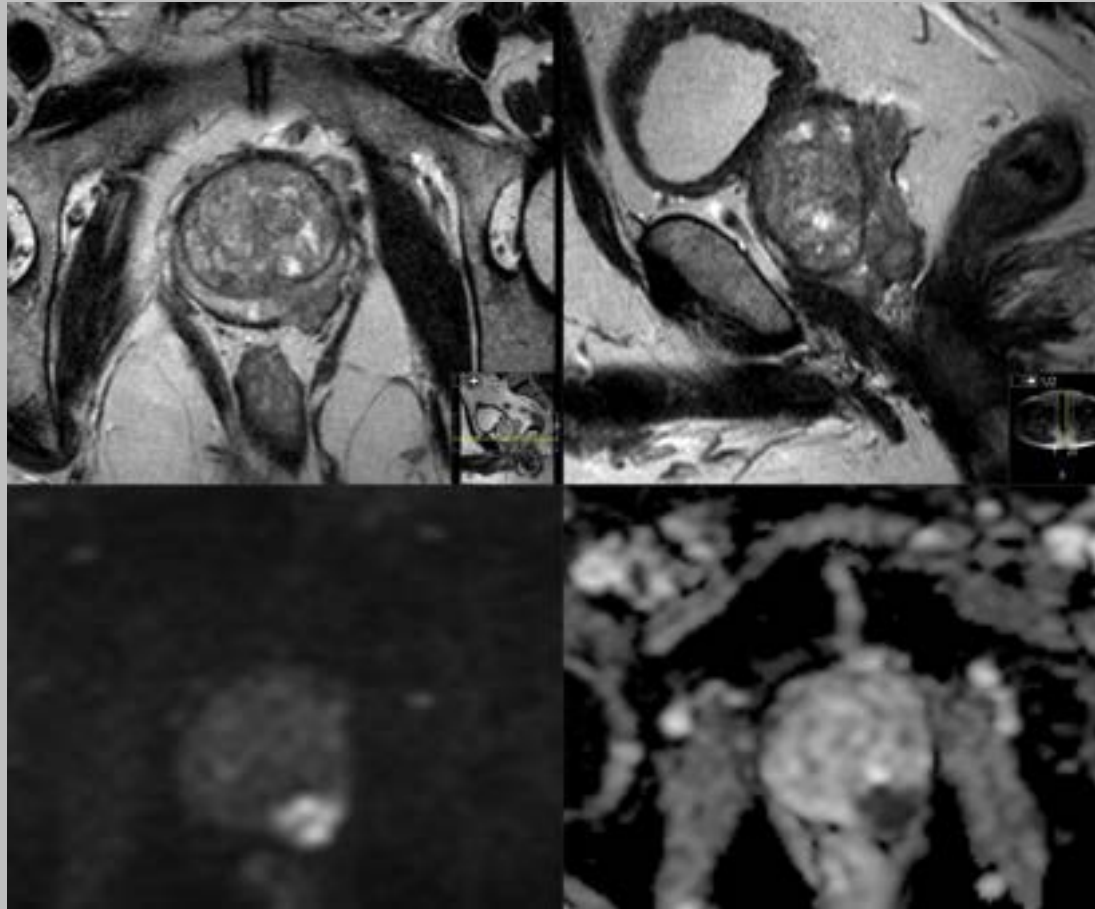

MRT prostata

STADIEINDELNING

Nationella riktlinjer för lokal stadieindelning

STADIEINDELNING

- LOKAL STADIEINDELNING
  - Extraprostatisk extension (EPE)
  - Seminalvesikel-invasion (SVI)
  - Nedre sfinkter-invasion (NSI)
  - Blåshals-invasion (BHI)

STADIEINDELNING

- LOKAL STADIEINDELNING
  - ***Extraprostatisk extension (EPE)***
  - Seminalvesikel-invasion (SVI)
  - Nedre sfinkter-invasion (NSI)
  - Blåshals-invasion (BHI)

EXTRAPROSTATISK EXTENSION (EPE) -HISTOLOGISKT

- DEFINITION: tumörväxt utanför "kapseln" (pT3)
- I PAD beskrivs allt från "några körtelrör" till "flera millimeter" växt utanför kapseln
- RISK FÖR POSITIVA MARGINALER VID KIRURGI
- SÄMRE PROGNOSES MED RISK FÖR SPRIDD SJUKDOM

TUMÖRENS VÄXTSÄTT I UTLÅTANDET

- Bred anläggning mot kapseln ≥ 12 mm
- Buktning av kapseln
- Förtjockad/avbruten kapseln
- Oregelbunden/oskarp kapsel
- Stråkighet ut i periprostatiskt fett
- Utfyllnad i rekto-prostatiska vinkeln
- Mätbar extraprostatisk växt

Indirekta
tecken

Direkta
tecken

Erfarenhetsmässigt
ökad risk för
extraprostatisk
tumörväxt

FALLGROPAR

- Det starkast prediktiva tecknet för EPE är mätbar radiell extraprostatisk växt (EPE 5). Övriga tecken är indirekta och baserade på erfarenheter från uppföljningar av PAD efter multidisciplinär konferens (MDK) inför kirurgi.
- Vid indirekta tecken till EPE är det viktigt att bedöma alla tillgängliga bilder för att undvika övergradering på grund av partiella volymseffekter och periprostatiska vener.

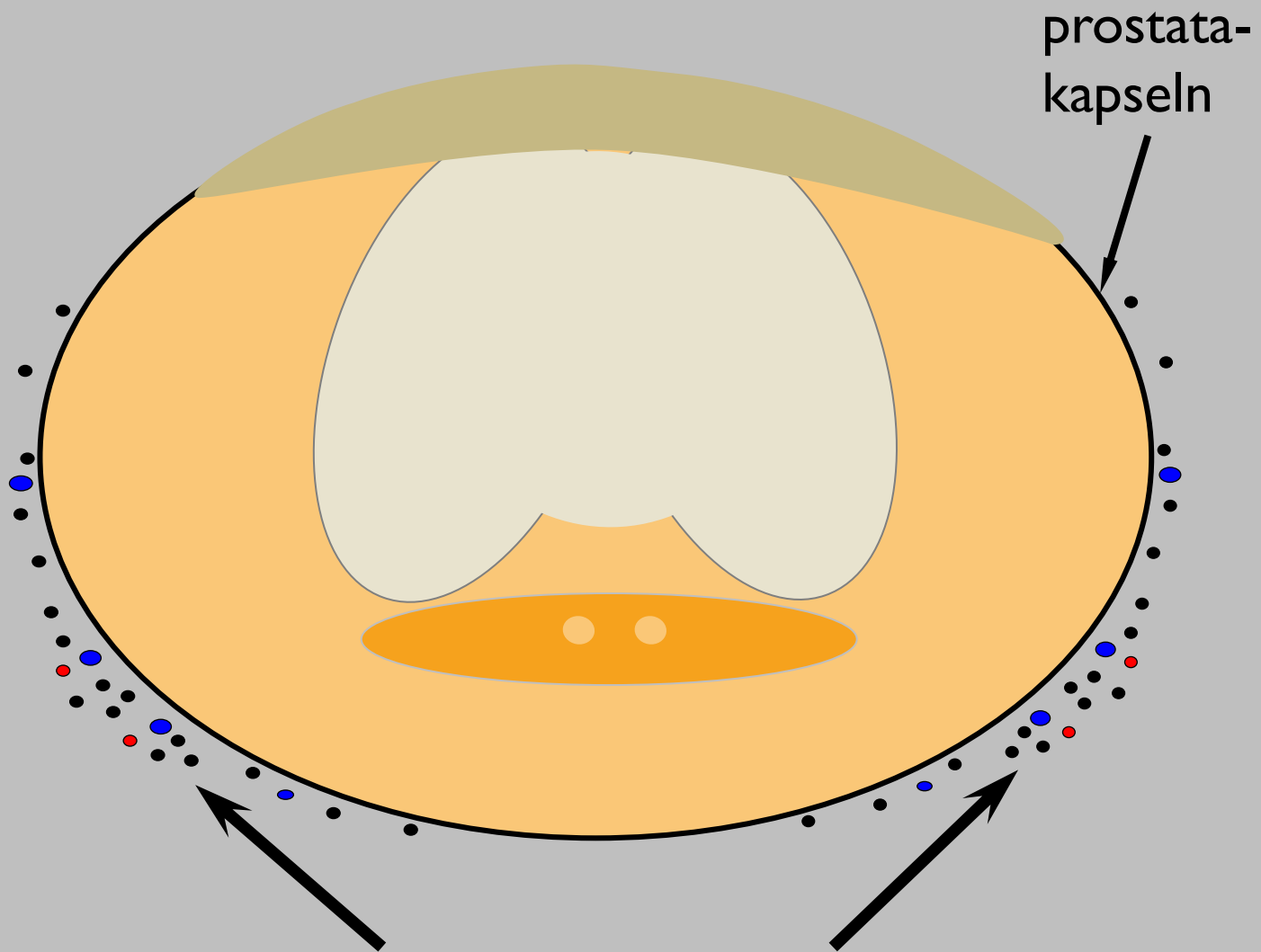
Preoperative staging using magnetic resonance imaging and risk of positive surgical margins after prostate-cancer surgery

Fredrik Jäderling^{1,2} · Olof Akre^{2,3} · Markus Aly^{2,3,4} · Johan Björklund^{2,3} · Mats Olsson³ · Christofer Adding^{2,3} · Michael Öberg¹ · Lennart Blomqvist^{2,3,5} · Tommy Nyberg^{6,7} · Peter Wiklund^{2,3} · Stefan Carlsson^{2,3}

Received: 13 August 2018 / Revised: 10 October 2018 / Accepted: 3 November 2018
© Springer Nature Limited 2018

KÄNSLIGHET FÖR EPE MED MRT

Pathology T-stage	pT2 (%)	pT3 (%)
MRI stage		
1	87 (84)	16 (16)
2	89 (74)	32 (26)
3	83 (55)	68 (45)
4	44 (34)	84 (66)
5	7 (18)	31 (82)
Missing	13	3
Total	323	234

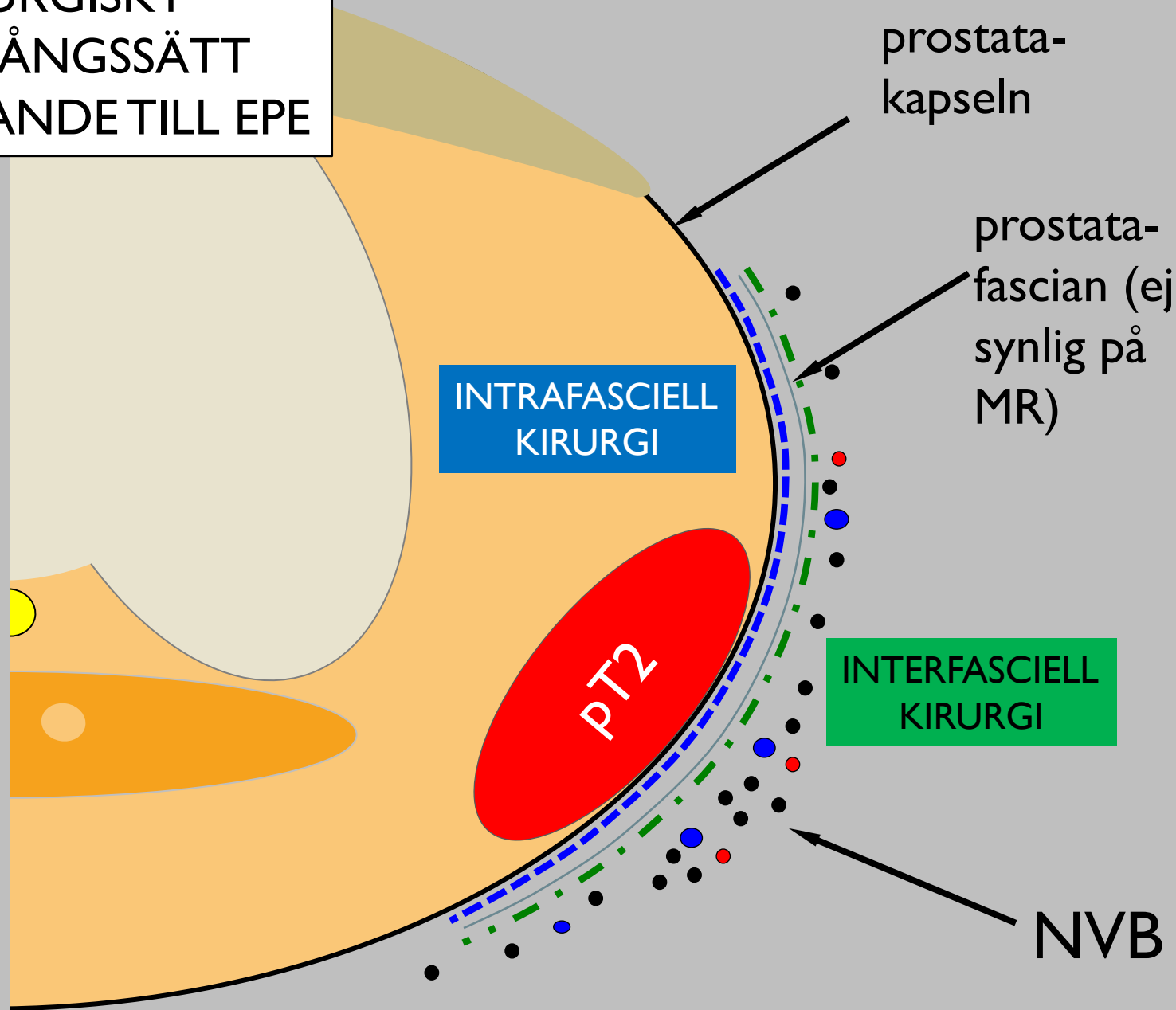

prostata-
kapseln

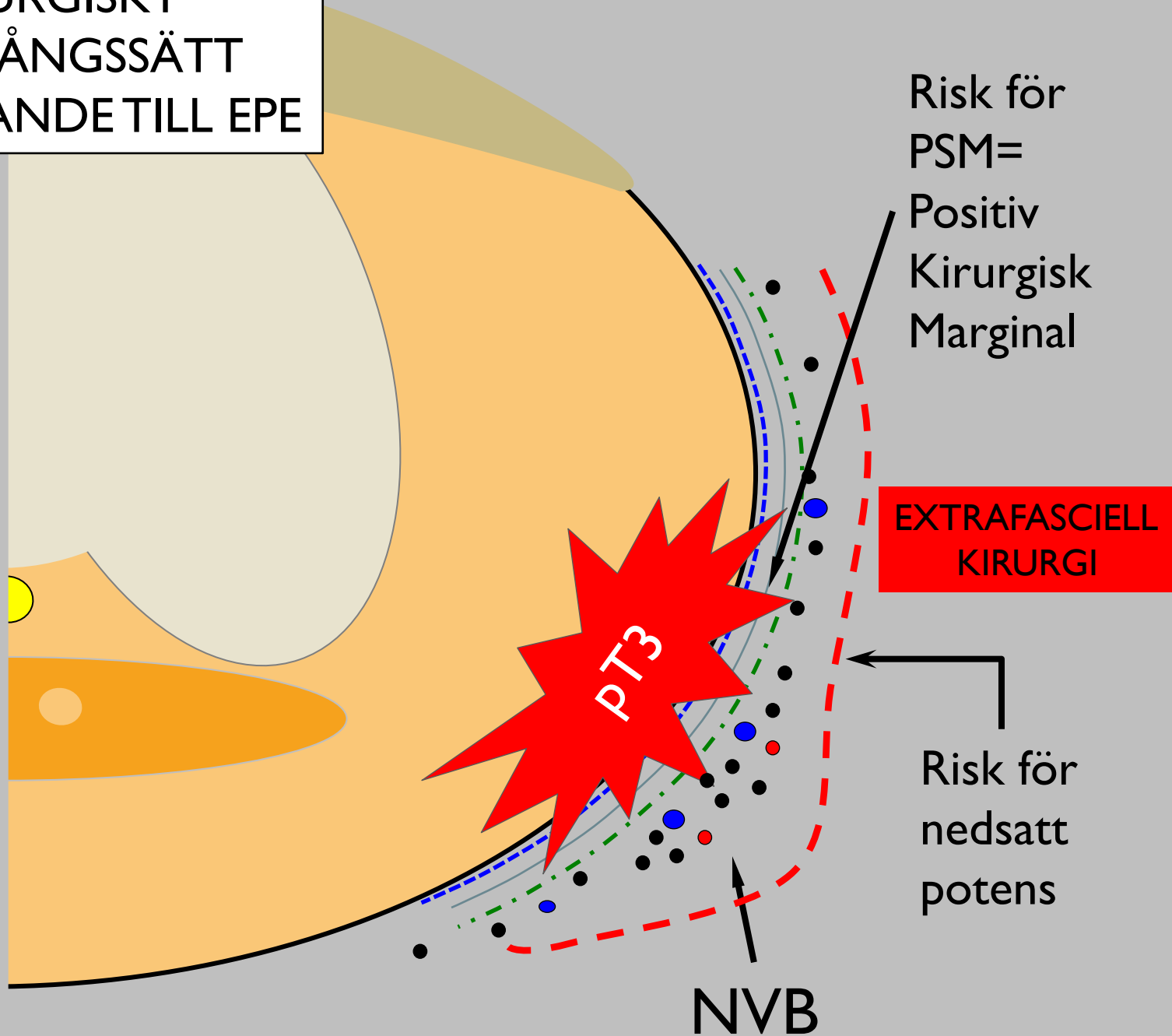
Neurovaskuläre Buntten
=NVB

VAL AV KIRURGISKT
TILLVÄGAGÅNGSSÄTT
I FÖRHÅLLANDE TILL EPE

VAL AV KIRURGISKT
TILLVÄGAGÅNGSSÄTT
I FÖRHÅLLANDE TILL EPE

GRADERING VID STADIEINDELNING

LIKERT: skala 1-5 för riskbedömning

1 = mycket stor sannolikhet negativt

2 = stor sannolikhet negativt

3 = osäkert

4 = stor sannolikhet positivt

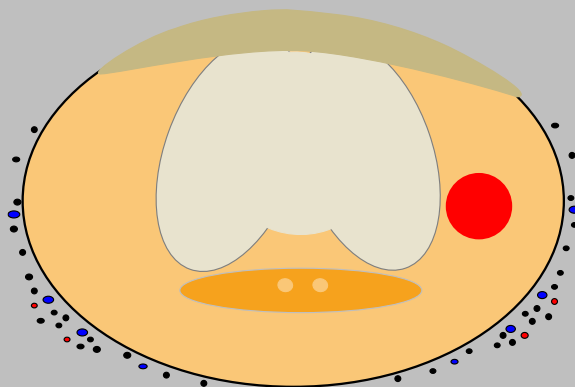
5 = mycket stor sannolikhet positivt

EPE bedömning enligt Nationella vårdprogrammet för prostatacancer (2024)

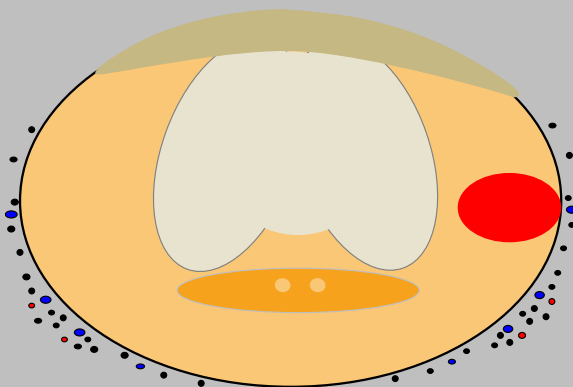
Vid EPE-bedömning av PI-RADS 4-5 lesioner eller biopsiverifierad cancer rekommenderas en 5-gradig Likertskala. För att tydliggöra vilken skala som används bör graden anges tillsammans med skalstegen (ex vis EPE 3/5)

1. Mycket osannolikt att EPE föreligger. Tumören har inte kontakt med kapseln.
2. Osannolikt att EPE föreligger. Tumören har <12 mm anläggning mot kapseln; inga direkta eller indirekta tecken till EPE.
3. Måttlig sannolikhet att EPE föreligger. Tumören har ≥ 12 mm anläggning, men det finns inga direkta eller indirekta tecken till EPE, **alternativt** indirekta tecken med anläggning <12 mm (174)
4. Misstänkt EPE. Tumören har ≥ 12 mm anläggning och uppvisar indirekta tecken till EPE.
5. Hög sannolikhet för EPE. Tumören växer med mätbar radiell komponent utanför kapseln, **oavsett anläggningslängd**

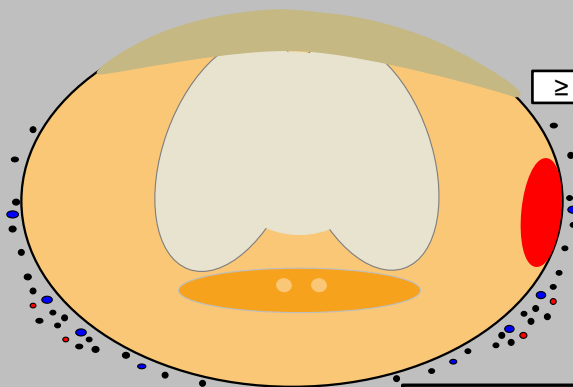
EXTRAPROSTATISK EXTENSION (EPE)

EPE 1

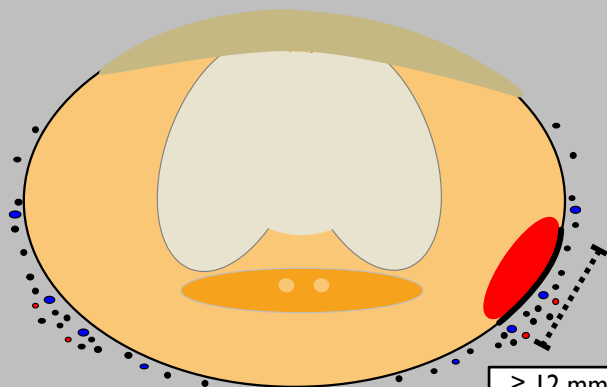
EPE 2

≥ 12 mm

EPE 3

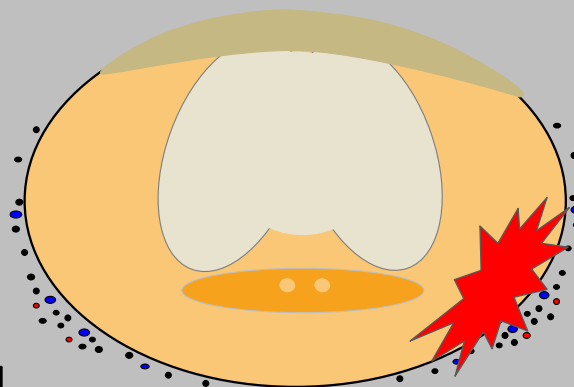
≥ 12 mm eller
övriga indirekta
tecken med
anläggning
<12 mm mot
kapseln.

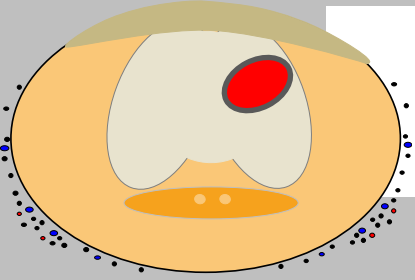
≥ 12 mm

≥ 12 mm i kombination
med indirekta tecken

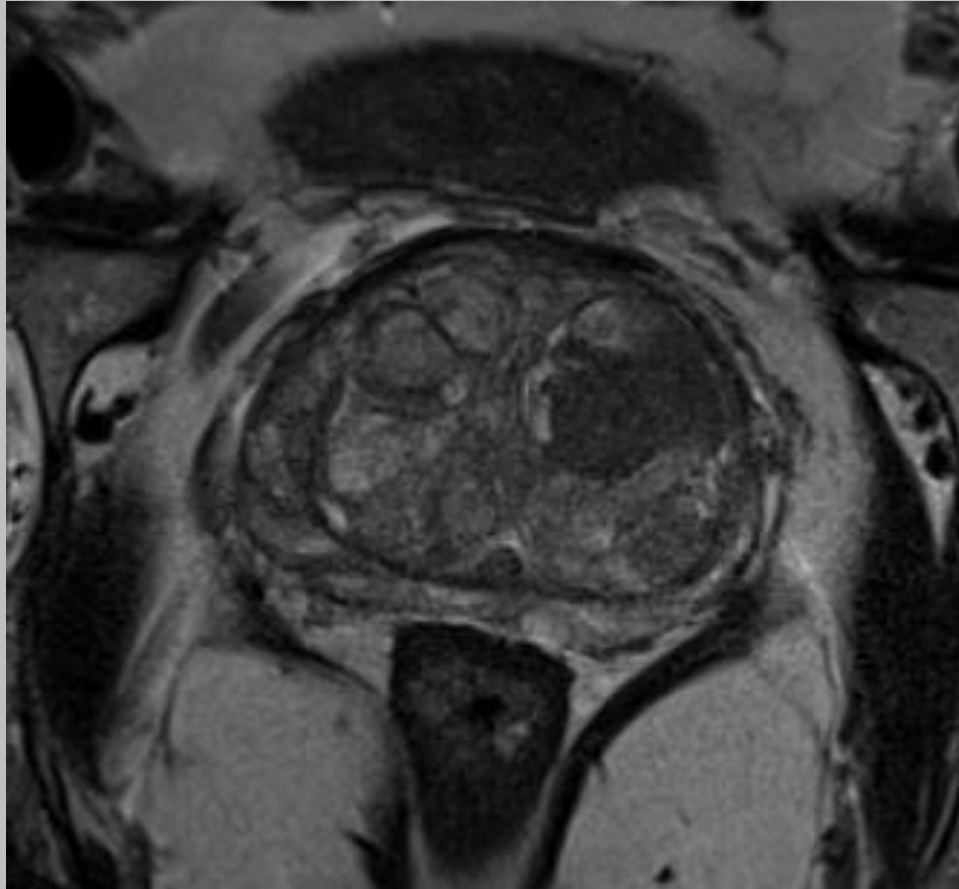
EPE 4

EPE 5

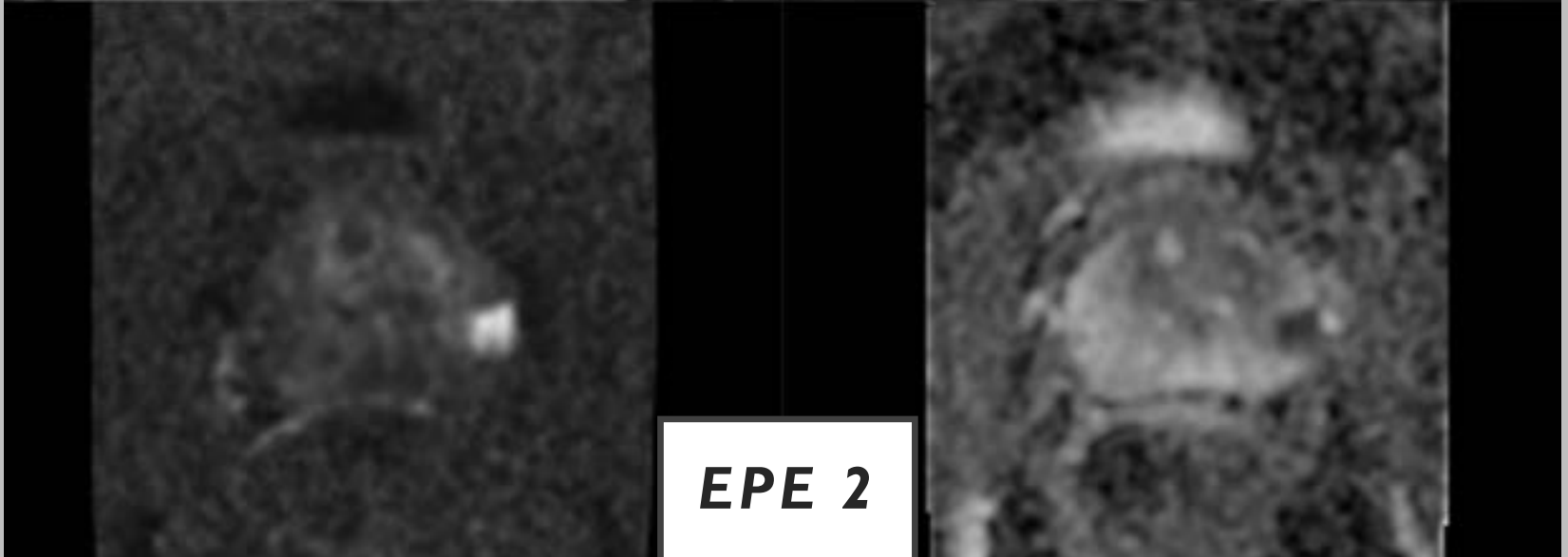
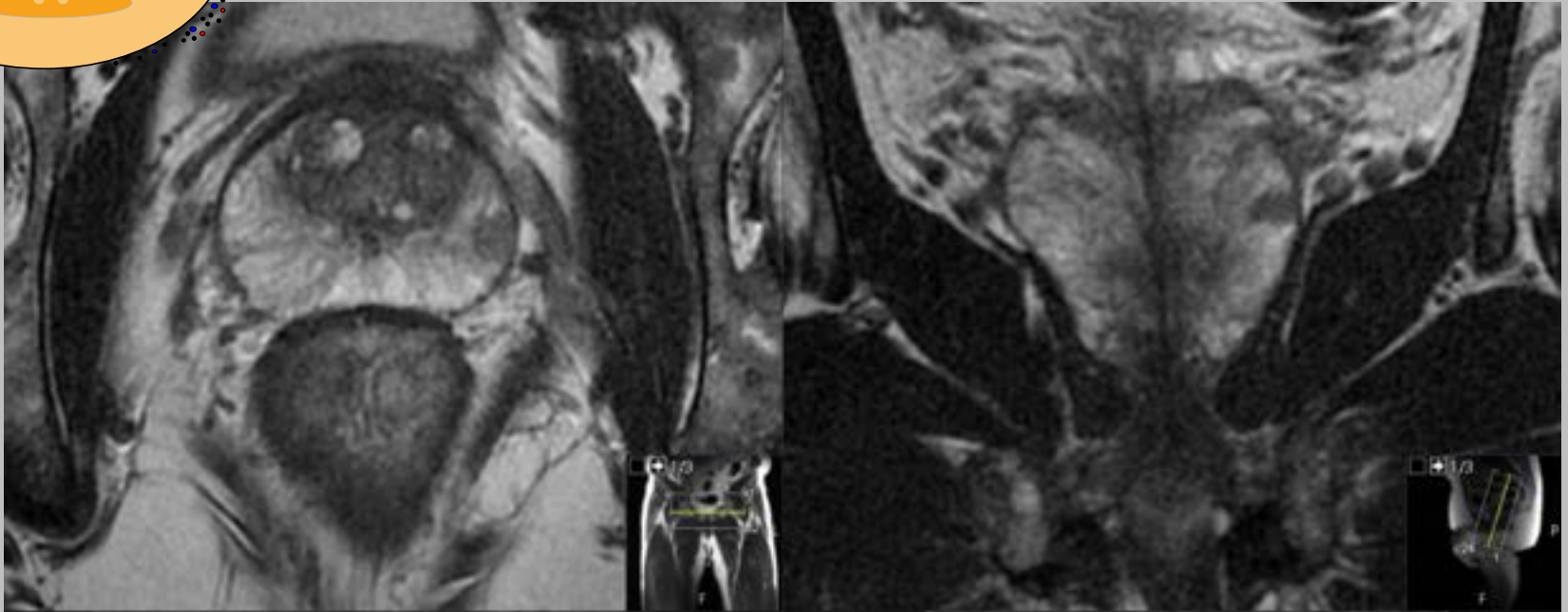
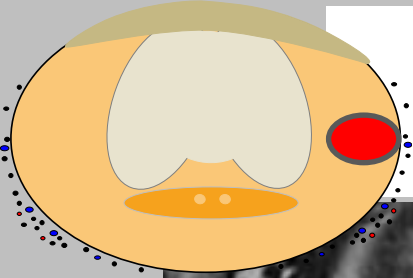

EXTRAPROSTATISK EXTENSION (EPE)

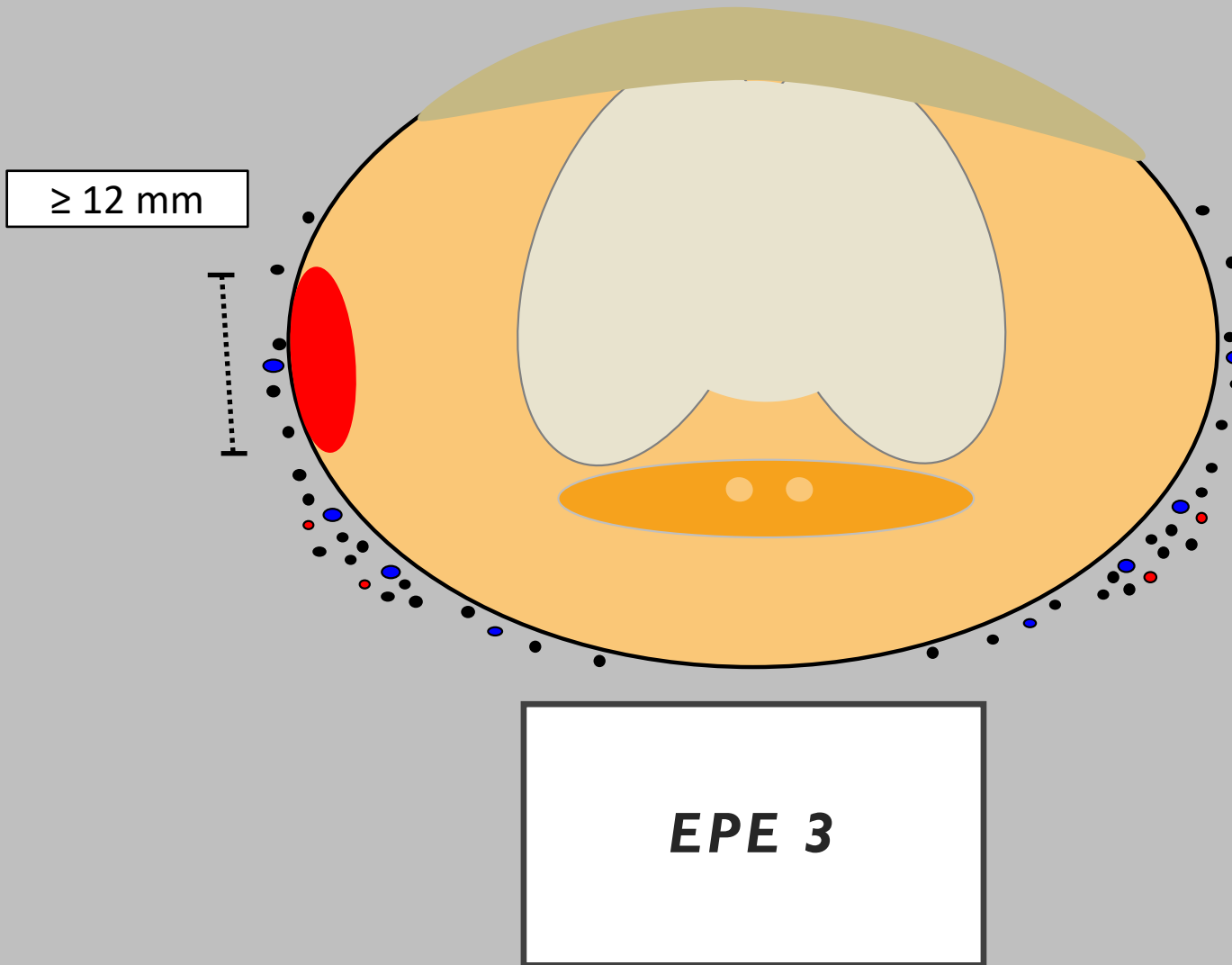
EPE I

EXTRAPROSTATISK EXTENSION (EPE)

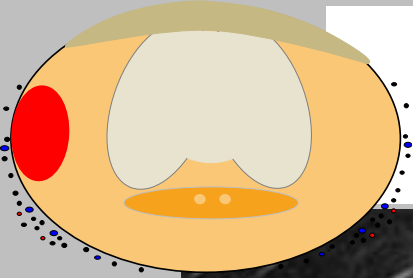
EPE 2

EXTRAPROSTATISK EXTENSION (EPE)

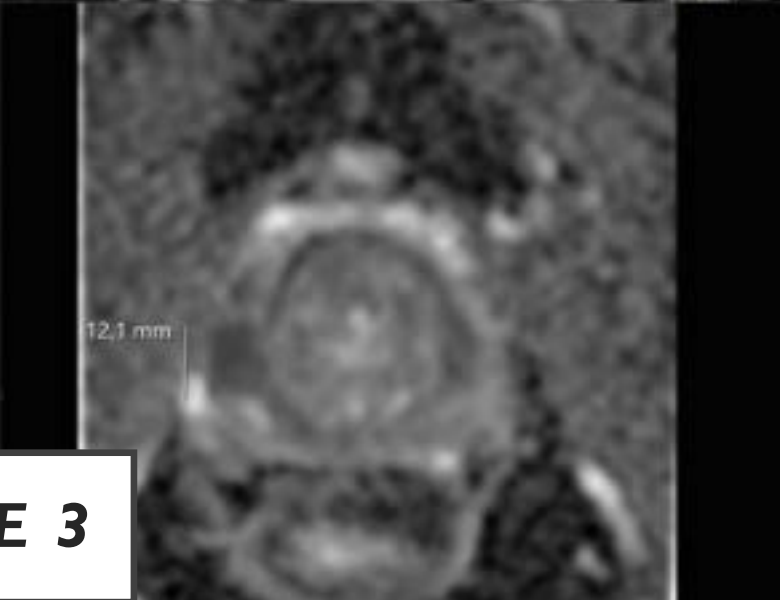
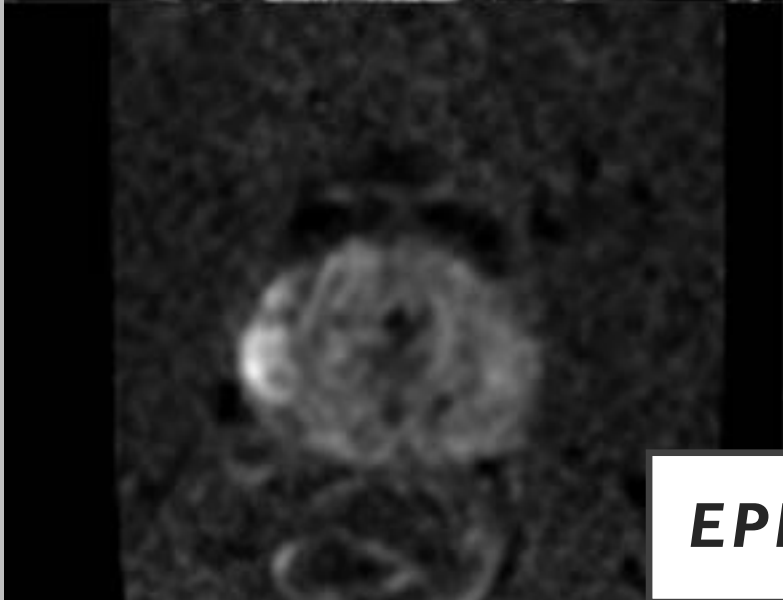
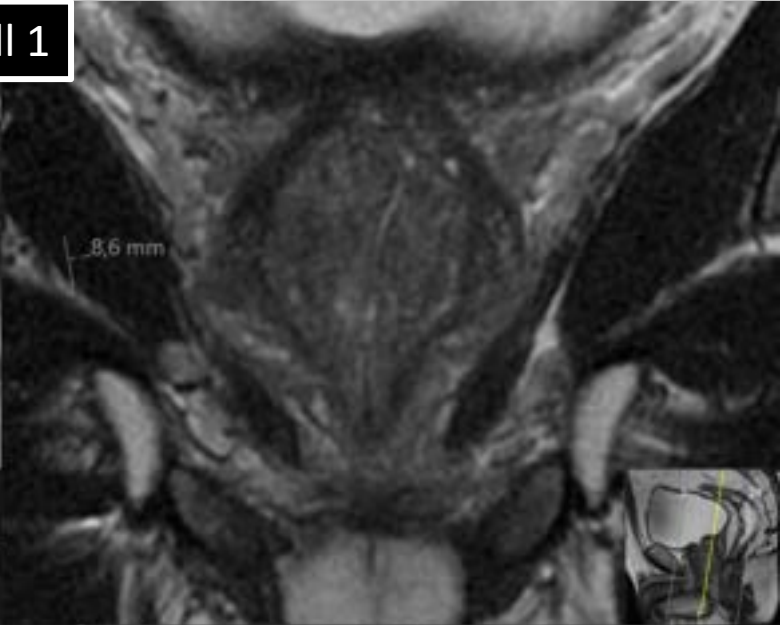
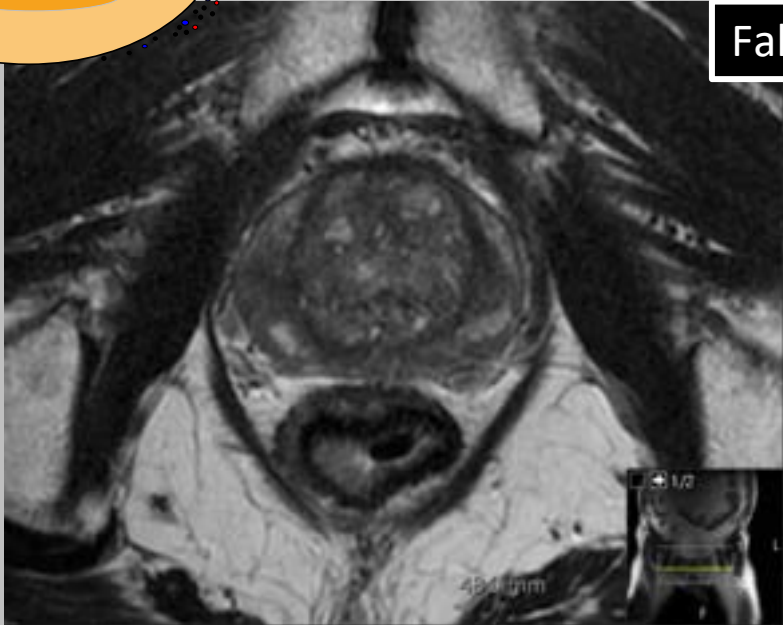

EXTRAPROSTATISK EXTENSION (EPE)

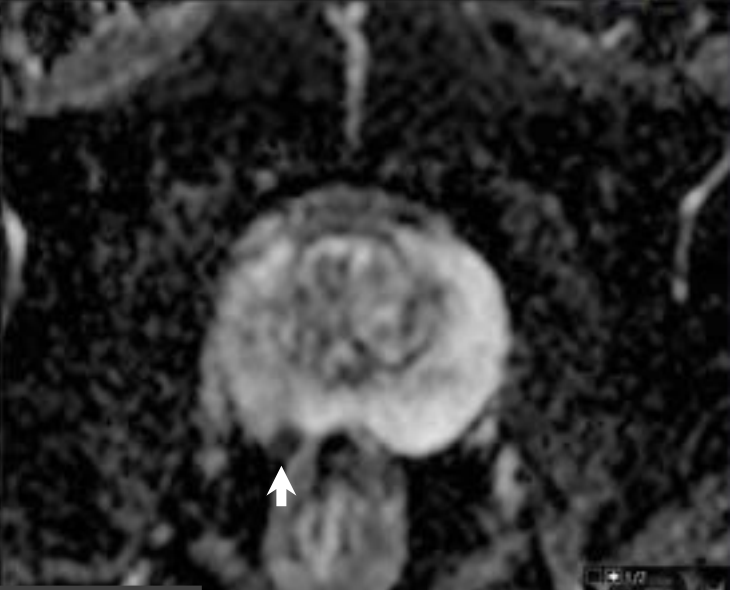
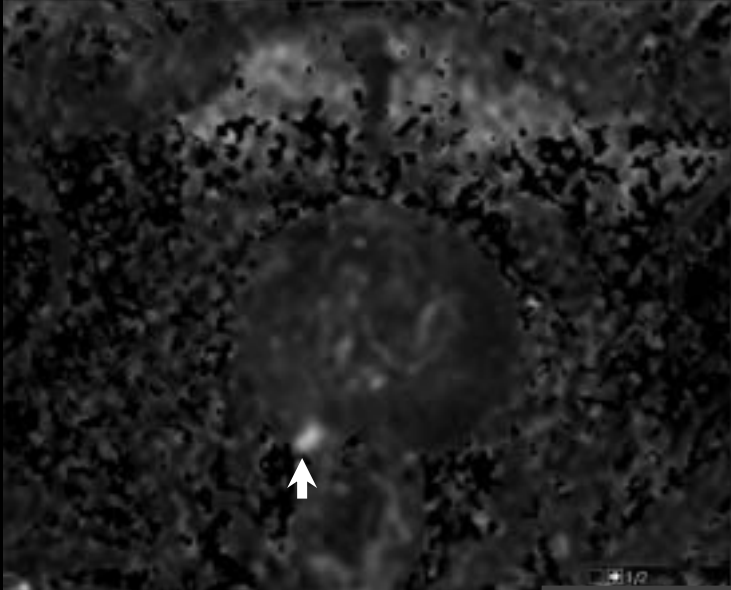
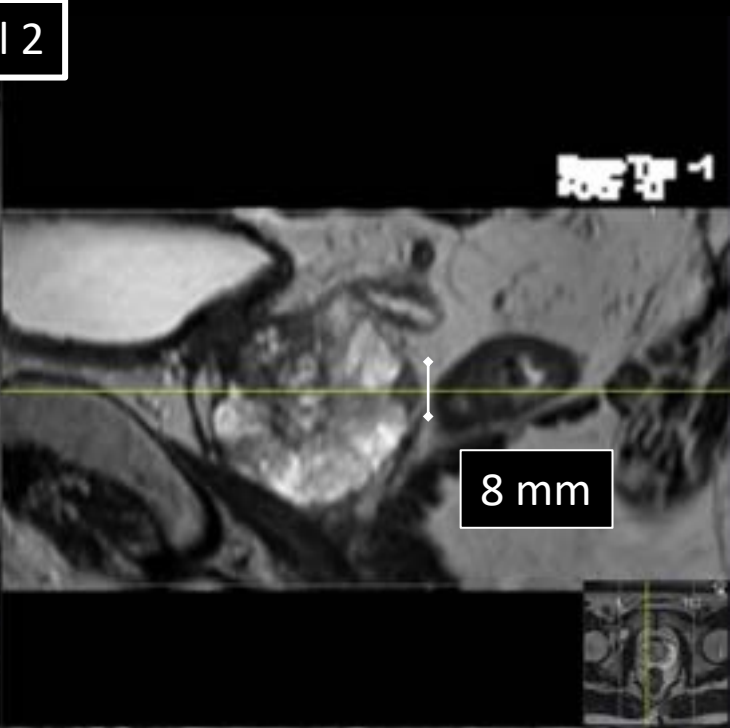
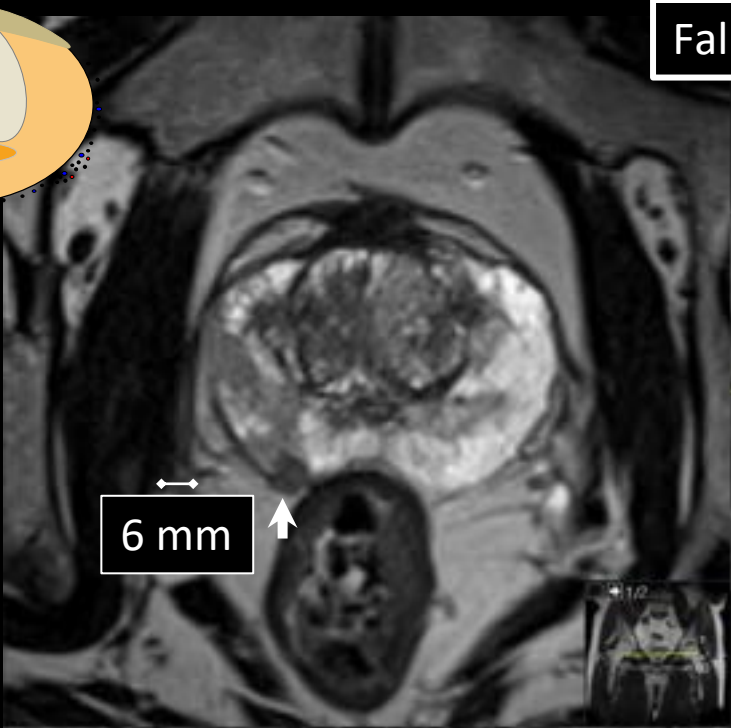
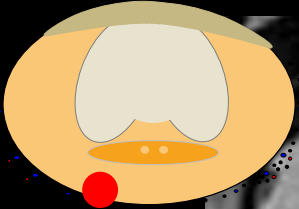

Fall 1

EPE 3

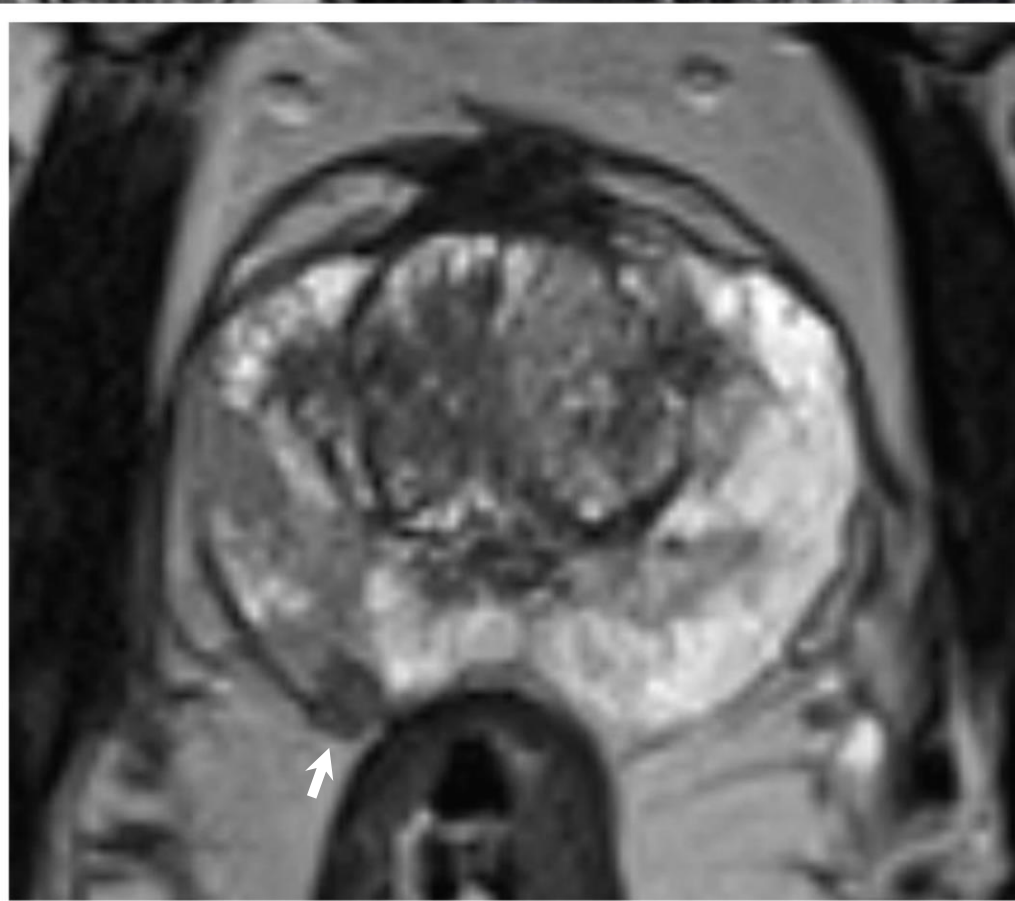
Fall 2

EPE 3

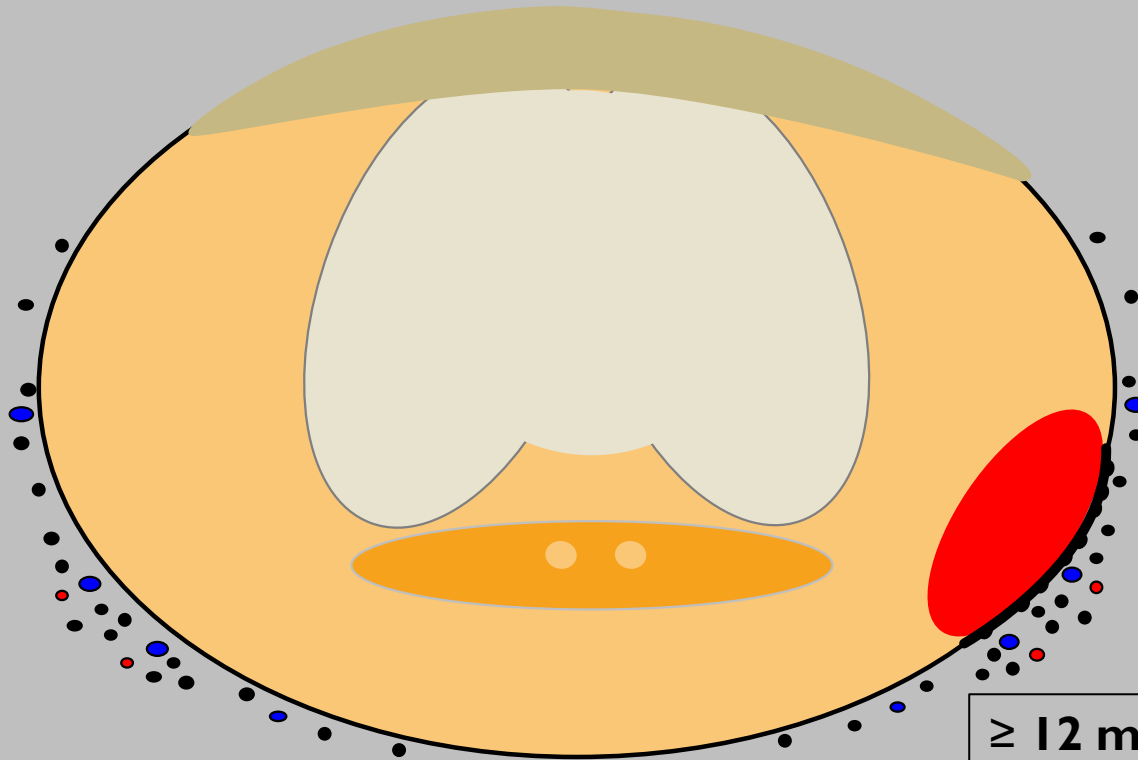
Kort anläggning mot kapseln och liten förändring (<12 mm) med partiell volymseffekt på axial T2 som ger intryck av radiell extraprostatisk växt, med risk för övergradering. Förändring buktar snarare (se sagittell T2) = indirekt tecken.

Det ger EPE 2 (<12 mm) + indirekt tecken (EPE 4) = **EPE 3**

EPE 3

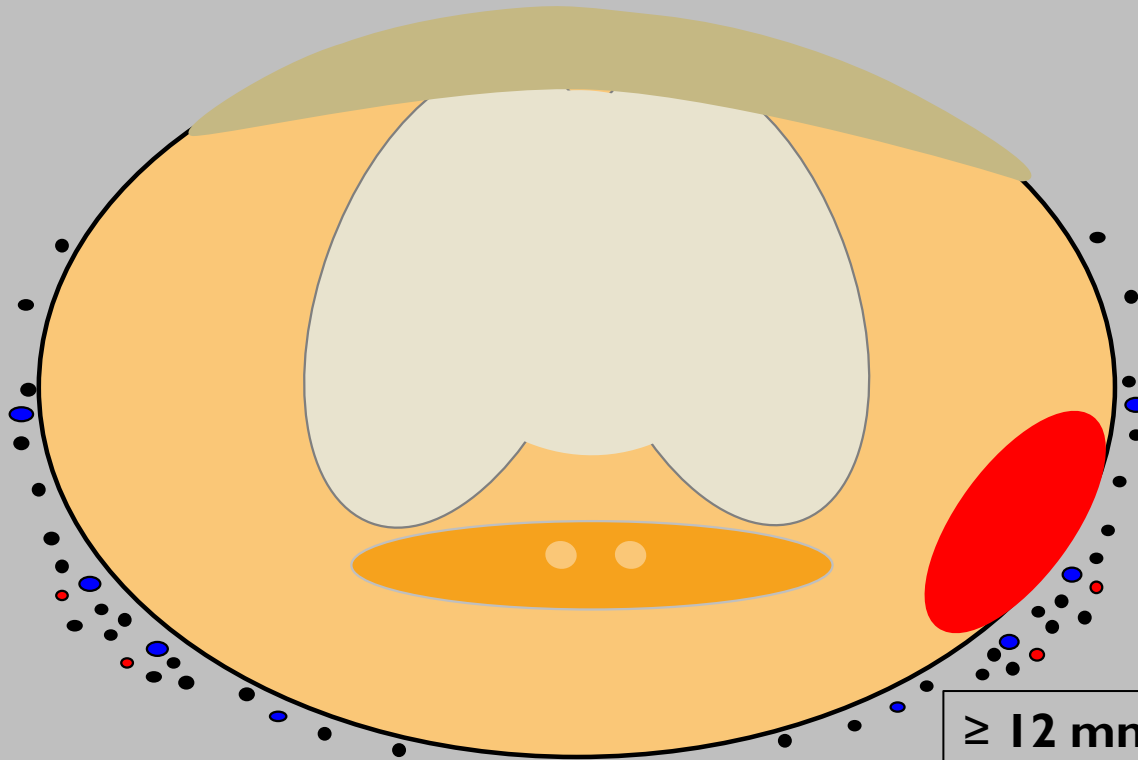
EXTRAPROSTATISK EXTENSION (EPE)

≥ 12 mm anläggning mot kapseln **och** förtjockad och/eller oregelbunden kapsellinje (indirekt tecken).

EPE 4

EXTRAPROSTATISK EXTENSION (EPE)

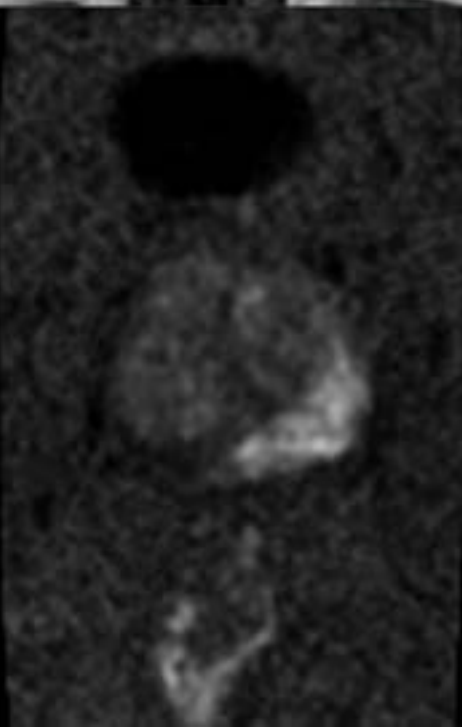
≥ 12 mm anläggning mot kapseln **och** helt eller ställvis avbruten kapsellinje (indirekt tecken).

EPE 4

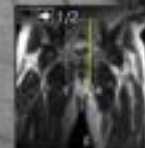
Fall 1

≥12 mm samt avbruten, oregelbunden kapsellinje

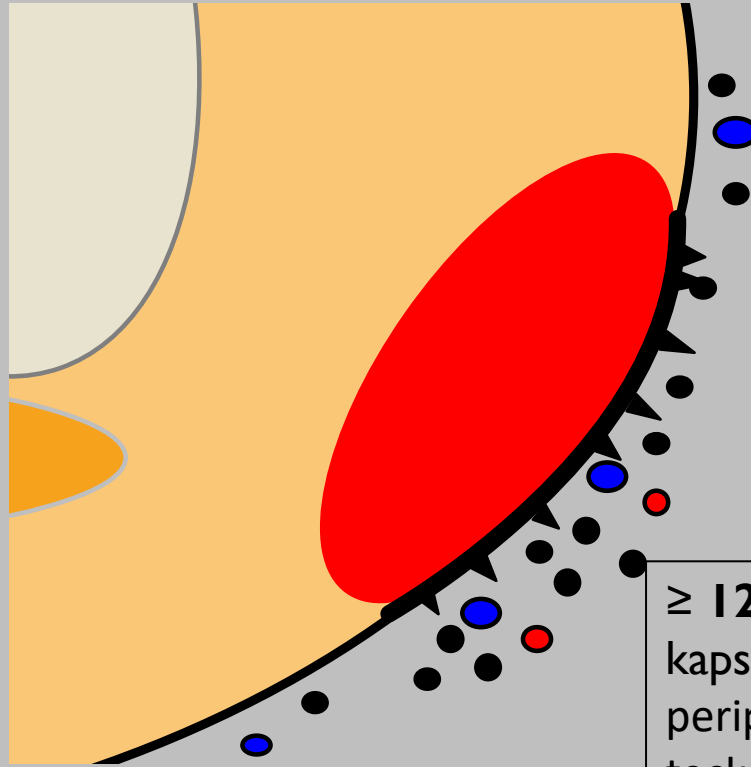

EPE 4

EXTRAPROSTATISK EXTENSION (EPE)

≥ 12 mm anläggning mot kapseln **och** spikulering ut i periprostatiskt fett (indirekt tecken).

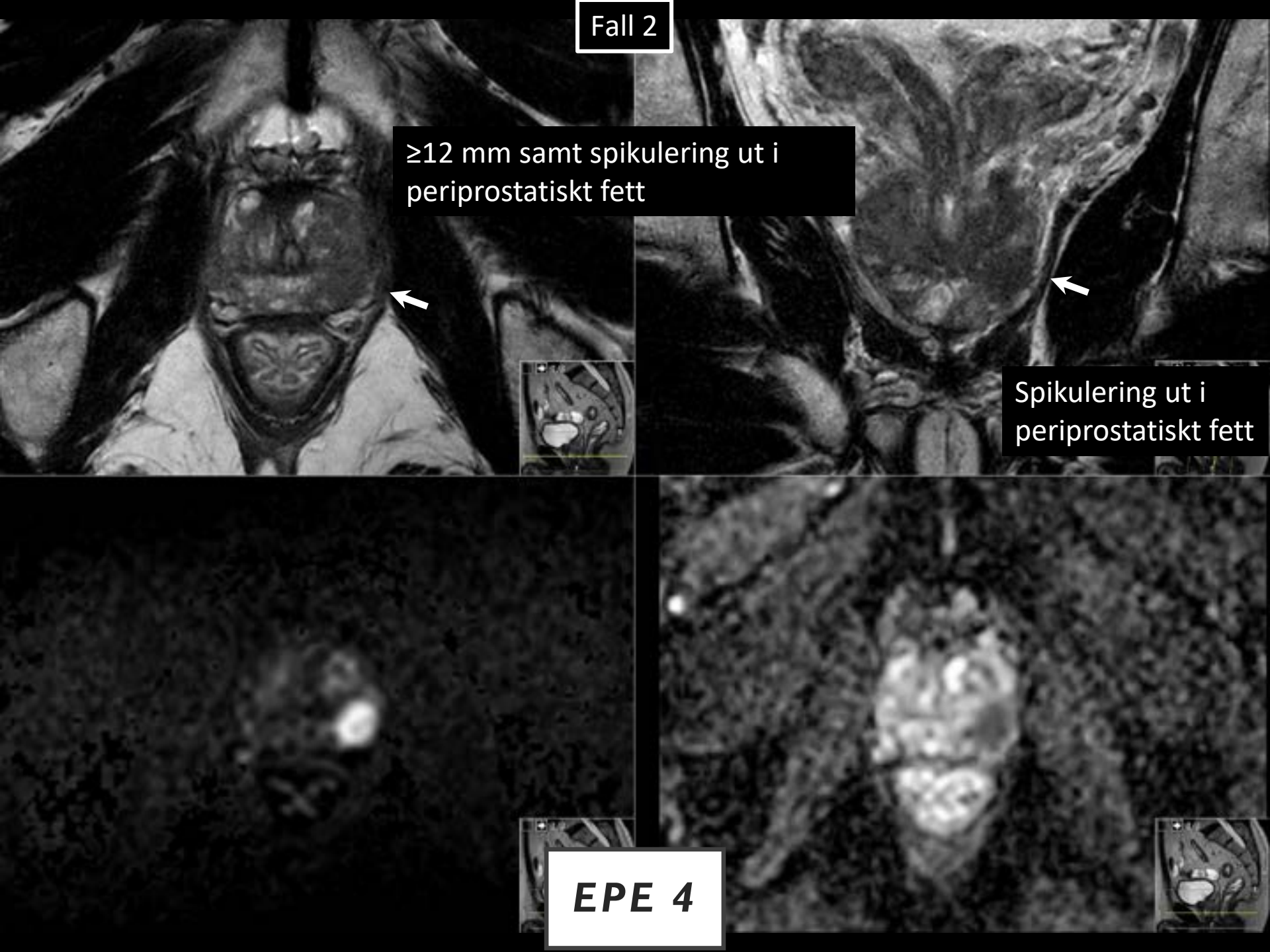
EPE 4

Fall 2

≥12 mm samt spikulering ut i periprostatisk fett

Spikulering ut i periprostatisk fett

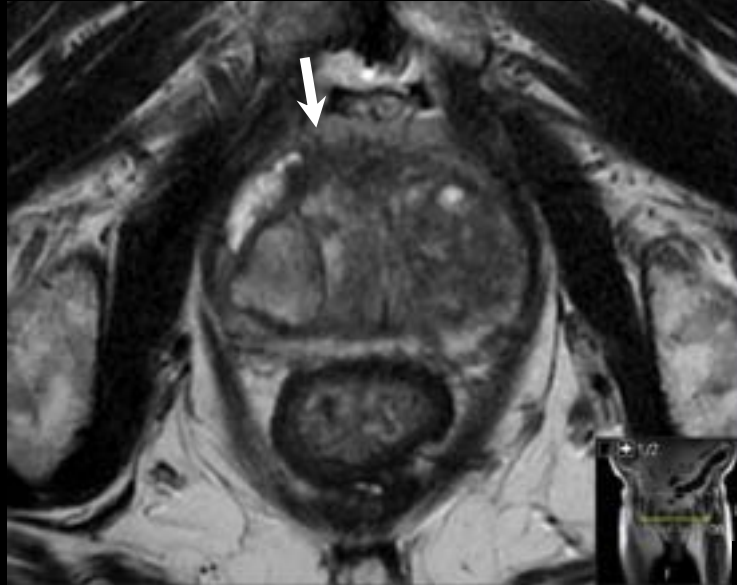
EPE 4

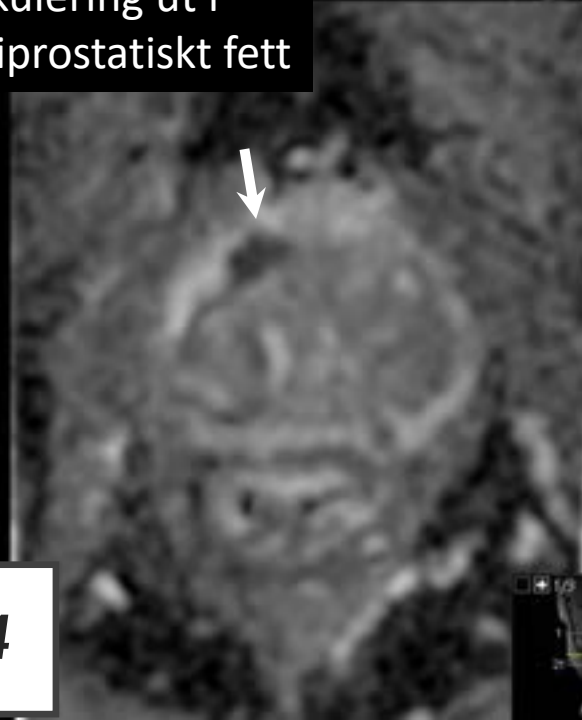
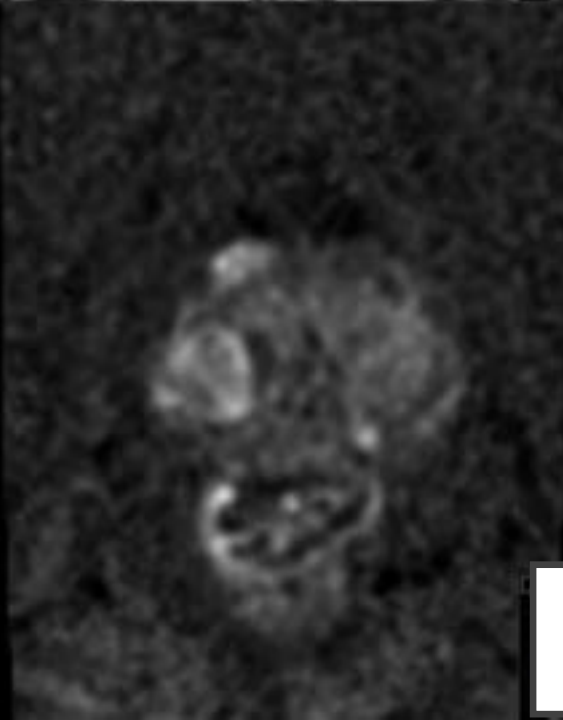

≥12 mm samt spikulering ut i periprostatisk fett

Fall 3

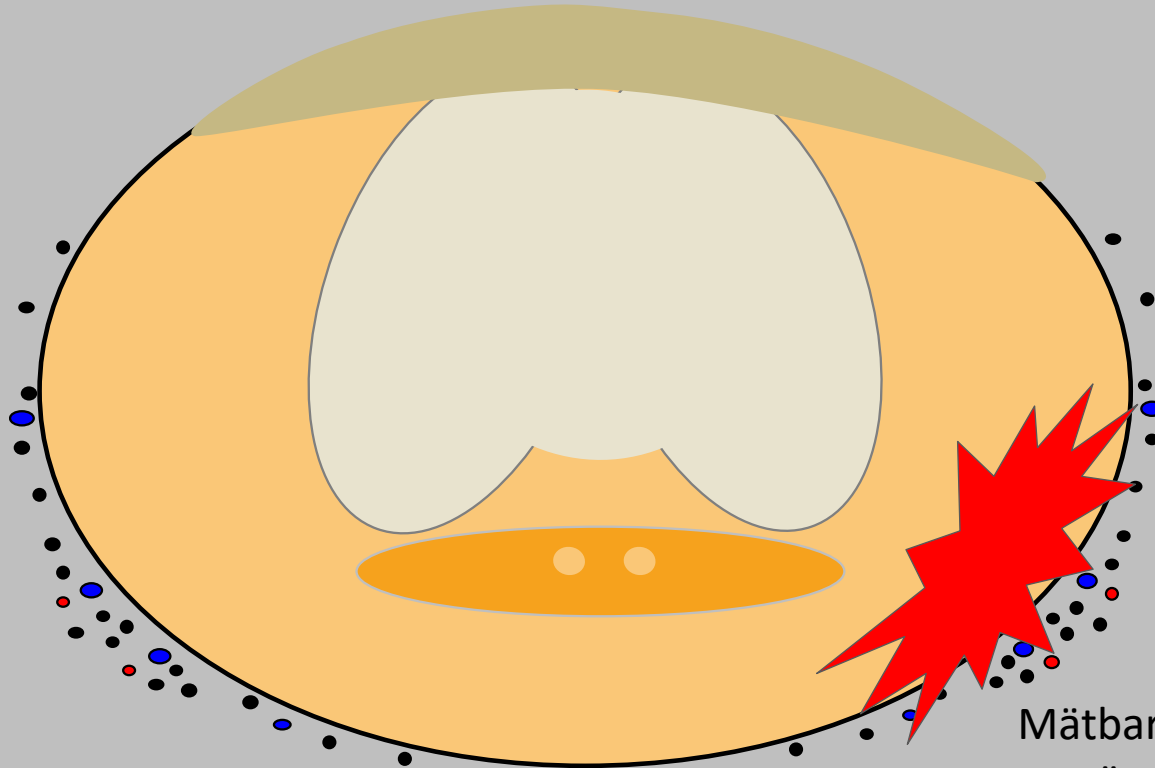

Spikulering ut i periprostatisk fett

EPE 4

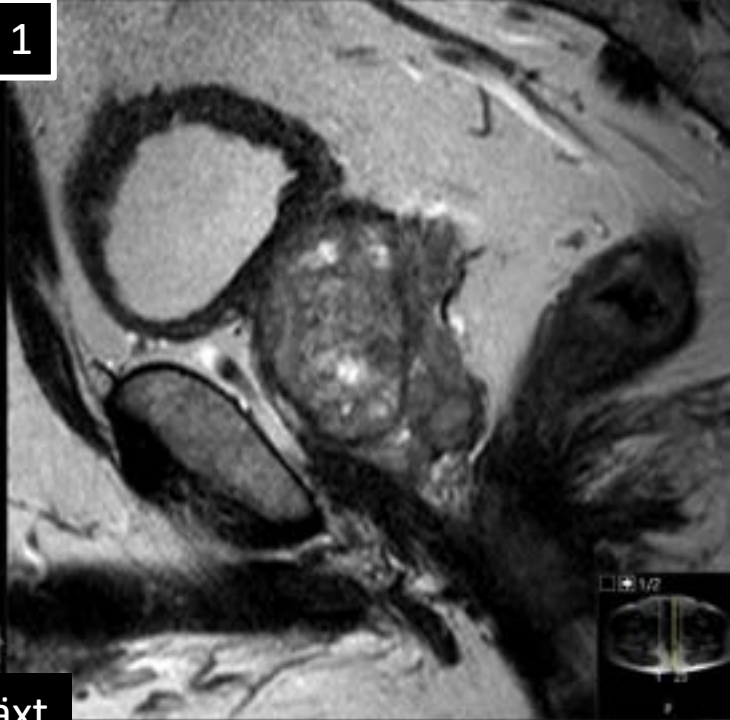
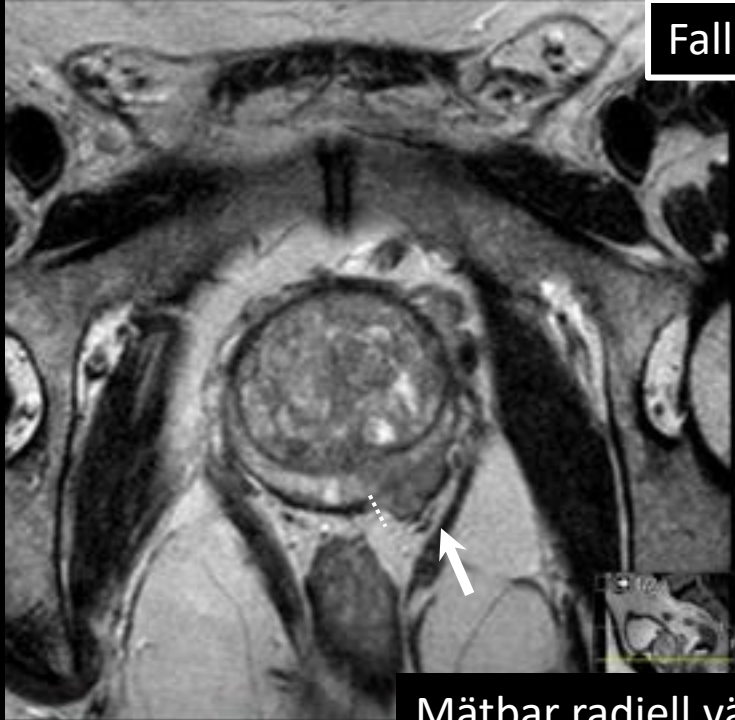
EXTRAPROSTATISK EXTENSION (EPE)

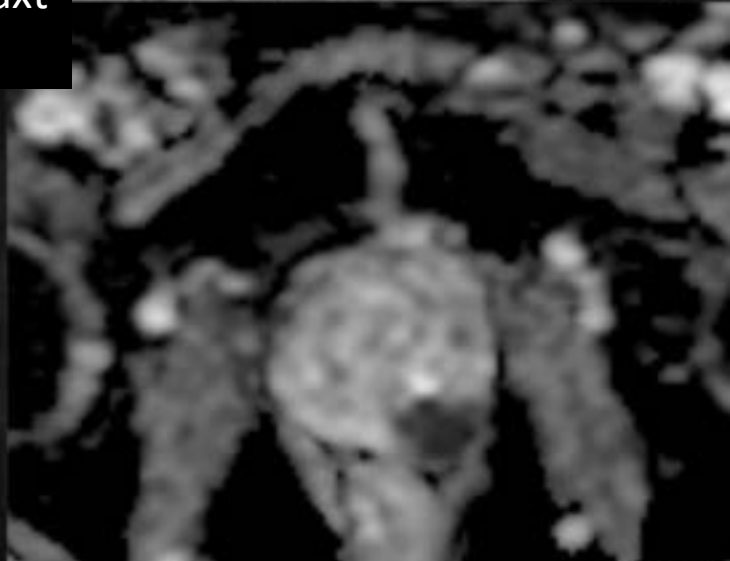
Mätbar radiell
tumörväxt utanför
kapseln oavsett längden
på tumörens anläggning
mot kapseln.

EPE 5

Fall 1

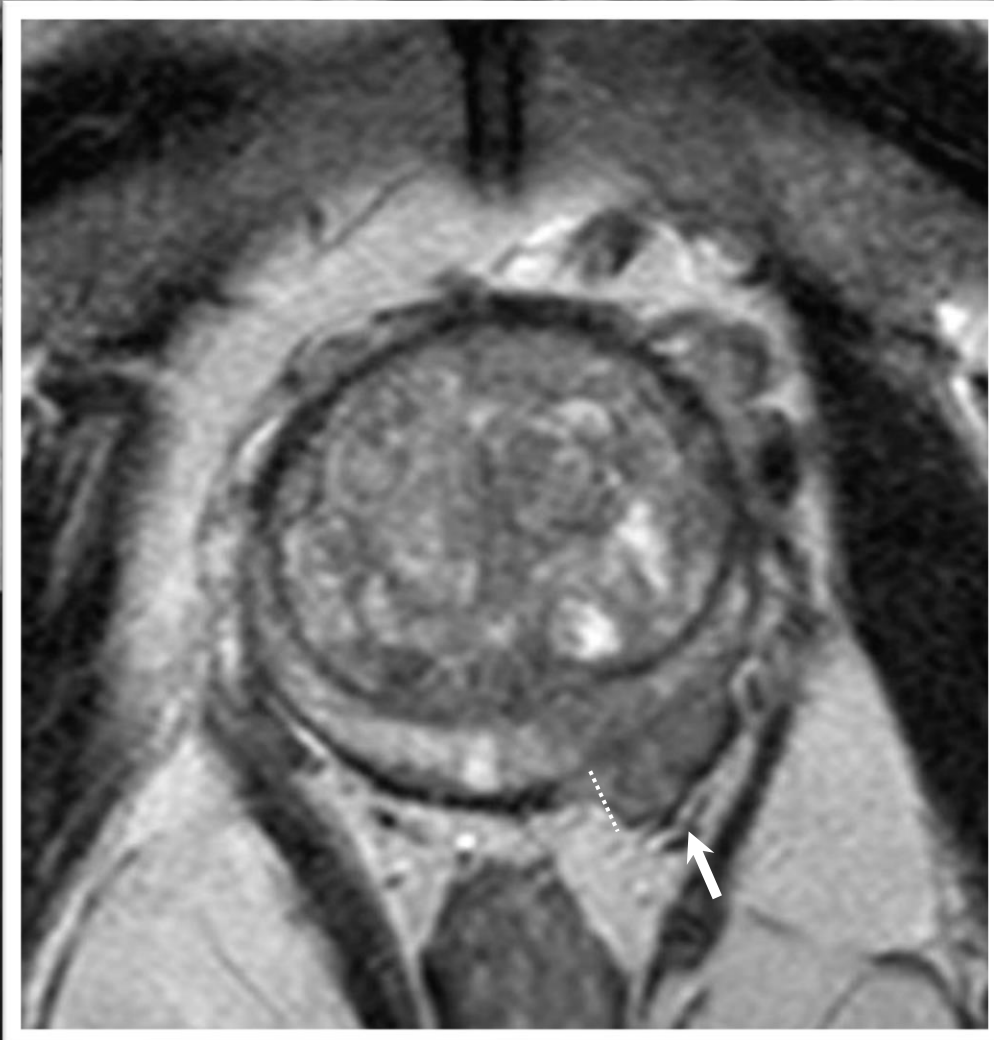

Mätbar radiell växt
utanför kapseln

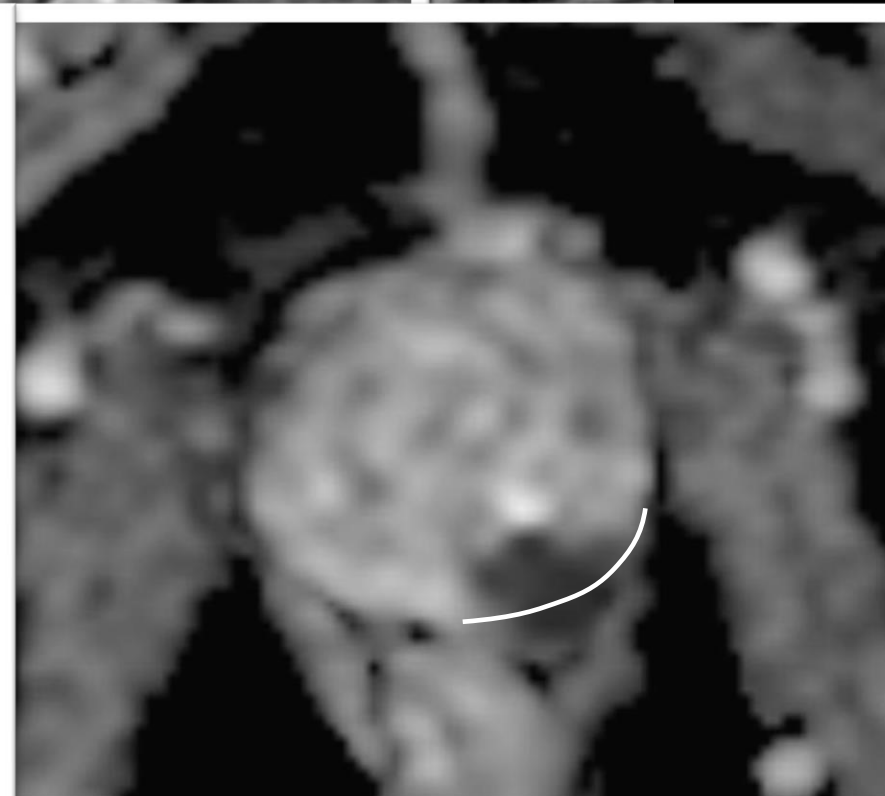
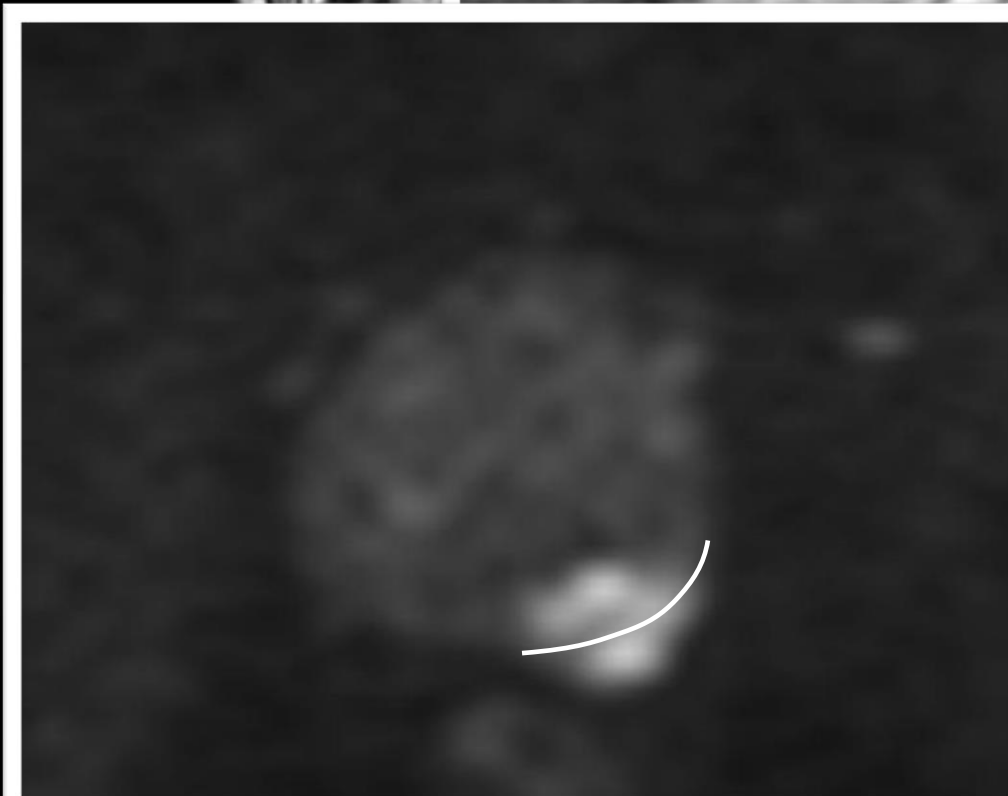
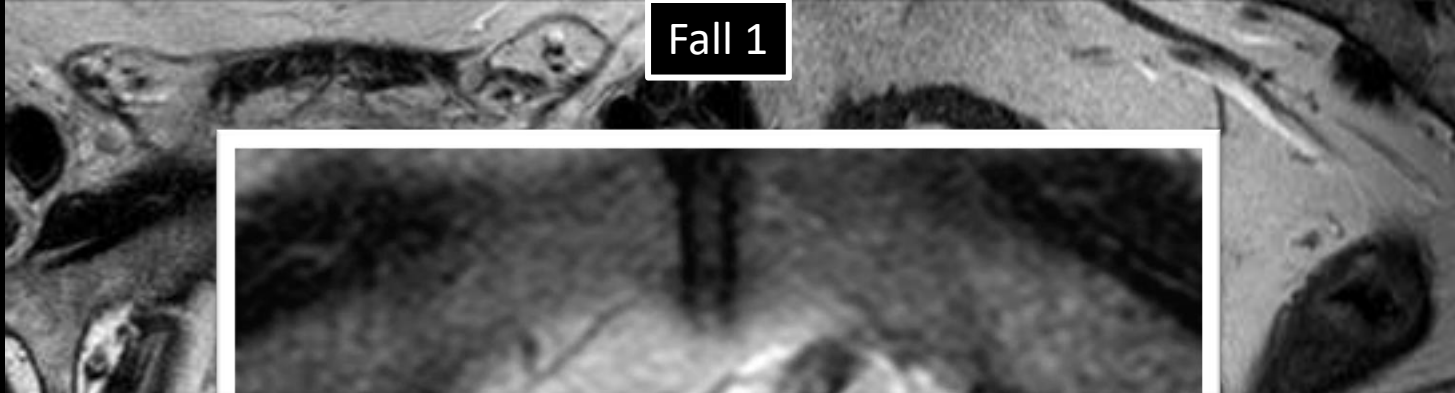
EPE 5

Fall 1

EPE 5

Fall 1

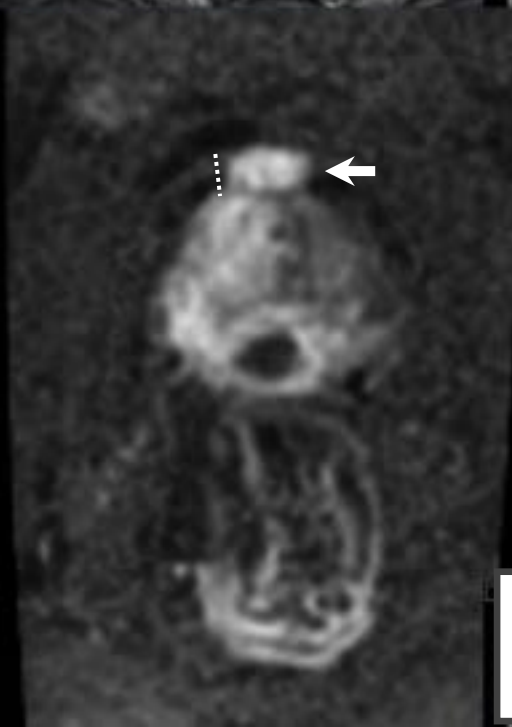
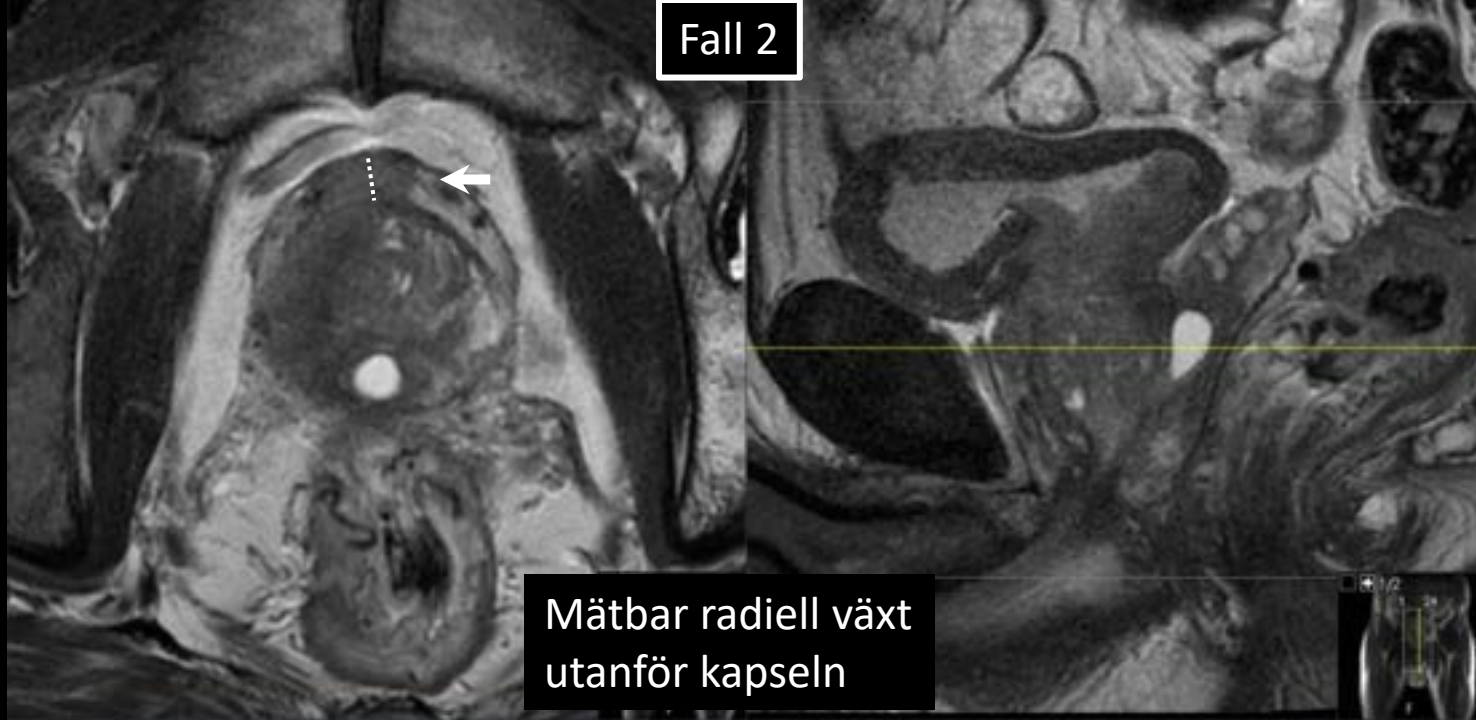

EPE 5

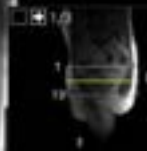
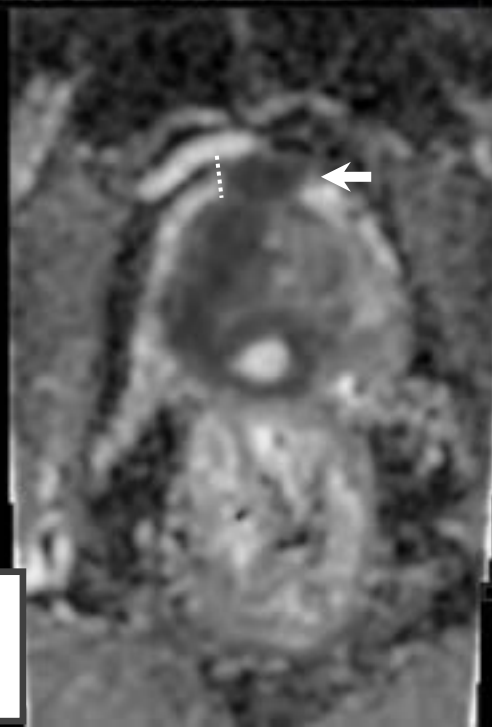

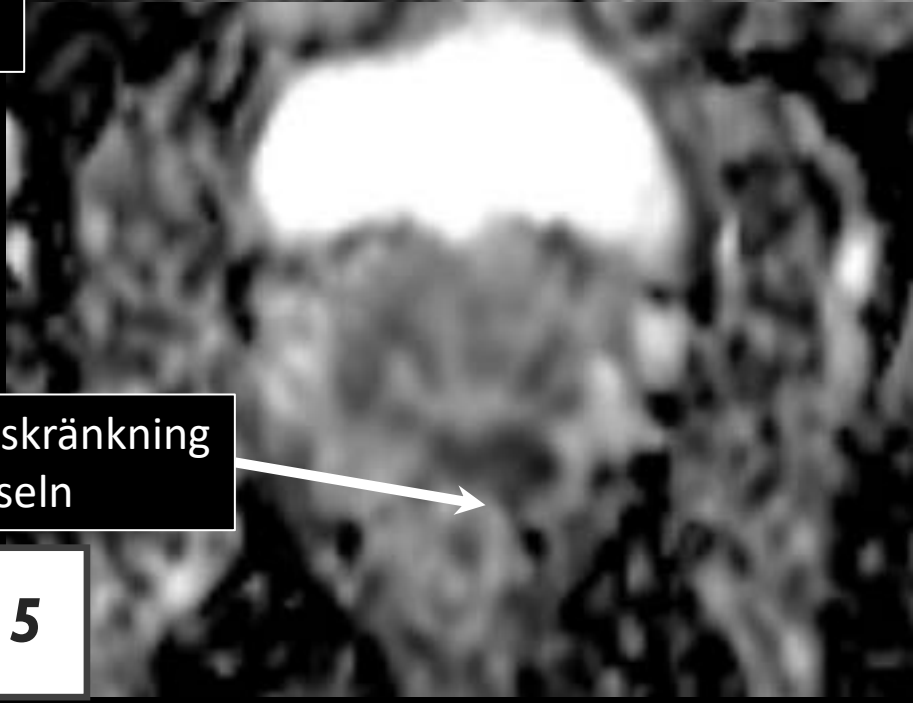
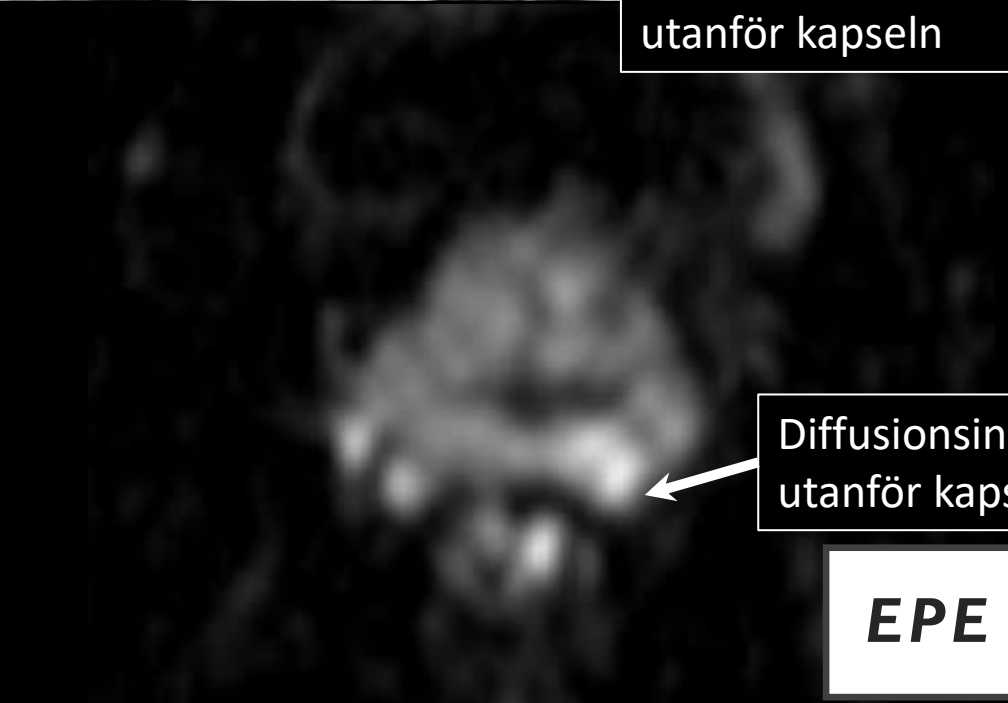
Fall 2

EPE 5

Fall 3

EPE 5

STADIEINDELNING

- LOKAL STADIEINDELNING
  - Extraprostatisk extension (EPE)
  - ***Seminalvesikel-invasion (SVI)***
  - Nedre sfinkter-invasion (NSI)
  - Blåshals-invasion (BHI)

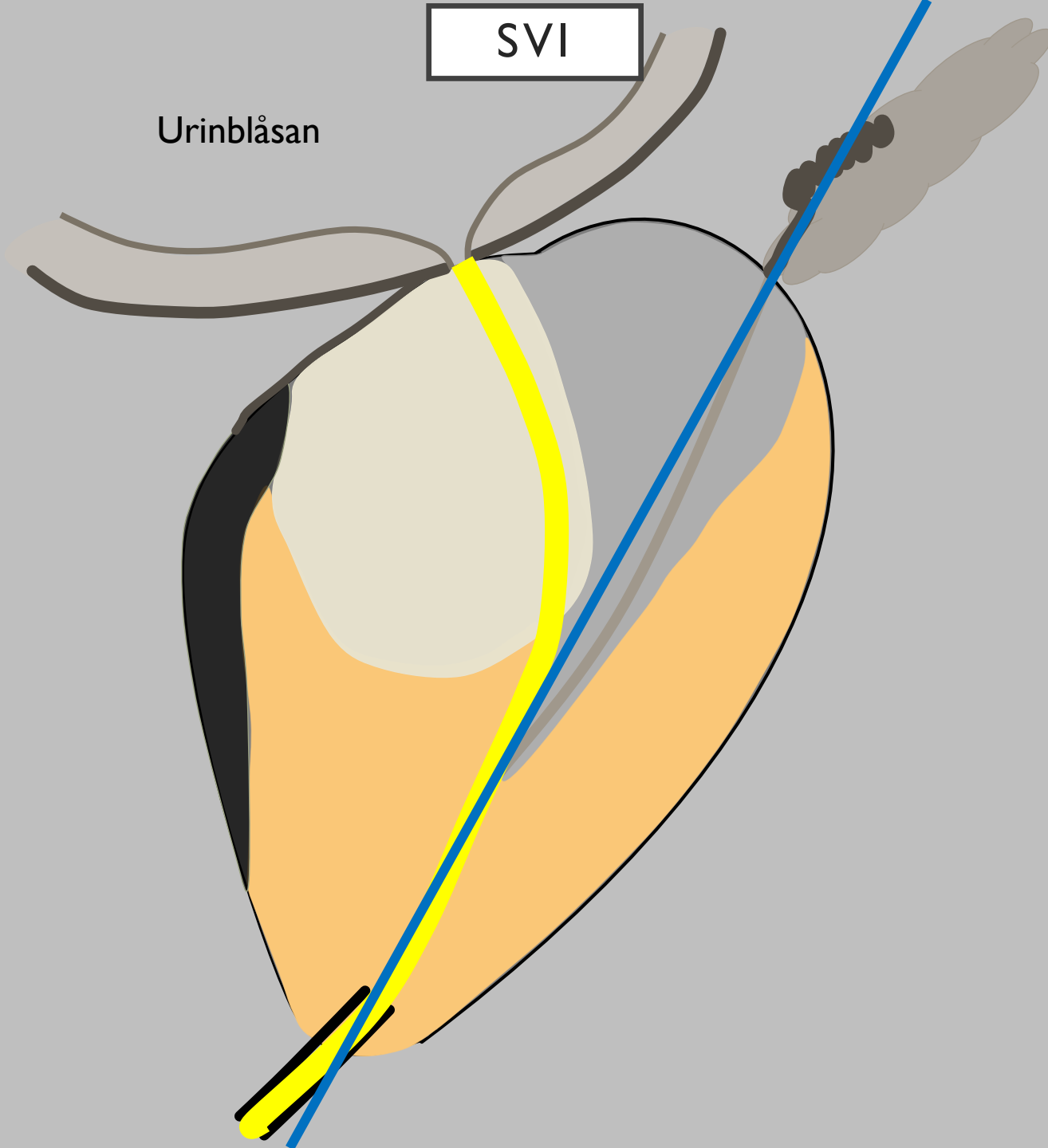

STADIEINDELNING

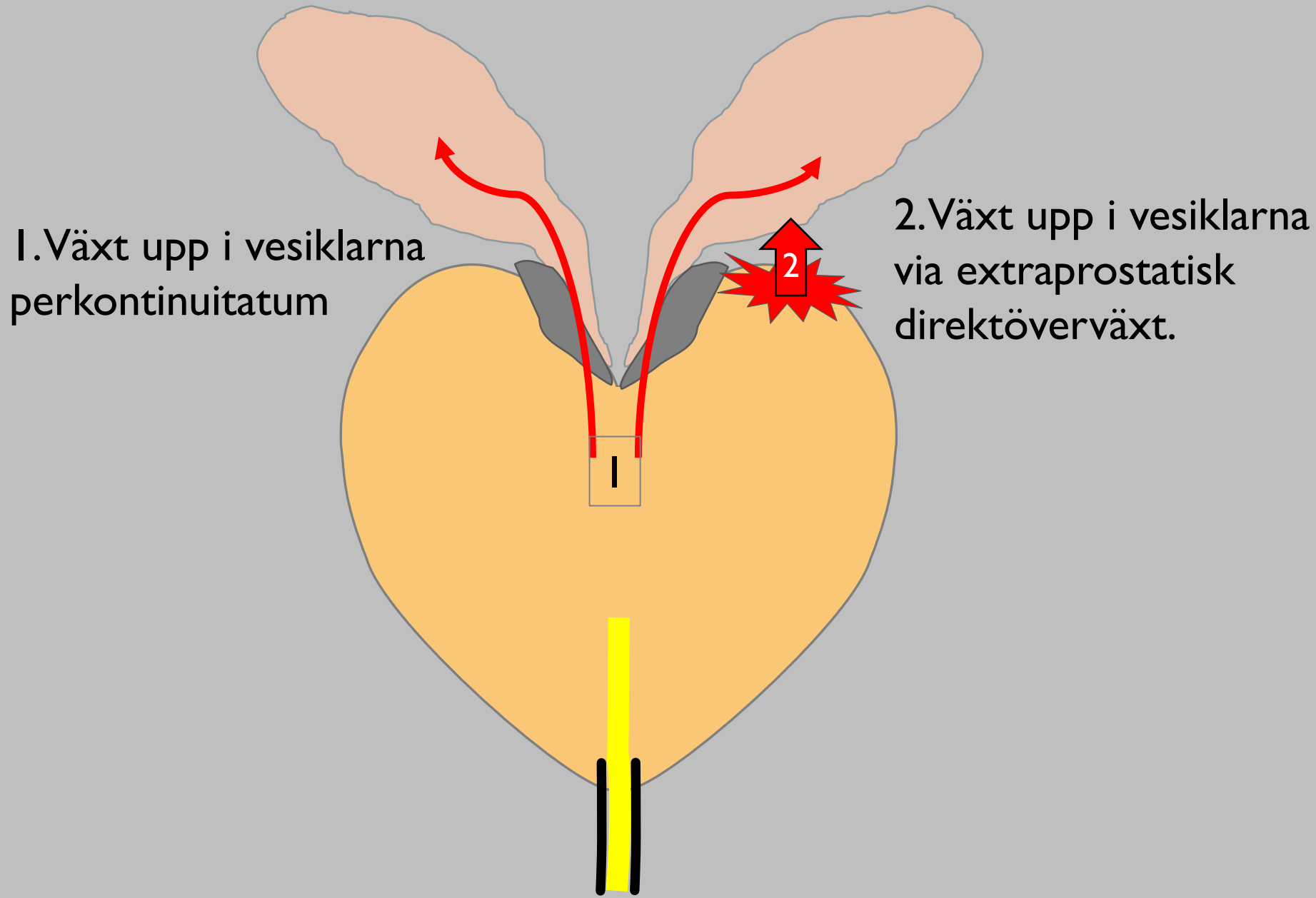
- LOKAL STADIEINDELNING
  - ***Seminalvesikel-invasion (SVI)***
    - ***4 olika spridningsvägar***

SVI

Urinblåsan

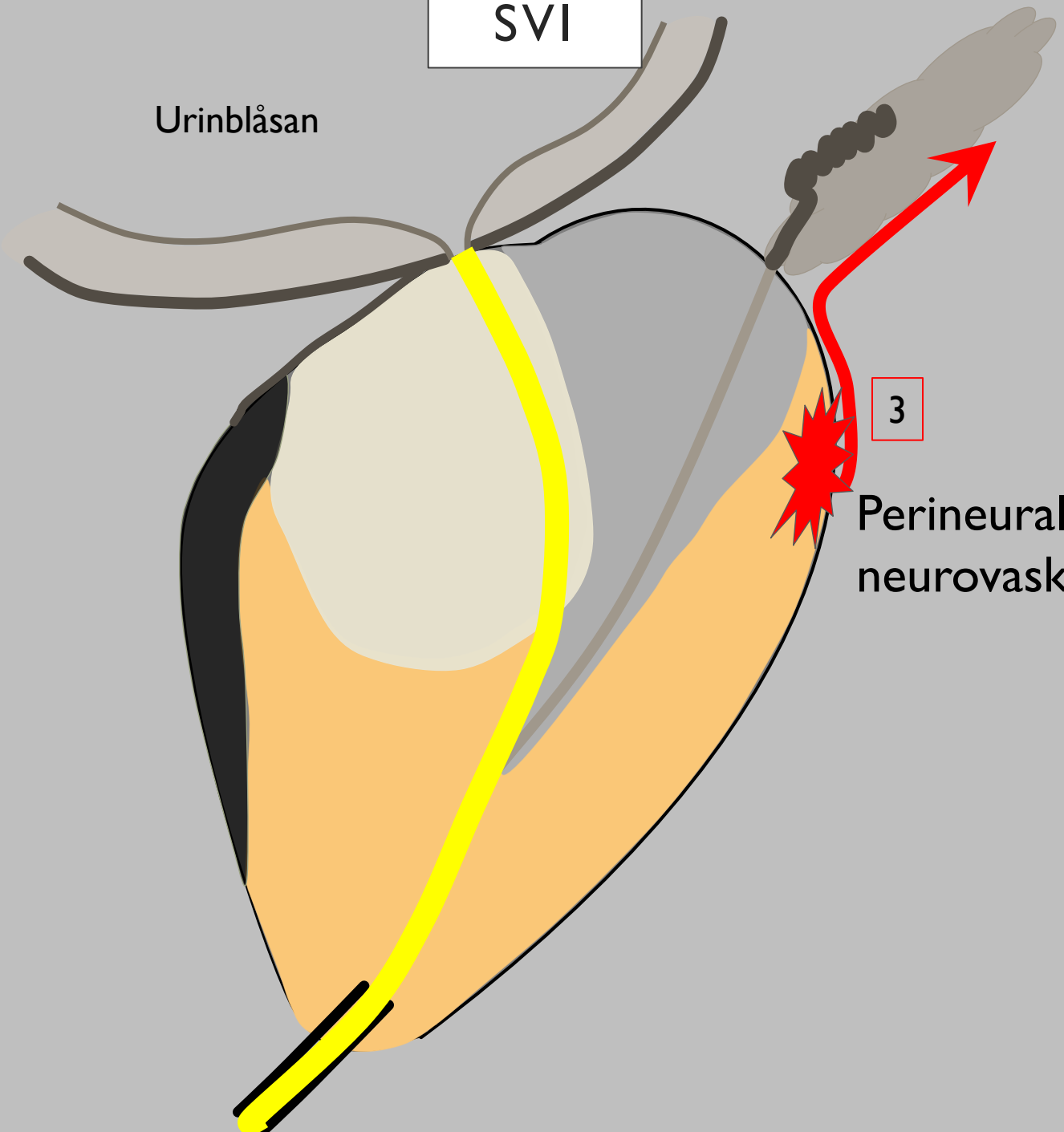

SEMINAL VESIKELINVASION (SVI)

SVI

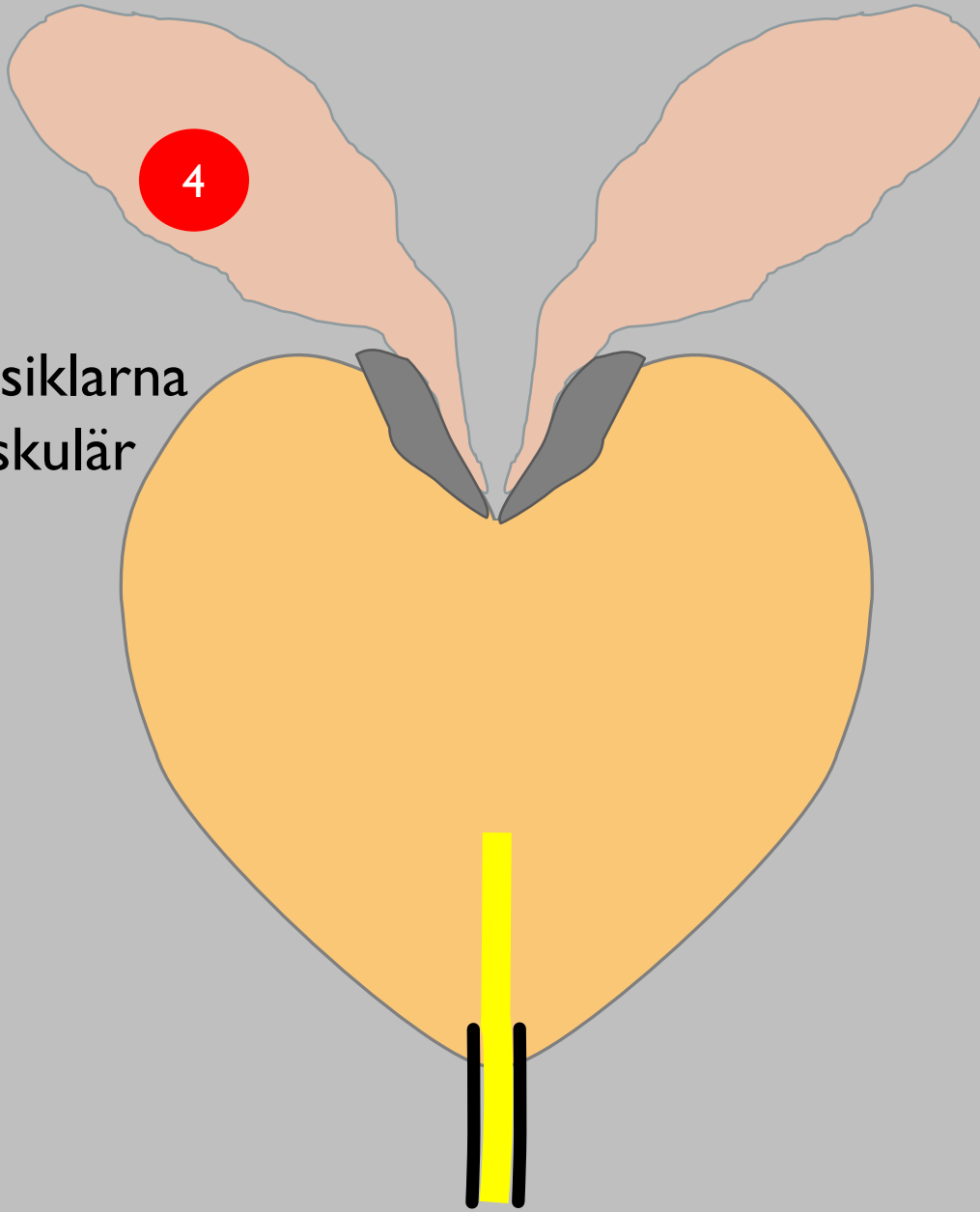
Urinblåsan

3

Perineural växt utmed neurovaskulära buntar

SVI

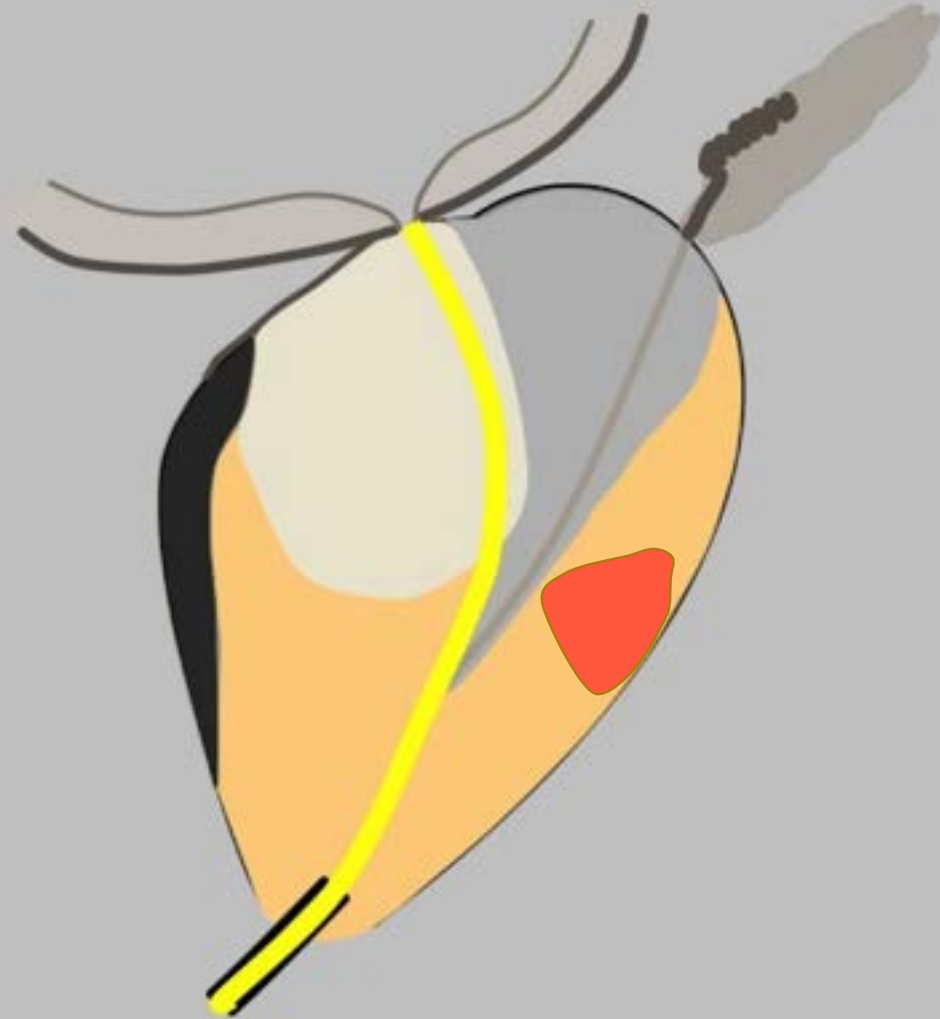
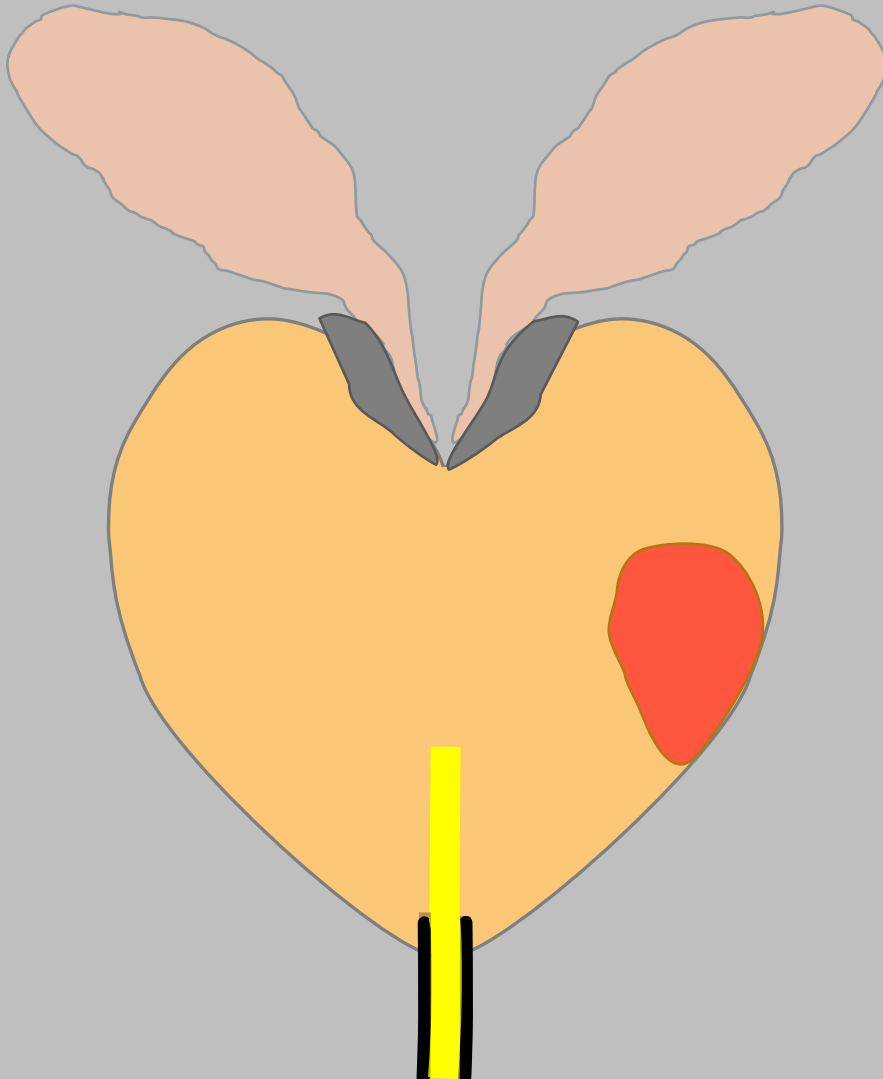

4

“Skip-lesion”
metastaser i vesiklarna
- lymfogen/vaskulär
spridning

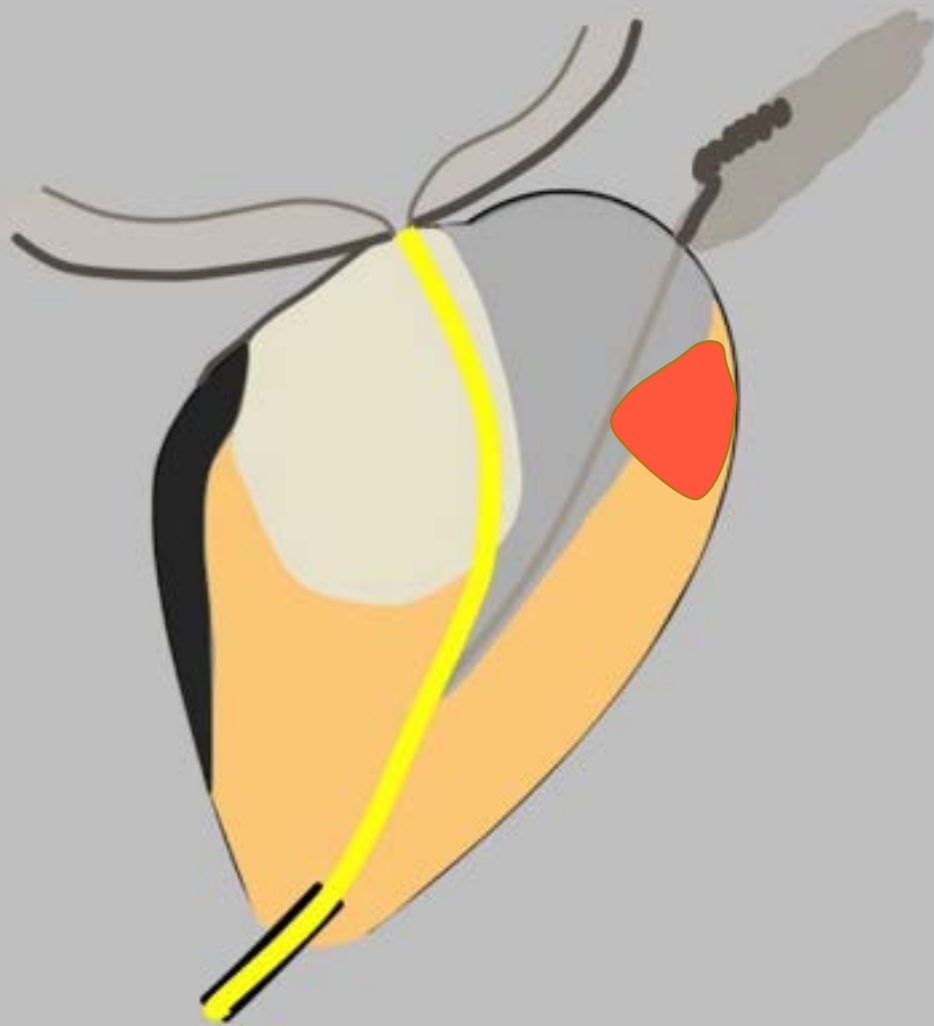
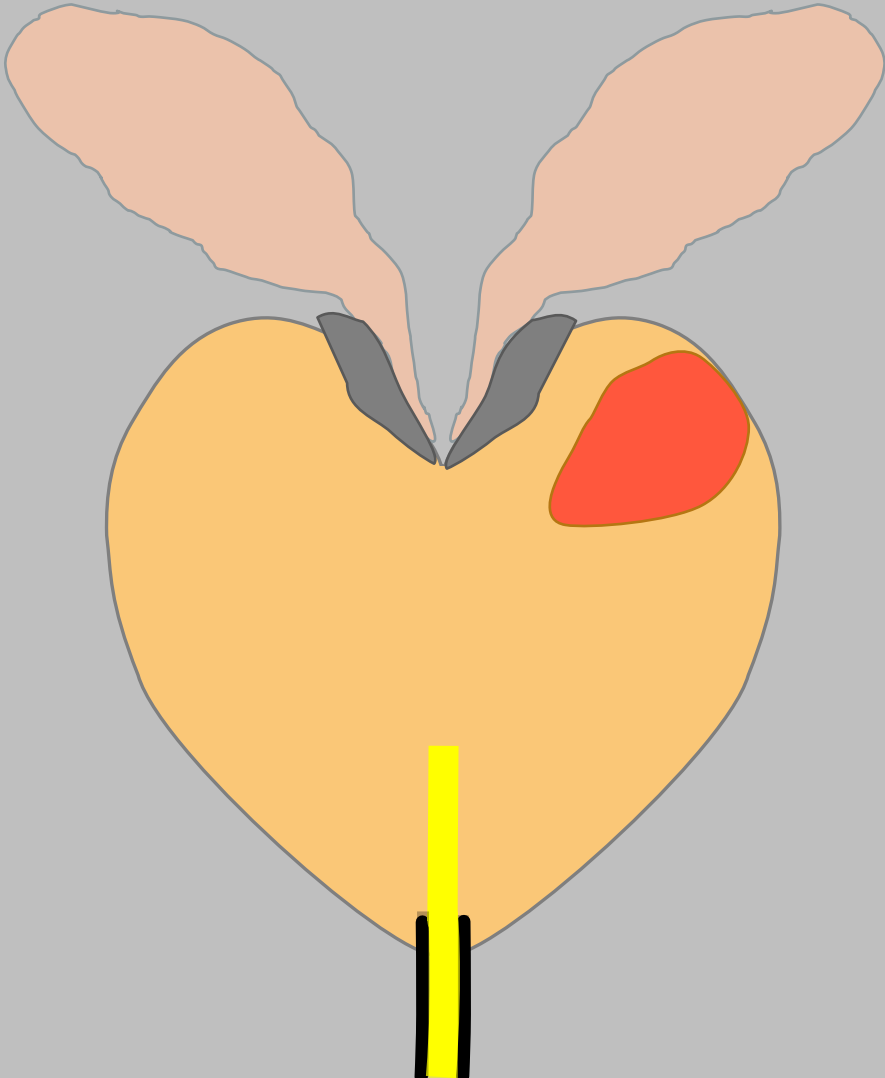
SEMINALVESIKEL-INVASION (SVI)

SVI I

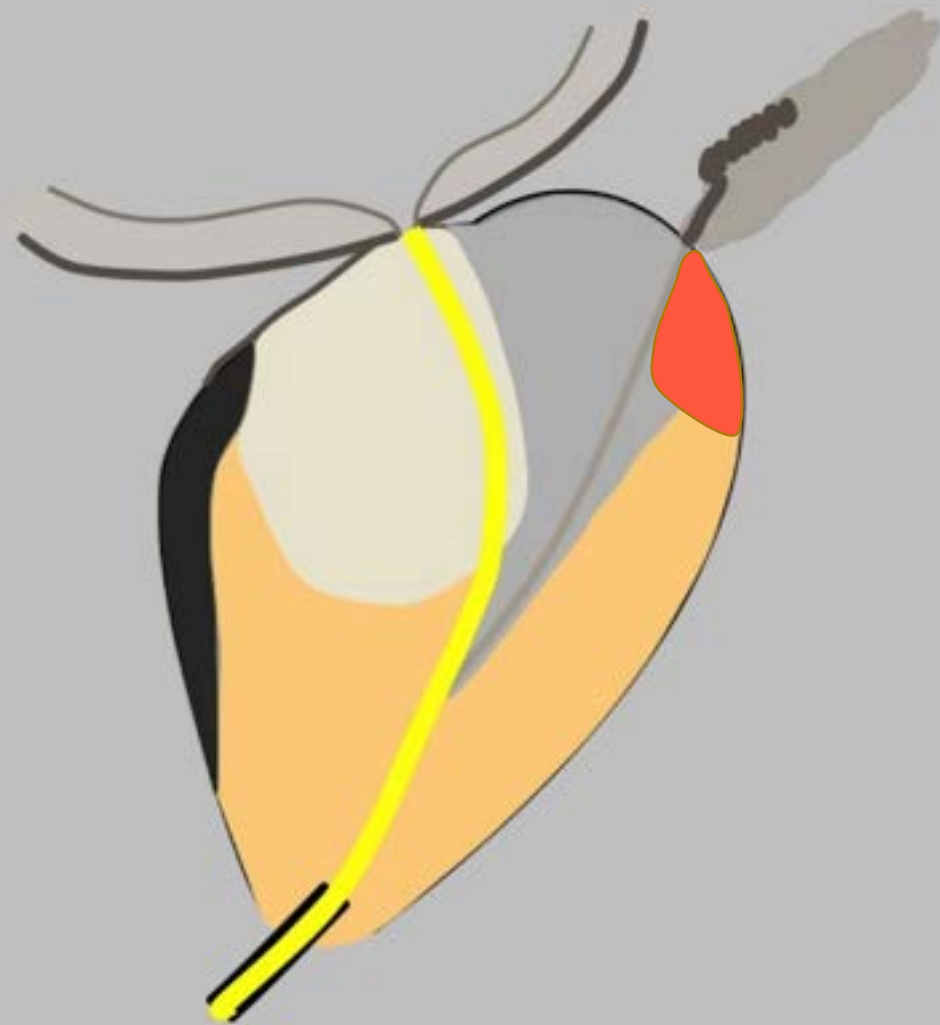
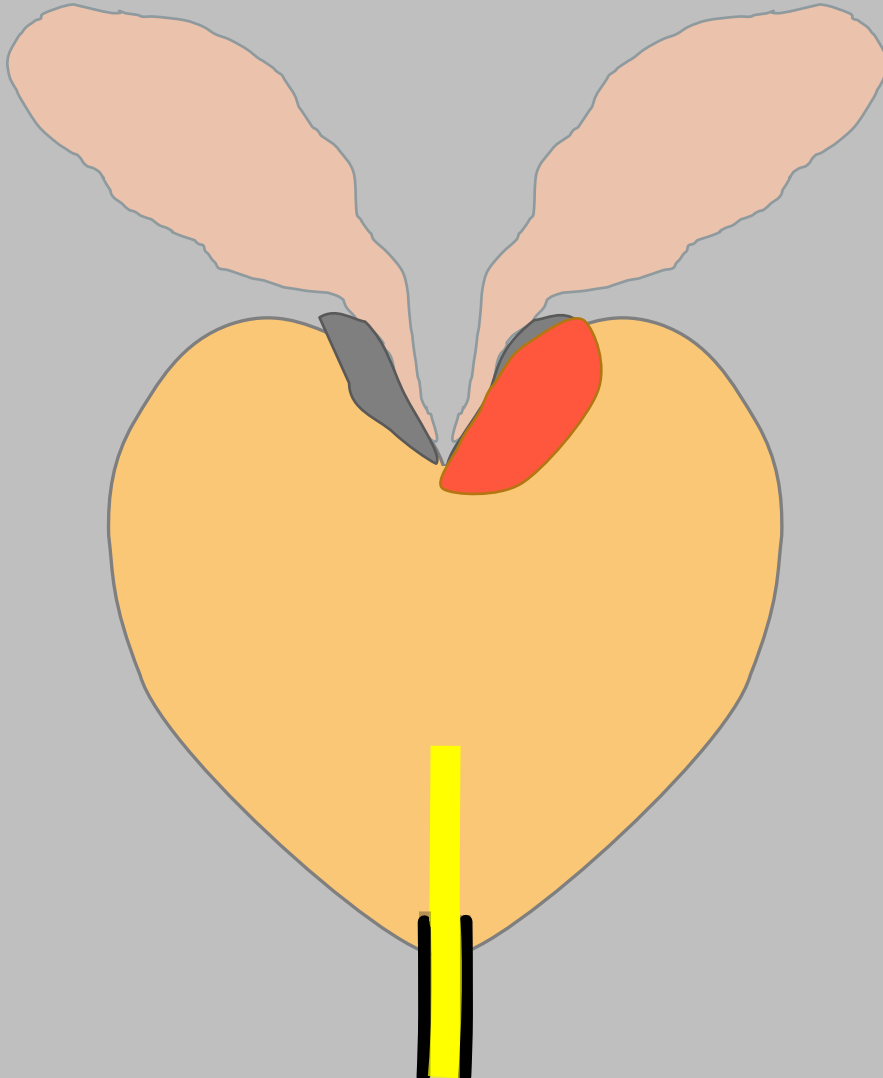
SEMINAL VESIKELINVASION (SVI)

SVI 2

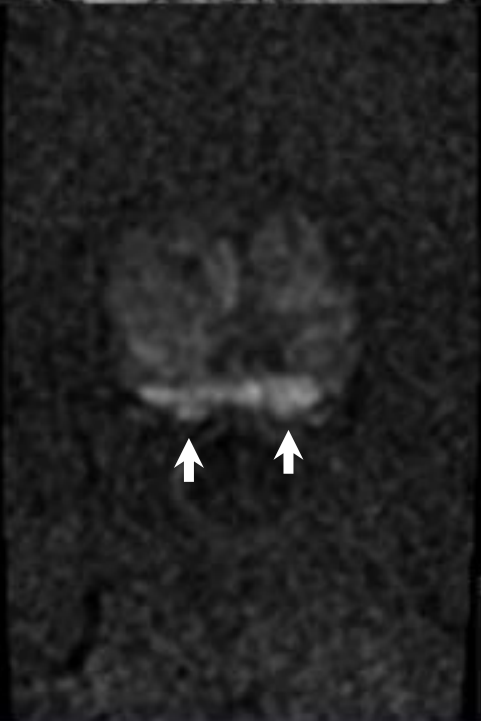
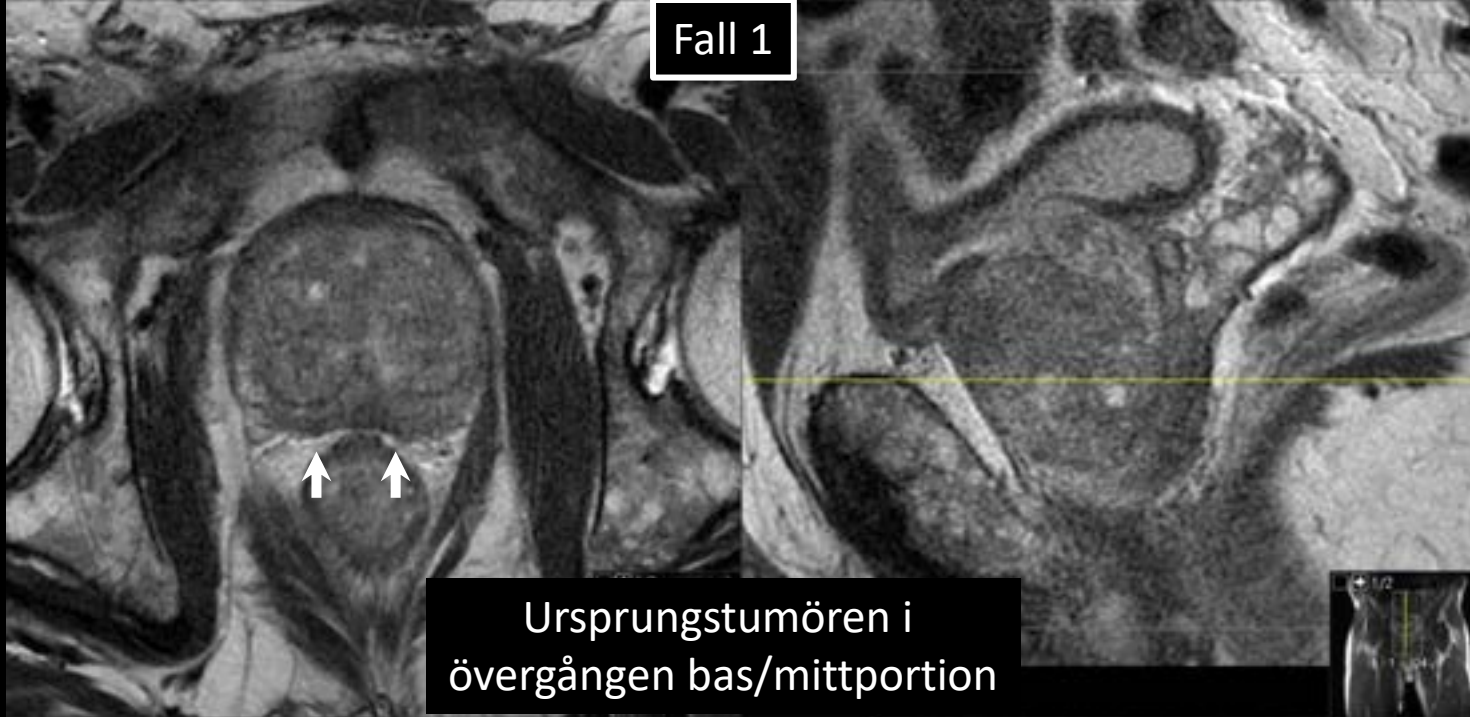
SEMINAL VESIKELINVASION (SVI)

SVI 3

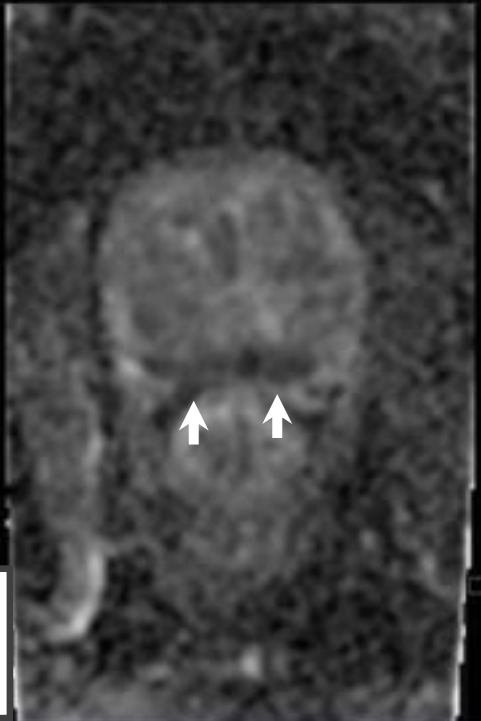

Fall 1

SVI 3

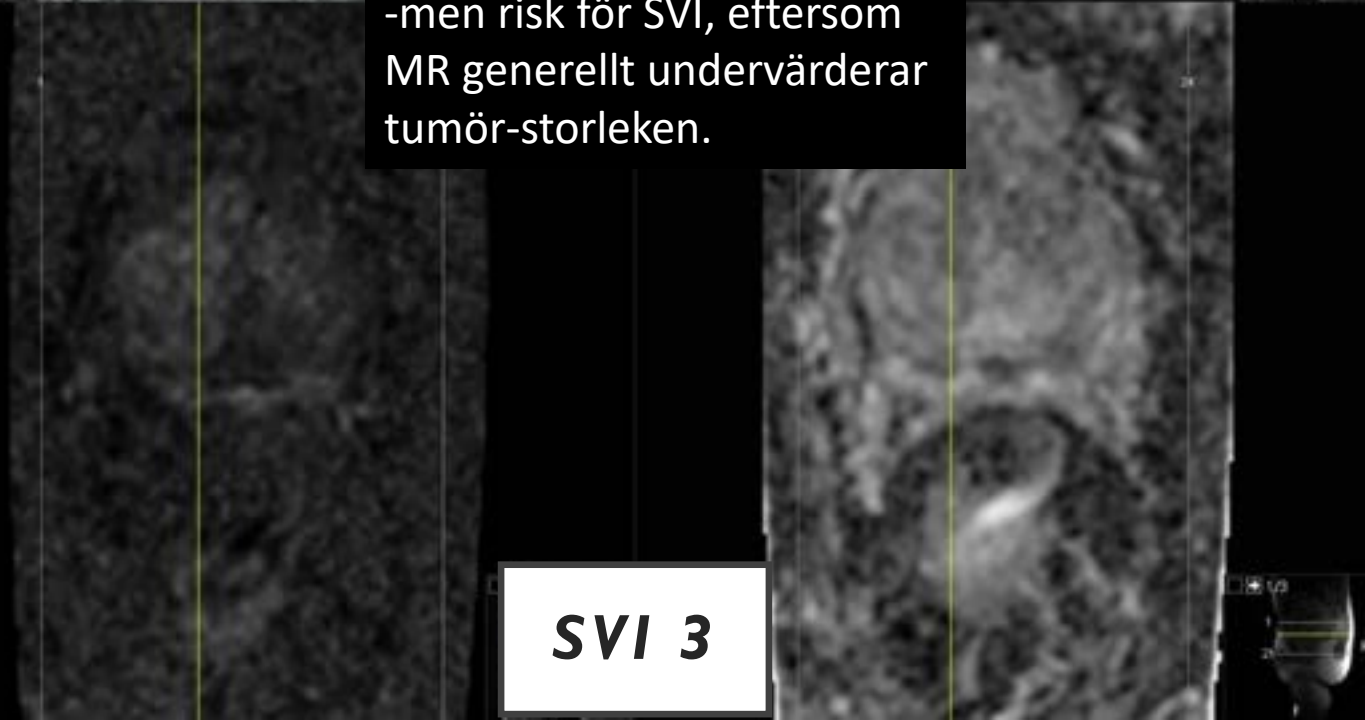

Fall 1

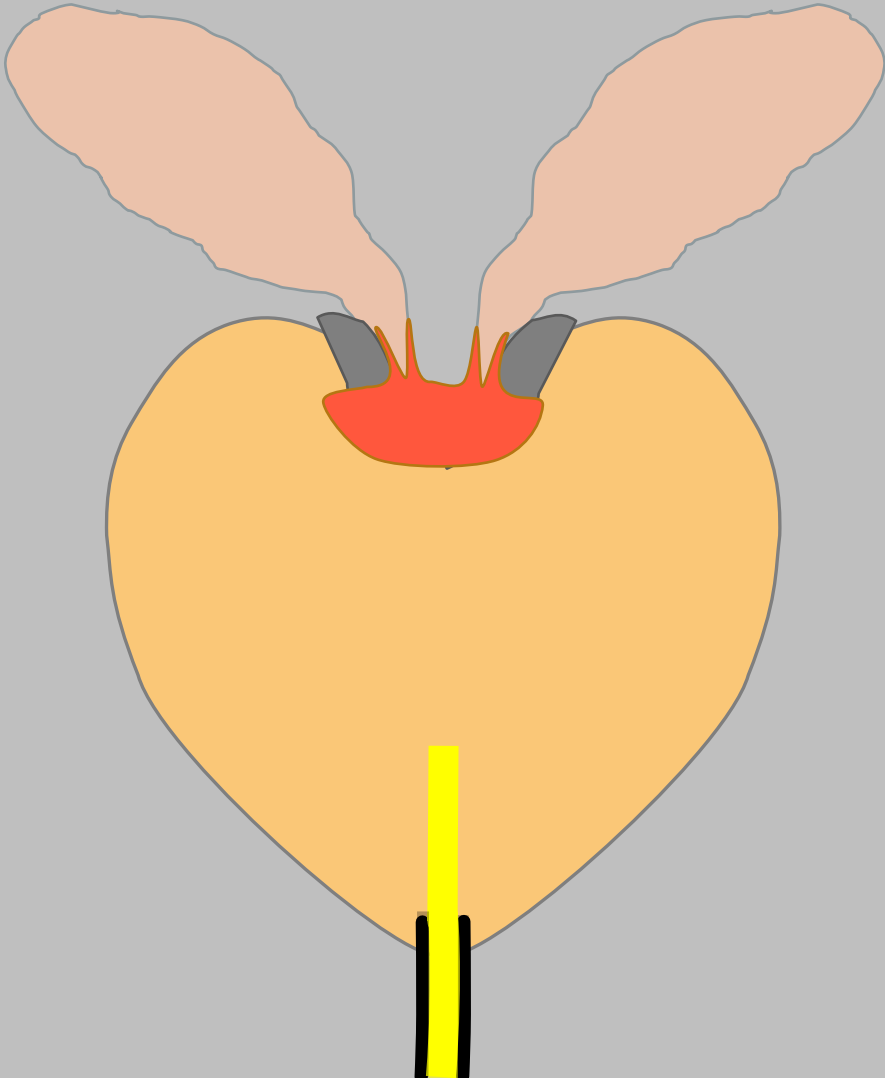
Ingen diffusionsinskränkning
i nivå med vesikelbasen
-men risk för SVI, eftersom
MR generellt undervärderar
tumör-storleken.

SVI 3

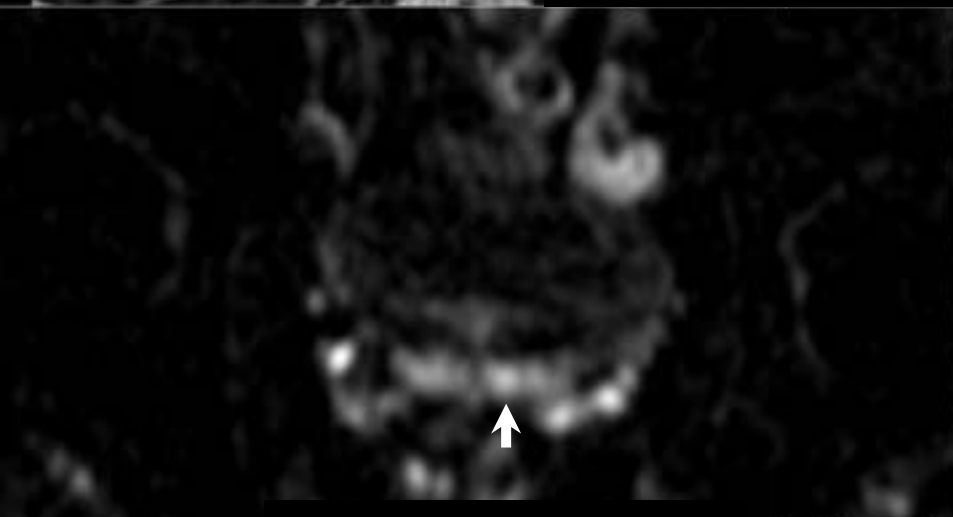
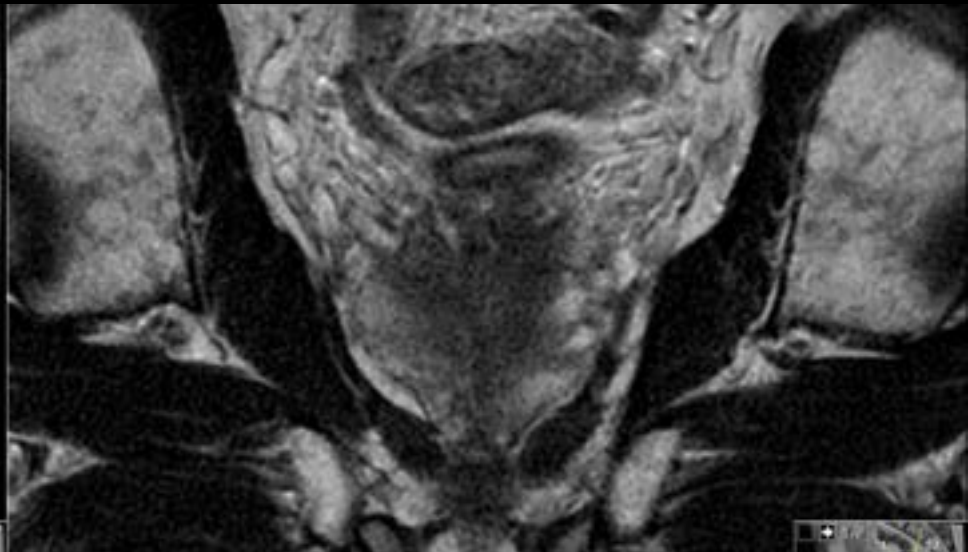
SEMINAL VESIKELINVASION (SVI)

SVI 4

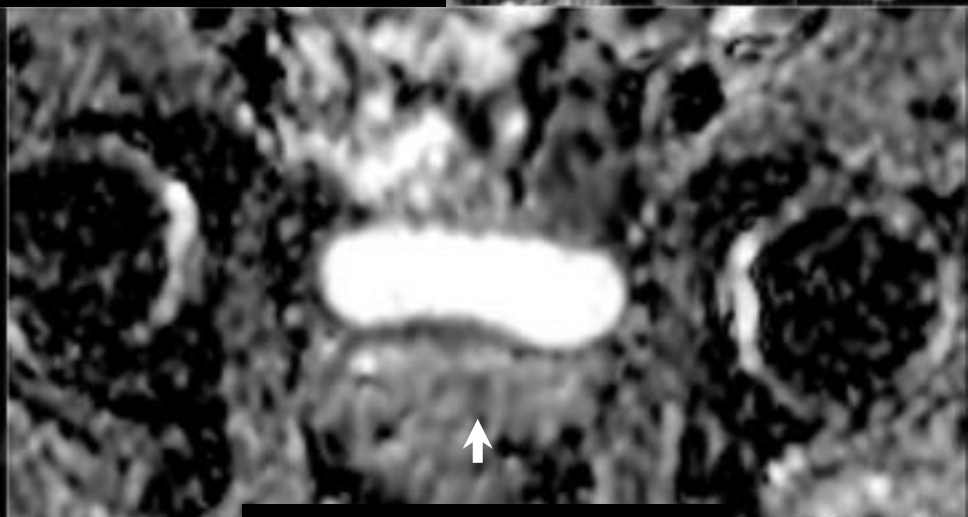

Förtjockning kring vänster vesikelbas till angränsande tumör i basen-misstänkt SVI

Diffusionsinskränkning i vesikelbasen -misstänkt SVI

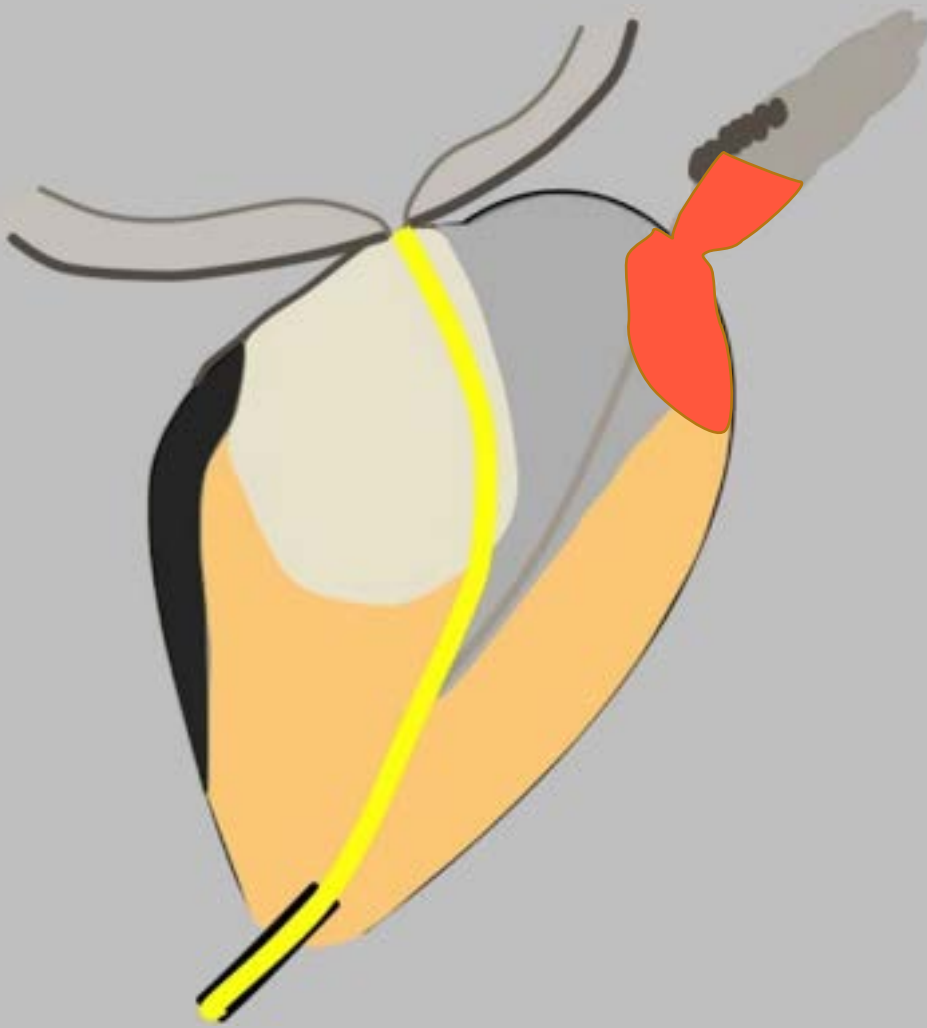
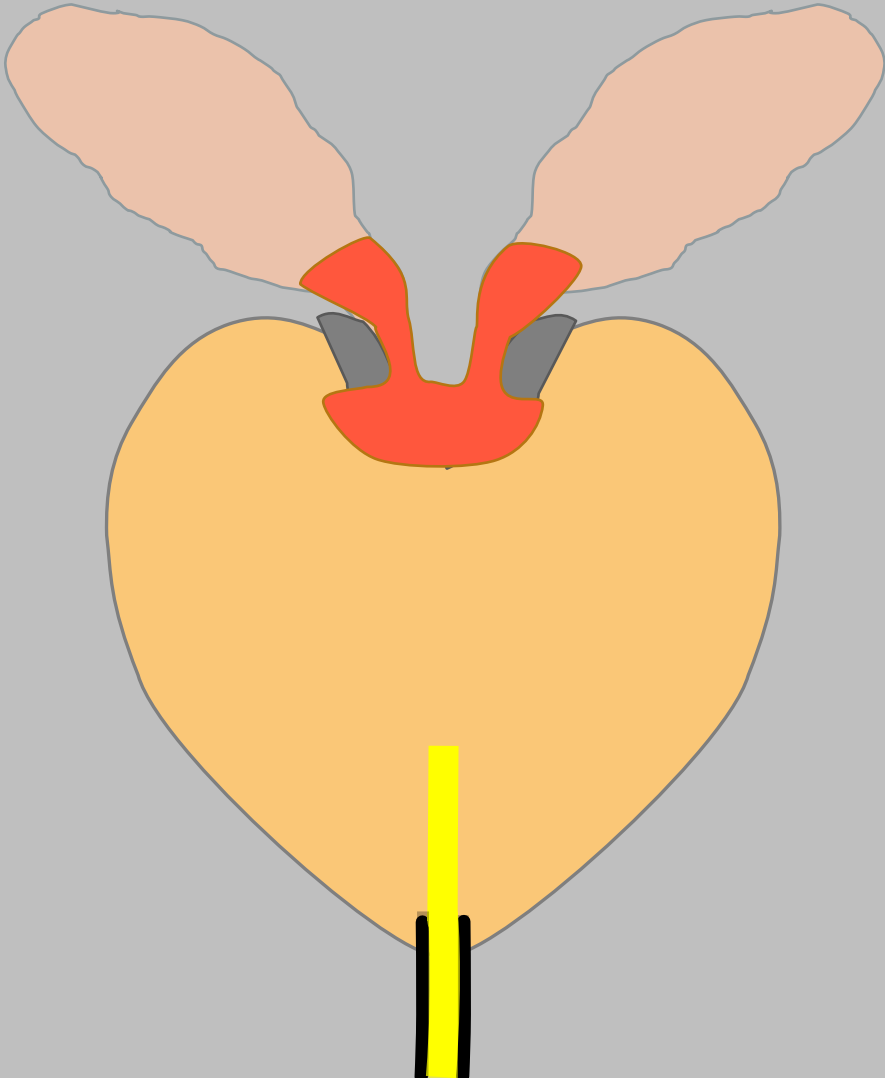
Diffusionsinskränkning i vesikelbasen -misstänkt SVI

SVI 4

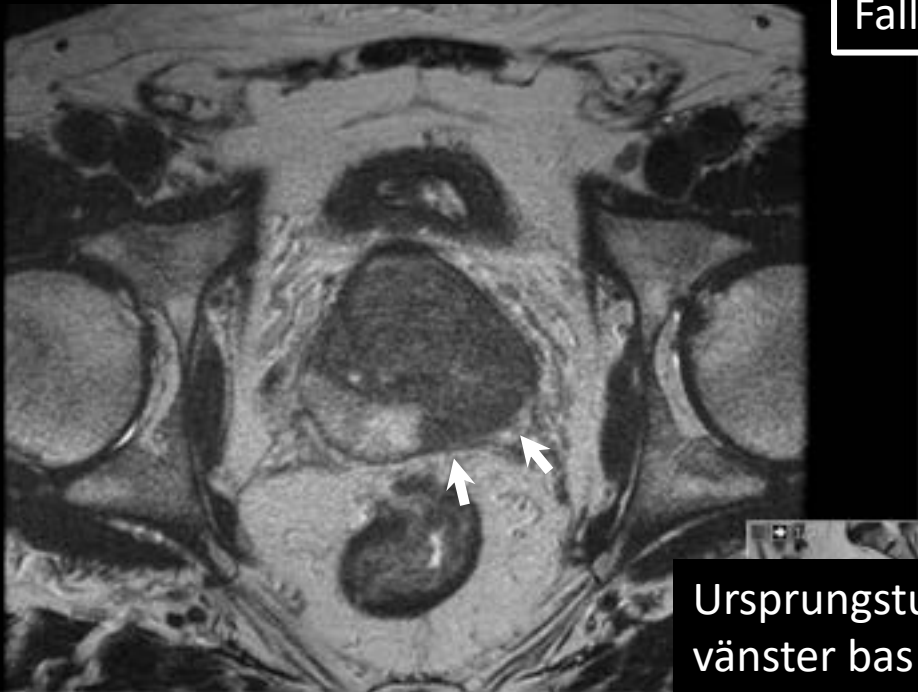

SEMINAL VESIKELINVASION (SVI)

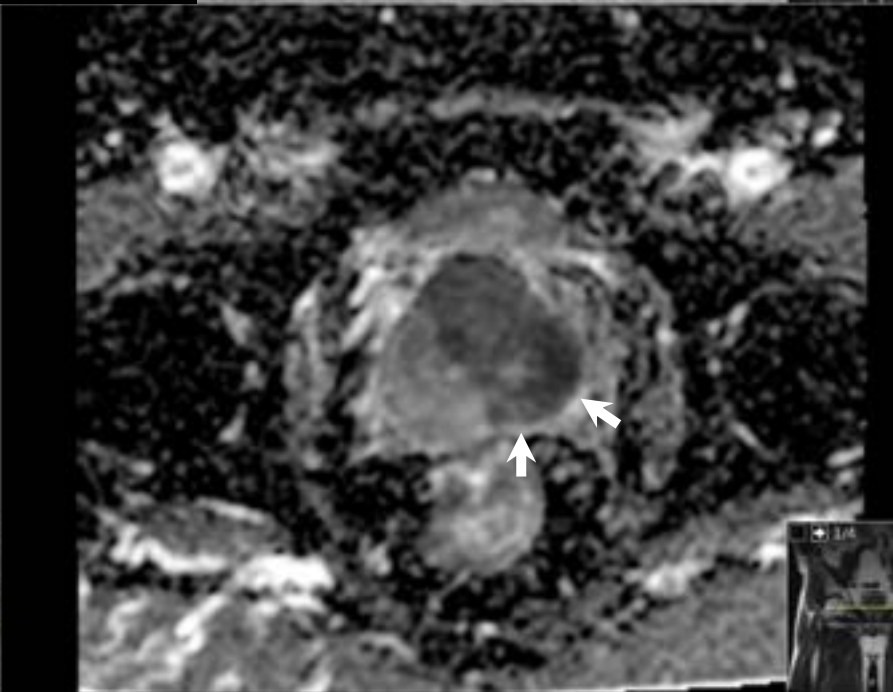
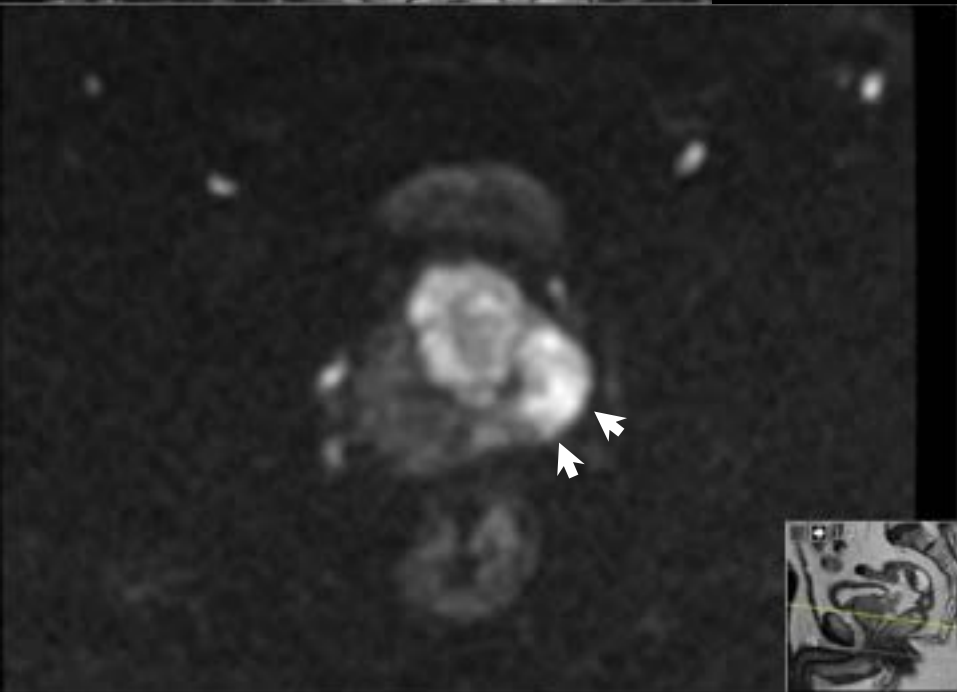
SVI 5

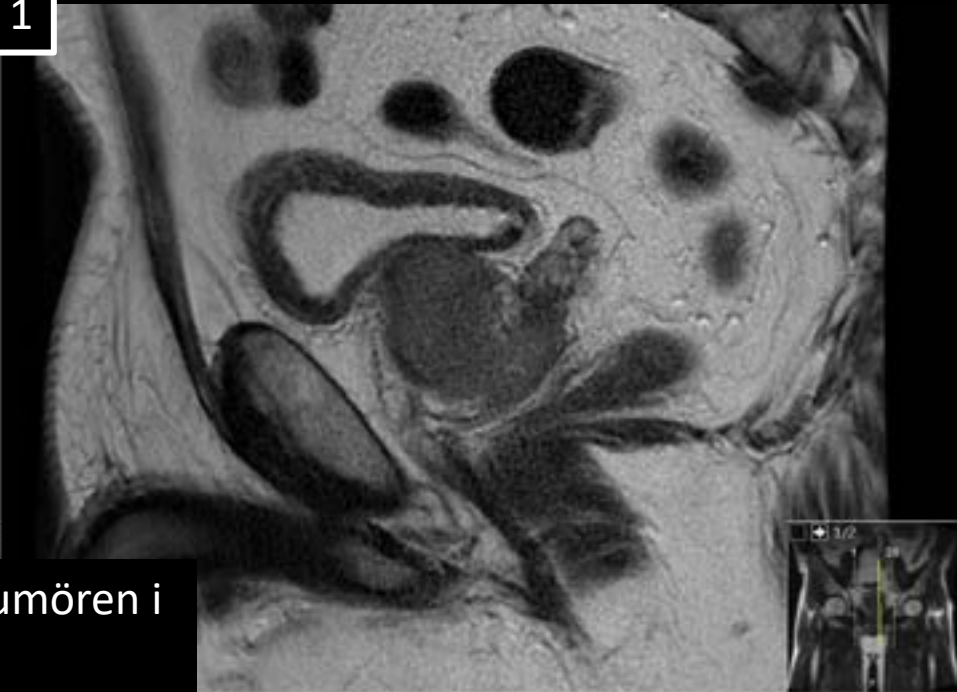
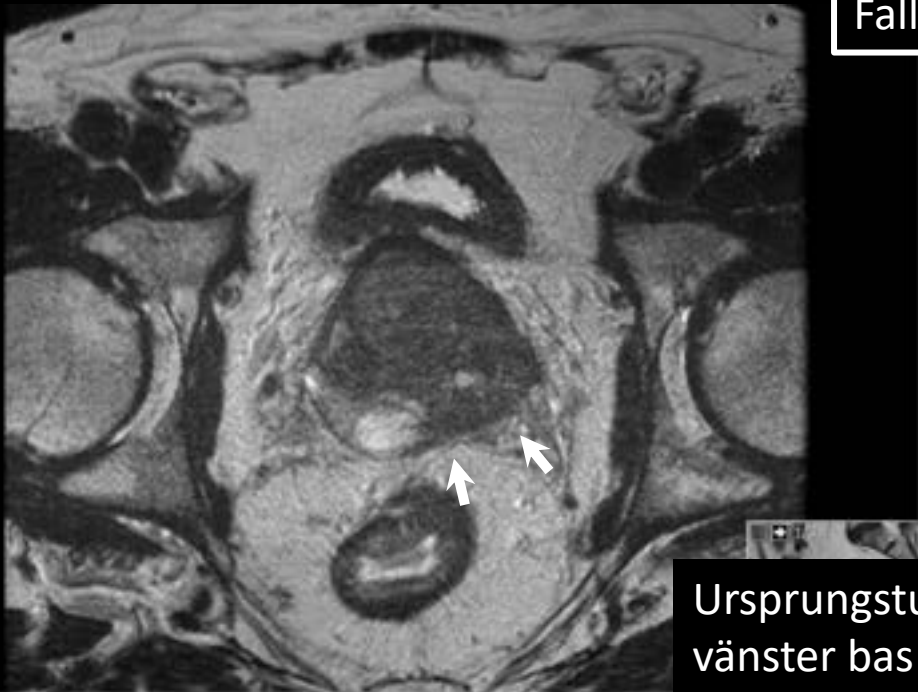
Fall 1

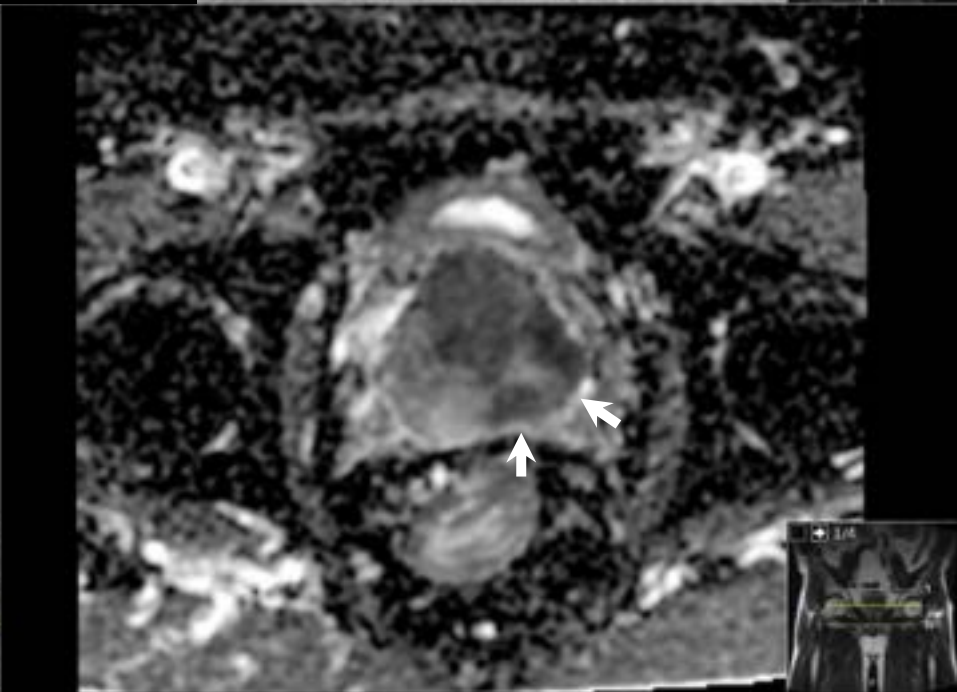
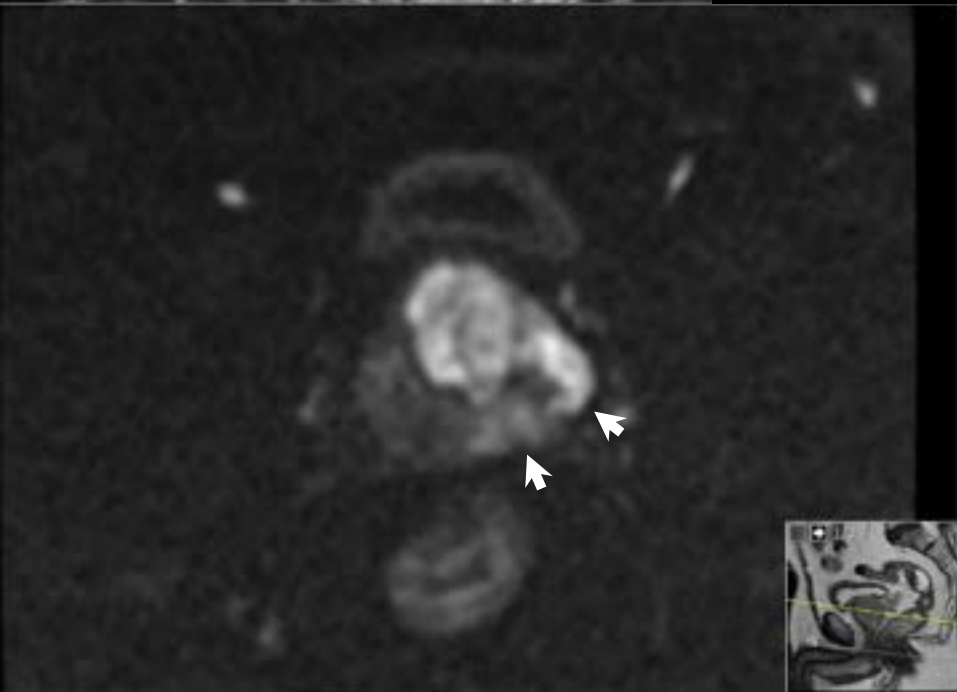
Ursprungstumören i vänster bas

Fall 1

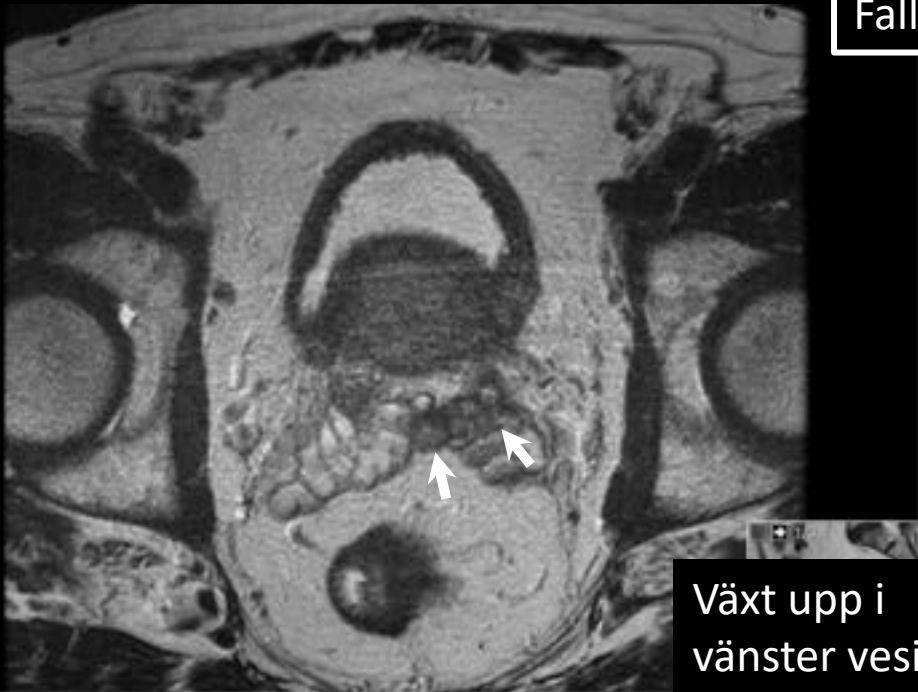

Ursprungstumören i vänster bas

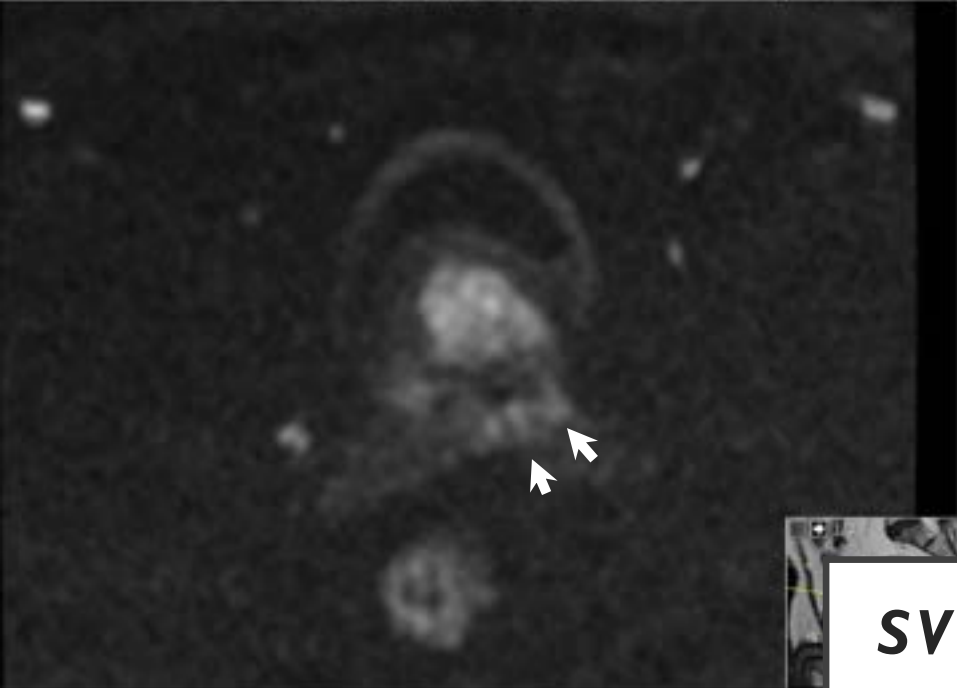

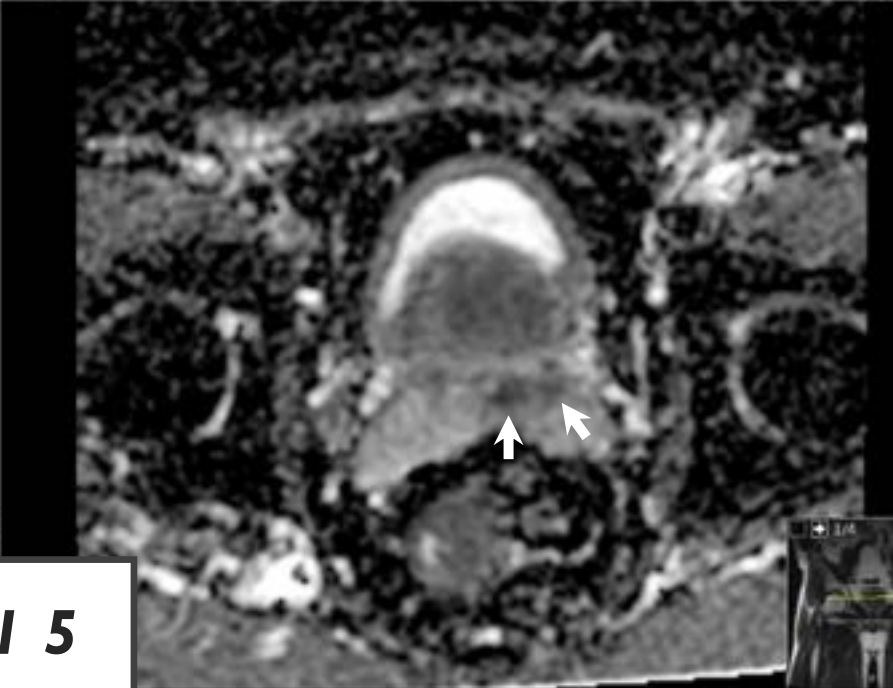
Fall 1

Växt upp i vänster vesikelbas

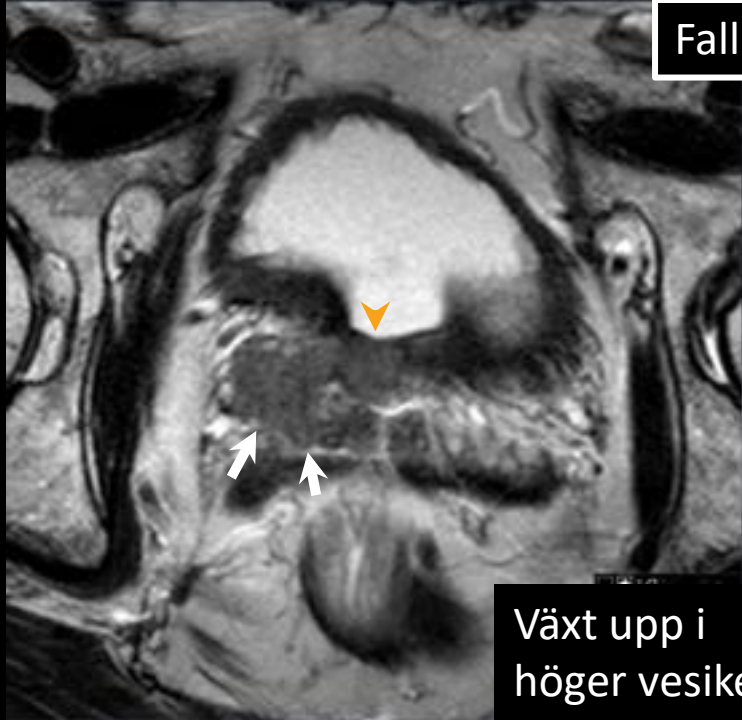

SVI 5

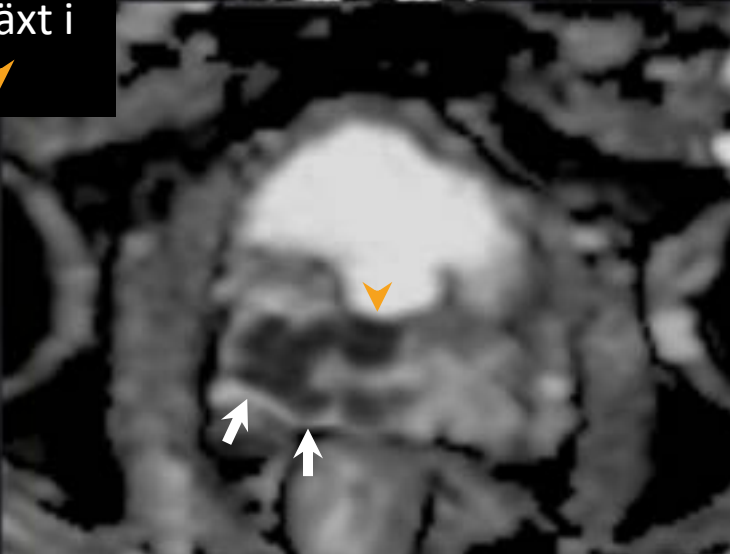

Fall 2

Växt upp i
höger vesikelbas
Misstänkt växt i
blåshalsen ▼

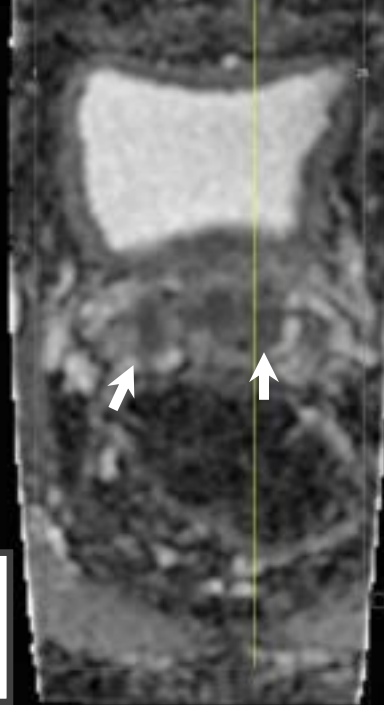
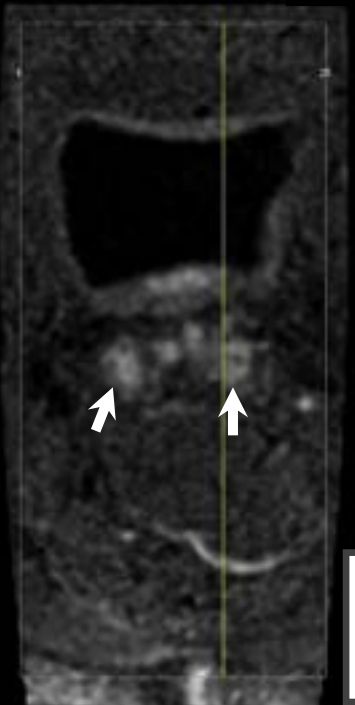

SVI 5

Fall 3

Växt upp i vesikelbaserna

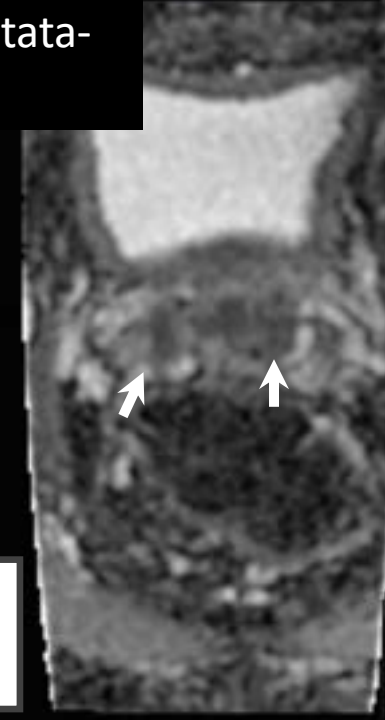
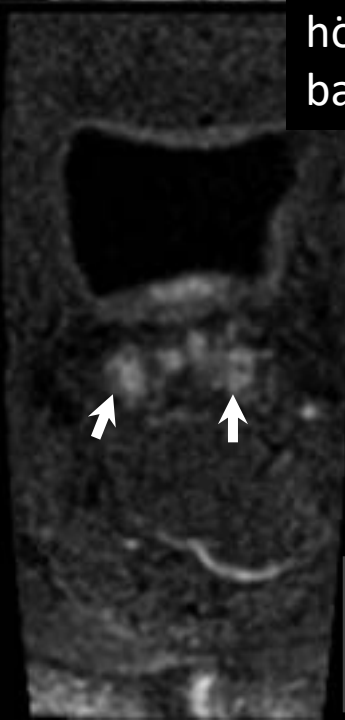

SVI 5

Fall 3

Växt upp i vesikelbaserna, med höjd ovan prostata-basen

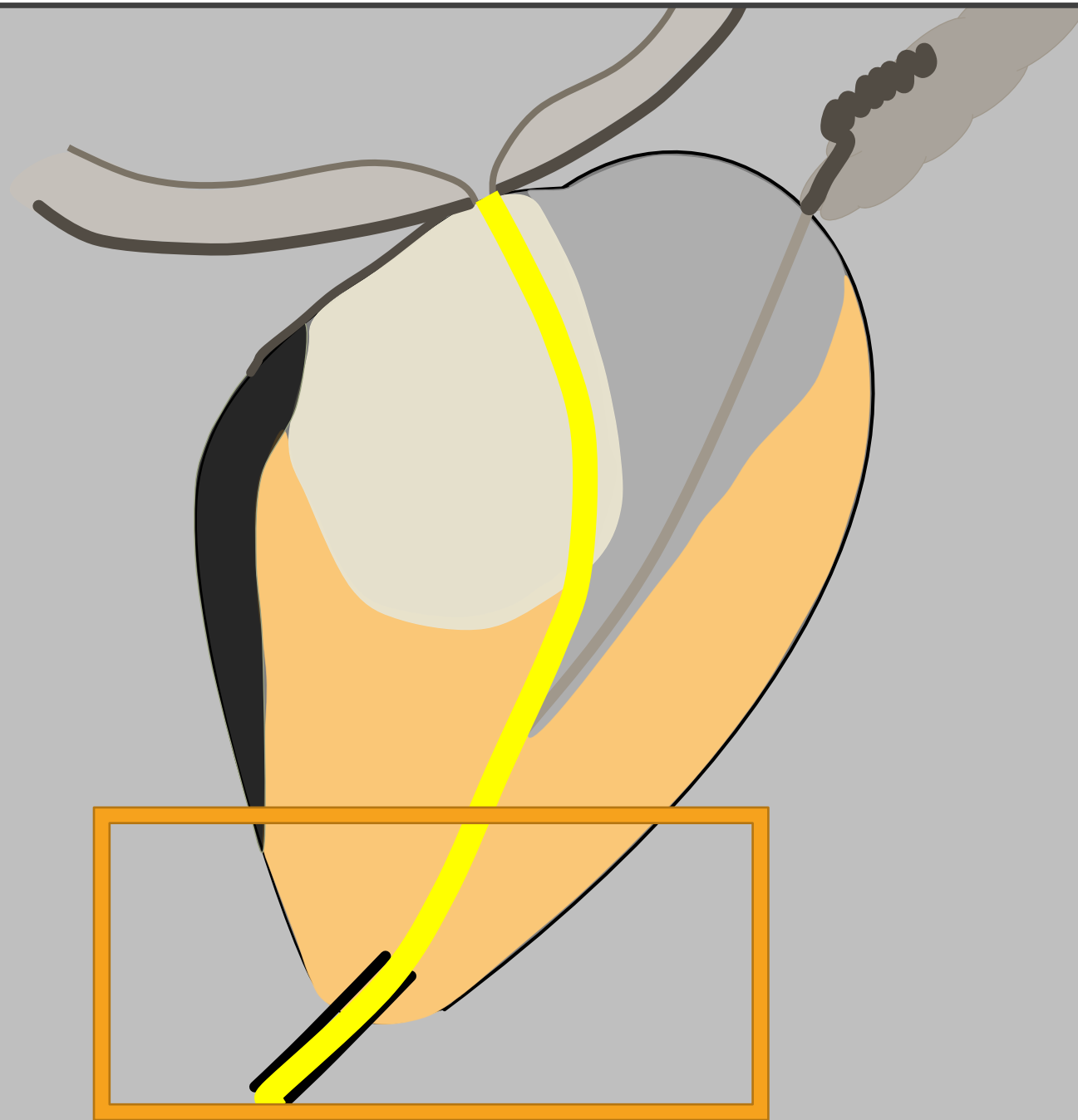

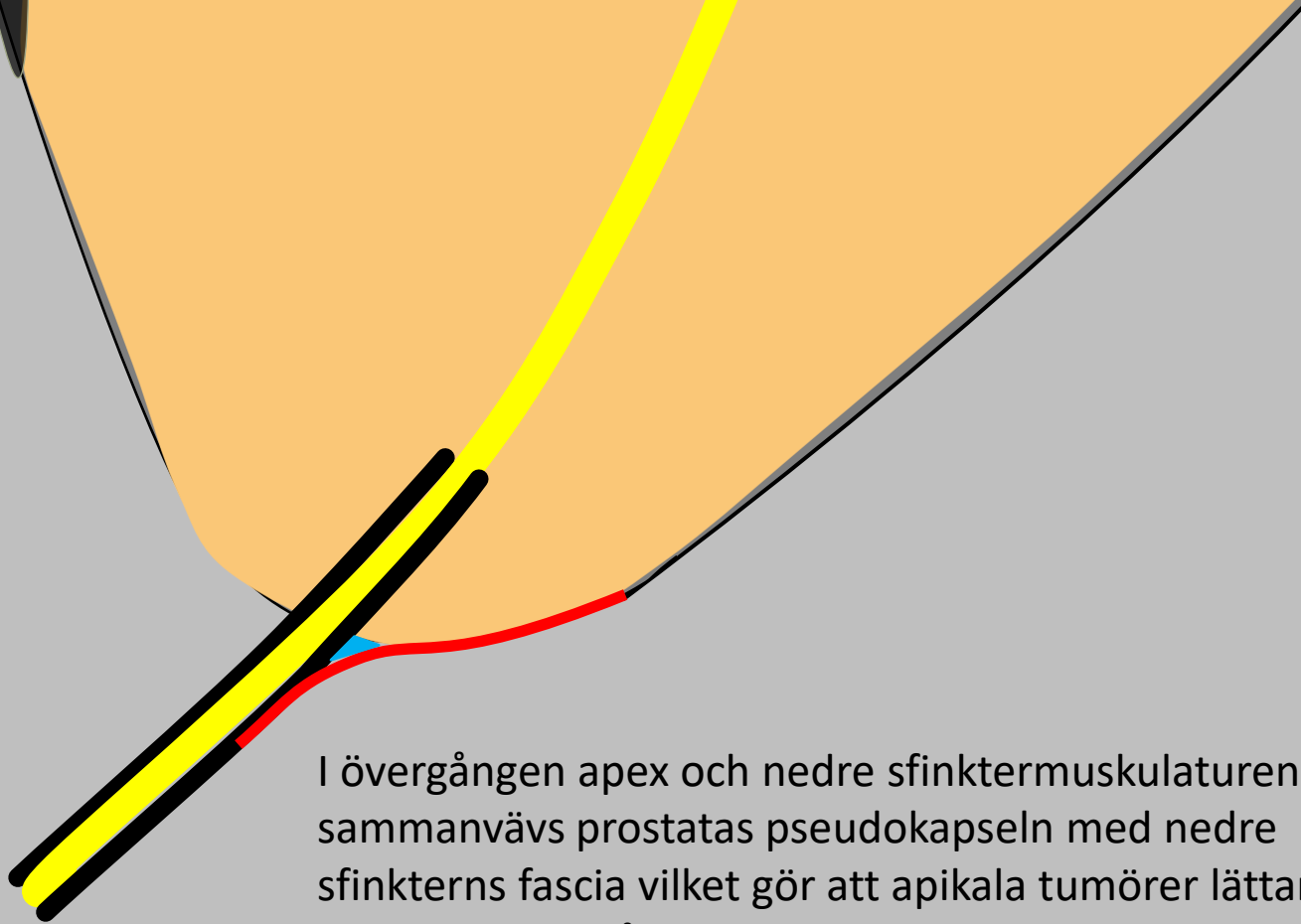
SVI 5

STADIEINDELNING

- LOKAL STADIEINDELNING
  - Extraprostatisk extension (EPE)
  - Seminalvesikel-invasion (SVI)
  - ***Nedre sfinkter-invasion (NSI)***
  - Blåshals-invasion (BHI)

BLÅSHALS OCH NEDRE SFINKTER

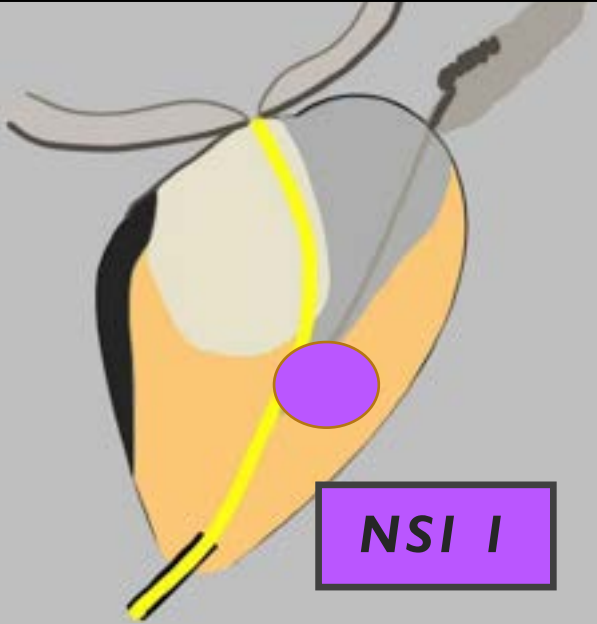
I övergången apex och nedre sfinktermuskulaturen sammanvävs prostatas pseudokapseln med nedre sfinkterns fascia vilket gör att apikala tumörer lättare kan växa över på nedre sfinktern motsvarande det blå området.

Beskrivning av tumörens växt i förhållande till apex är viktig information för kirurgen för att kunna undvika positiva kirurgiska marginaler.

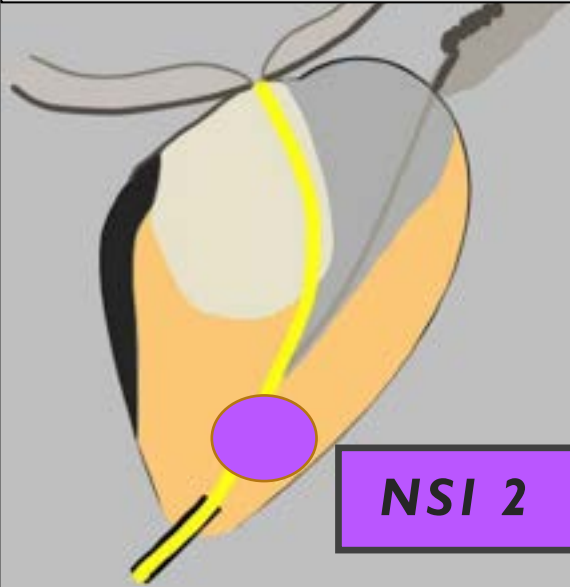
OBS! Det går inte på MR att avgöra hur långt nedre sfinktern når intraprostatiskt. Nedresfinkterskalan (NSI) bedömer endast tumörens läge i förhållande till apex.

NEDRE SFINKTER-INVASION (NSI)

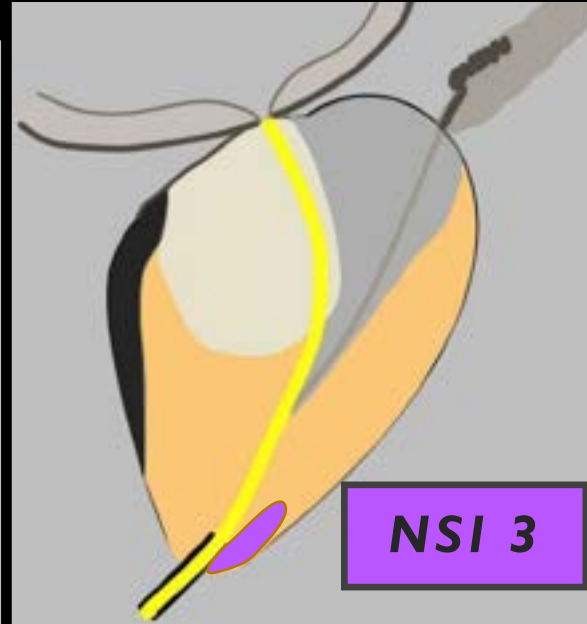
Lesionen belägen i mellersta eller basala prostata.

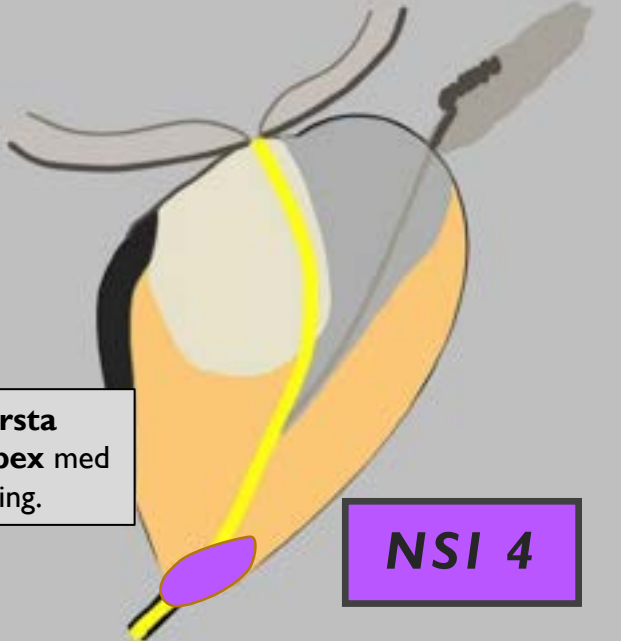
Lesionen belägen i nedre prostata **utan kontakt med apex.**

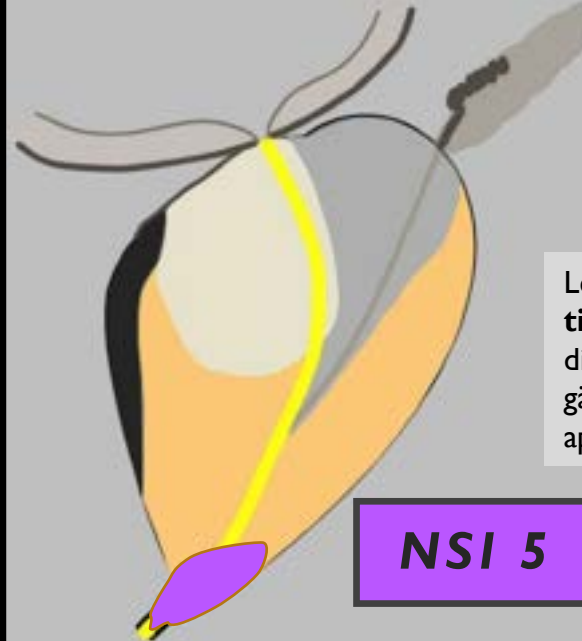
Lesionen når **fram till apex.**

Lesionen når till **första snittet nedom apex** med diffusionsinskränkning.

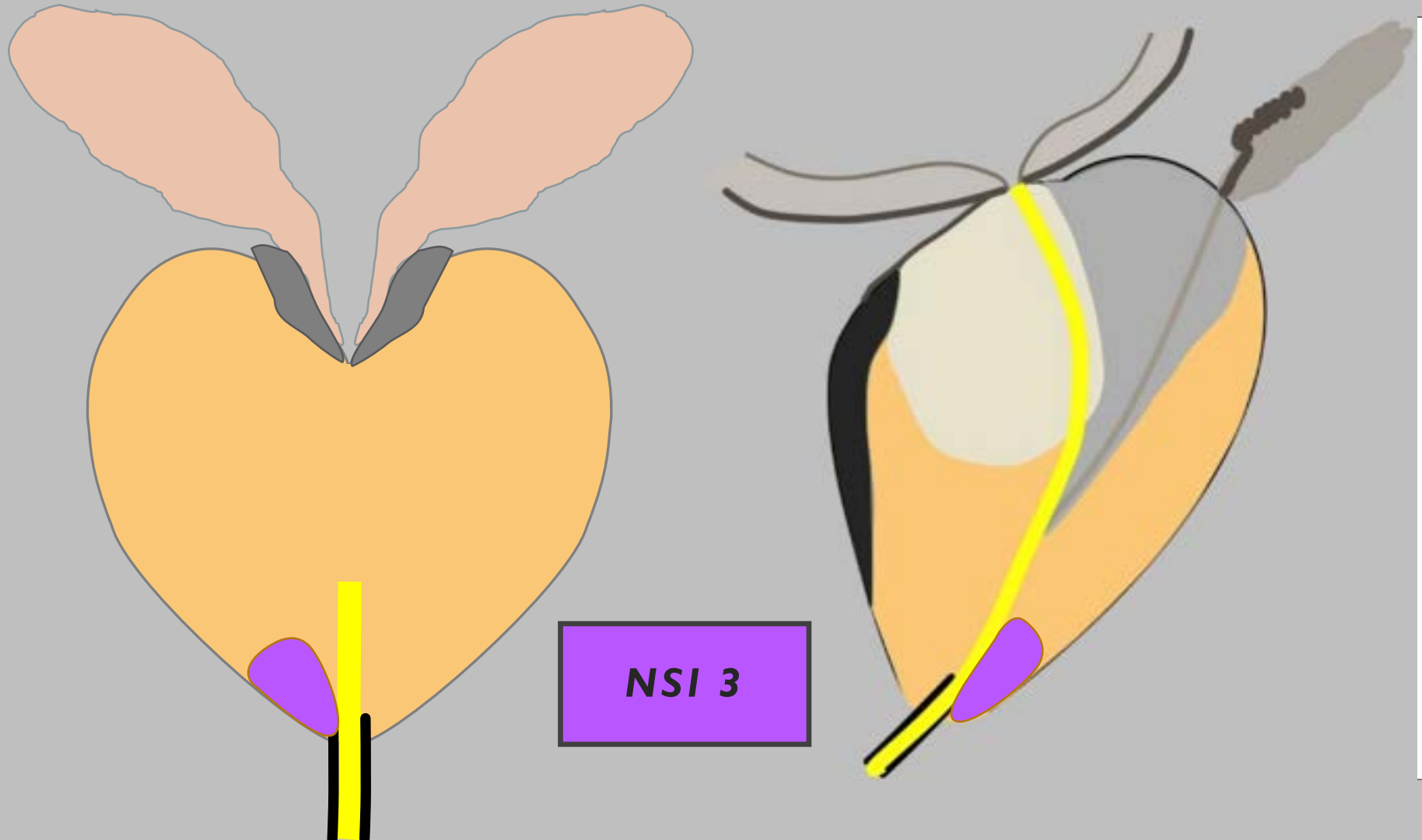

Lesionen har **tydliga tecken till växt nedom apex** med diffusionsinskränkning. Ange gärna antal mm växt nedanför apex.

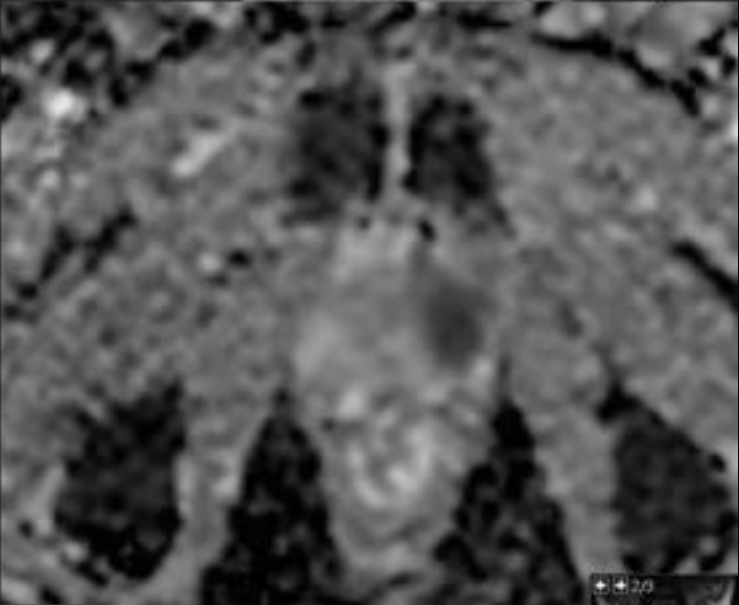
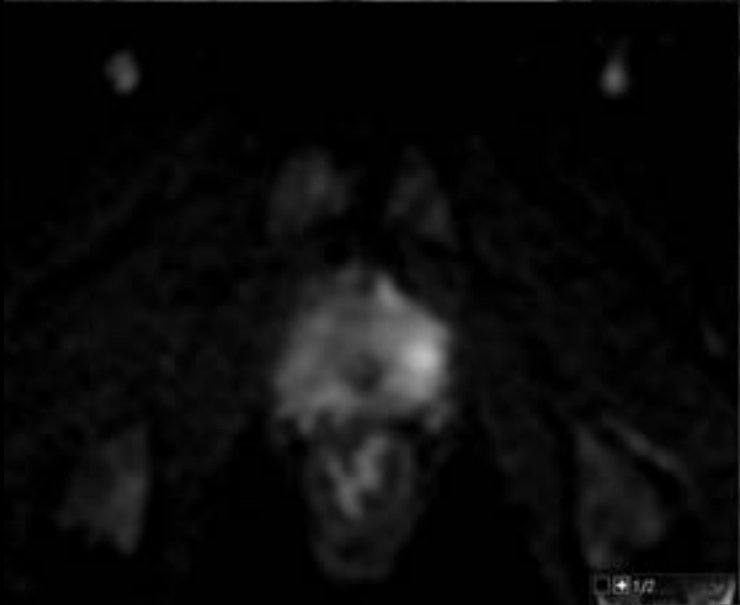
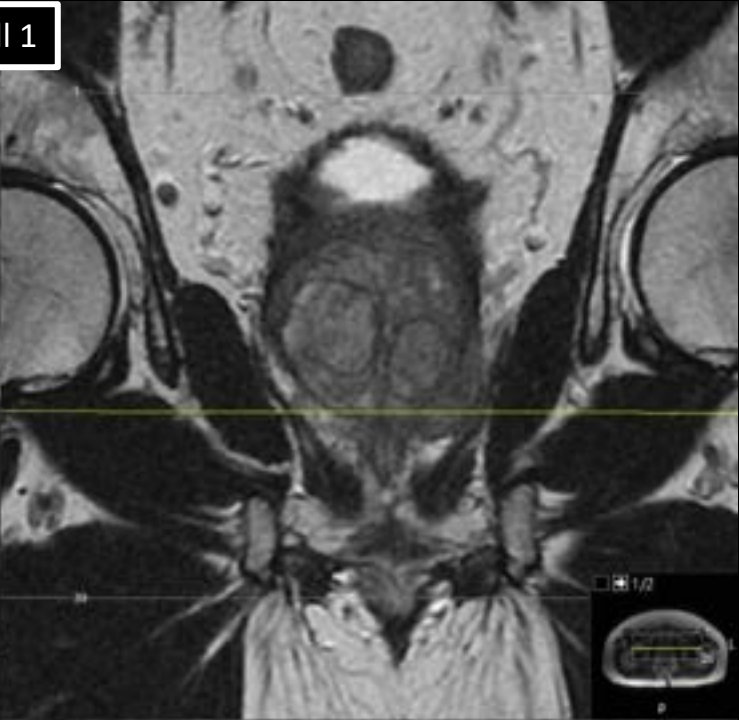

NEDRE SFINKTER-INVASION (NSI)

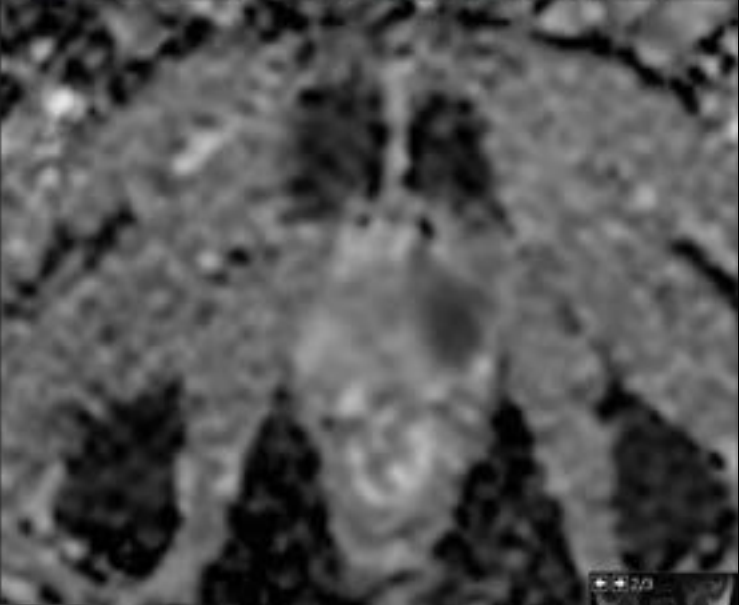
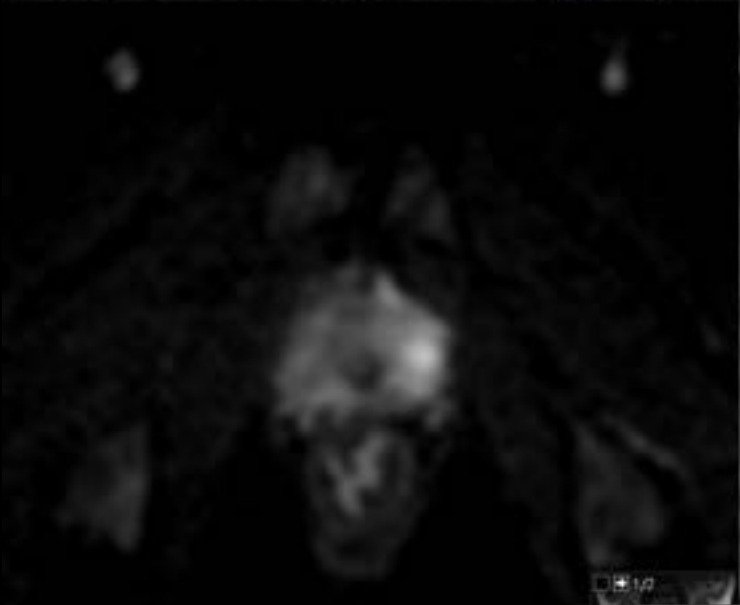
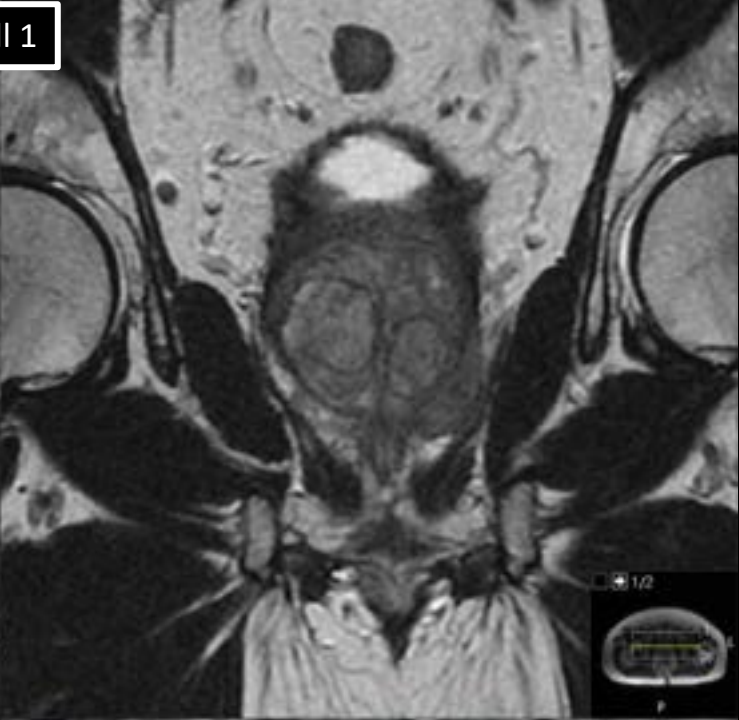

Fall 1

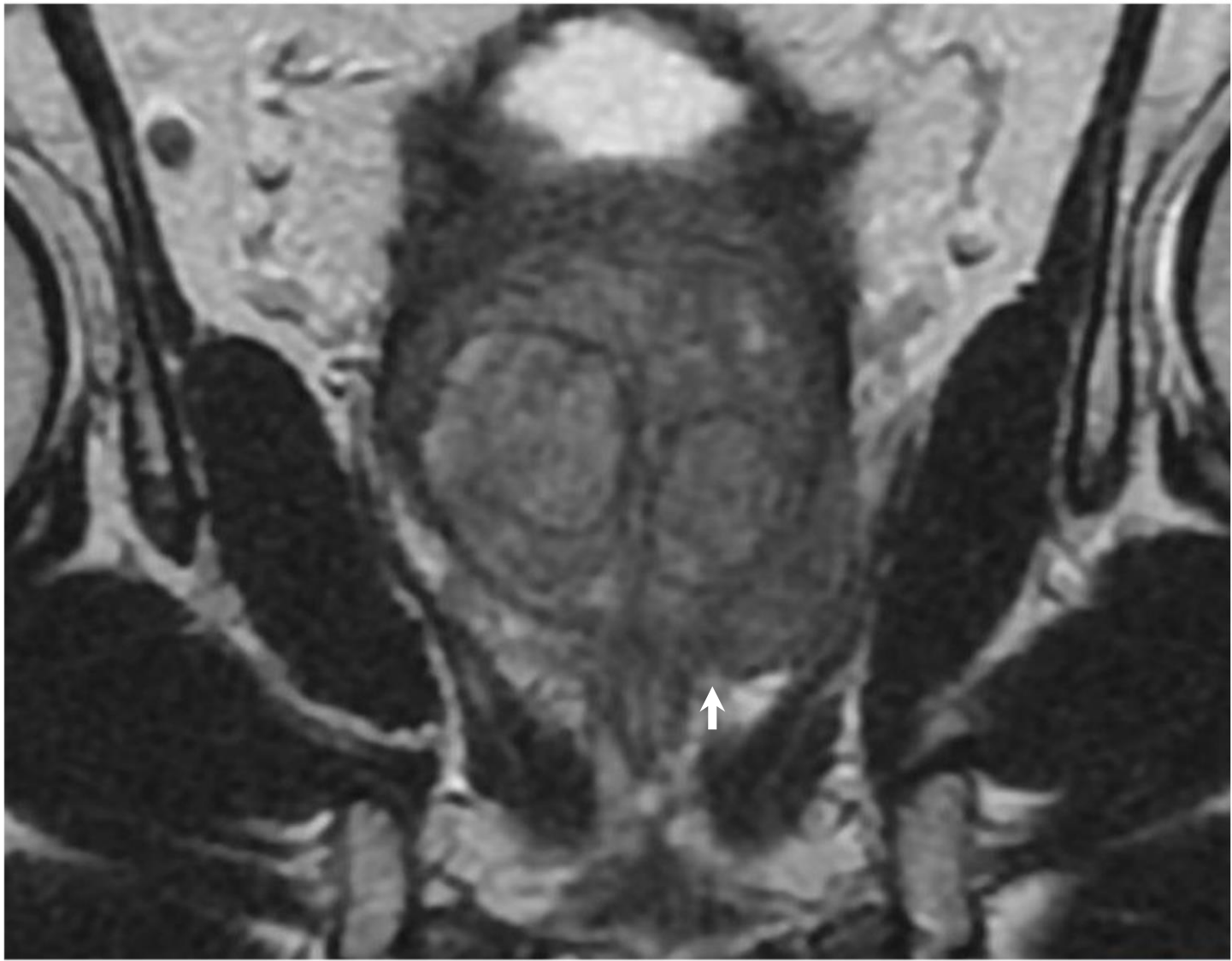
NSI 3

Fall 1

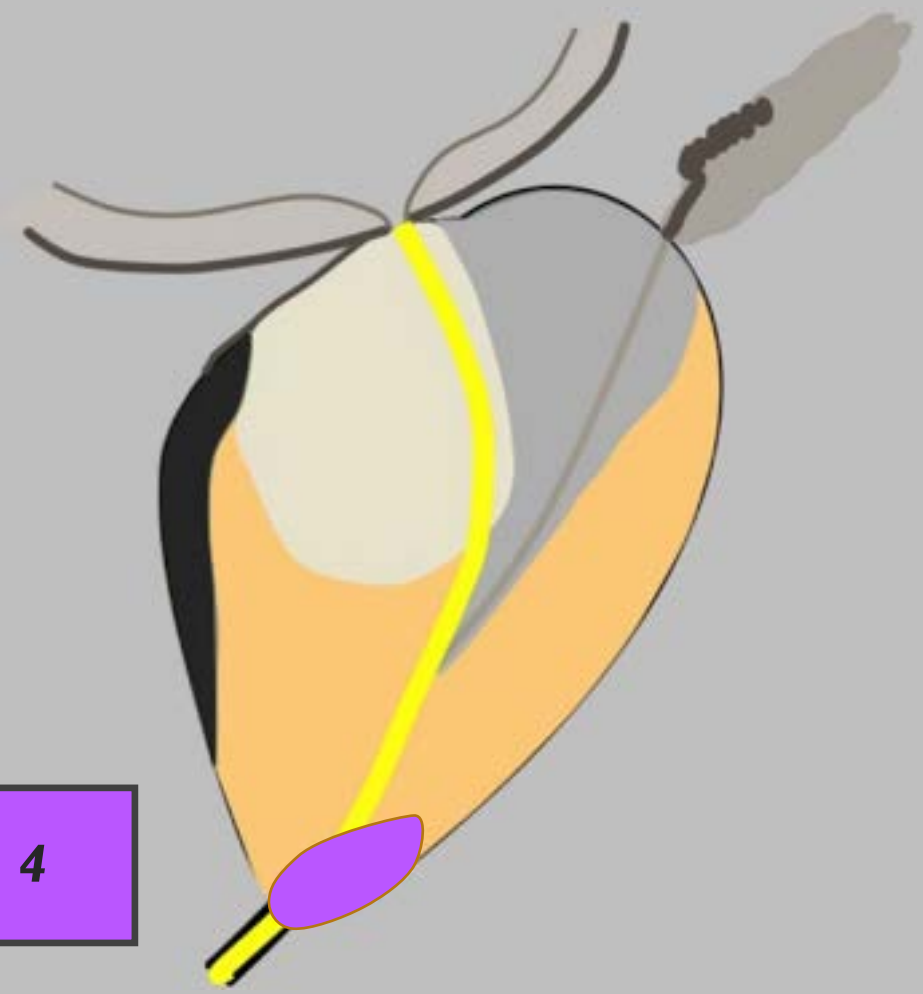
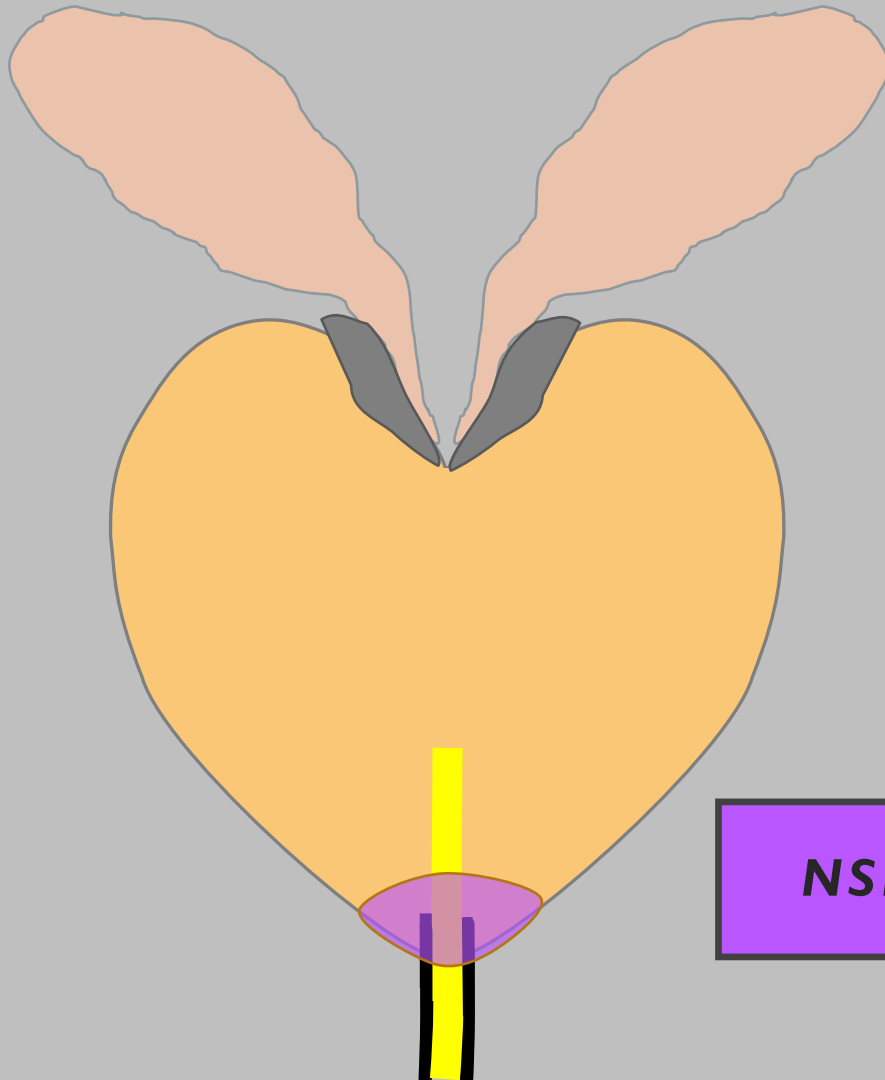
NS 3

Fall 1

NSI 3

NEDRE SFINKTER-INVASION (NSI)

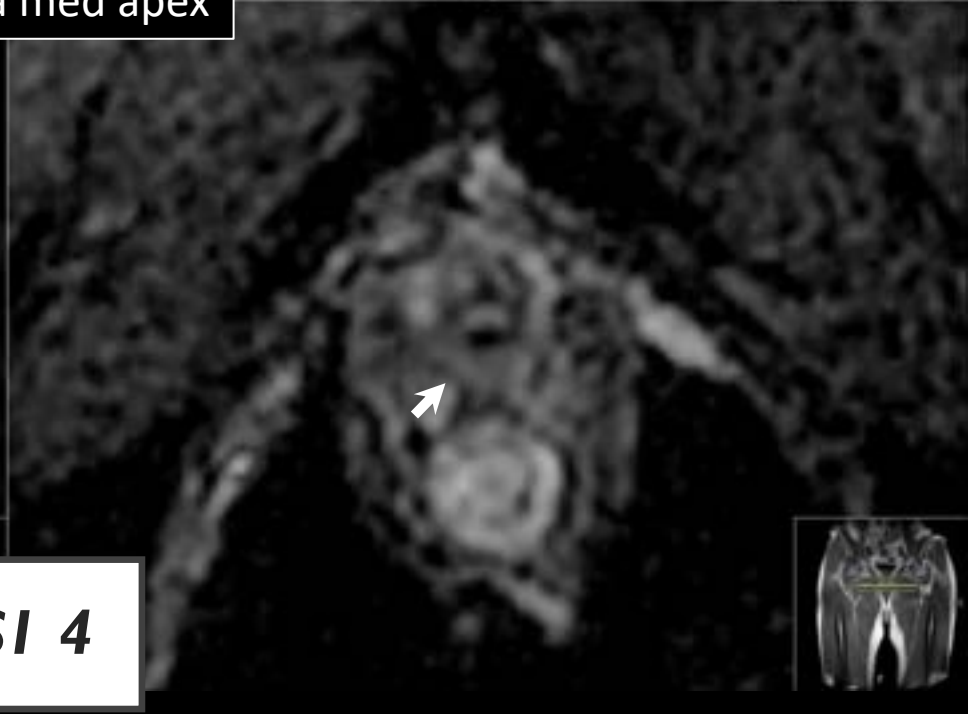
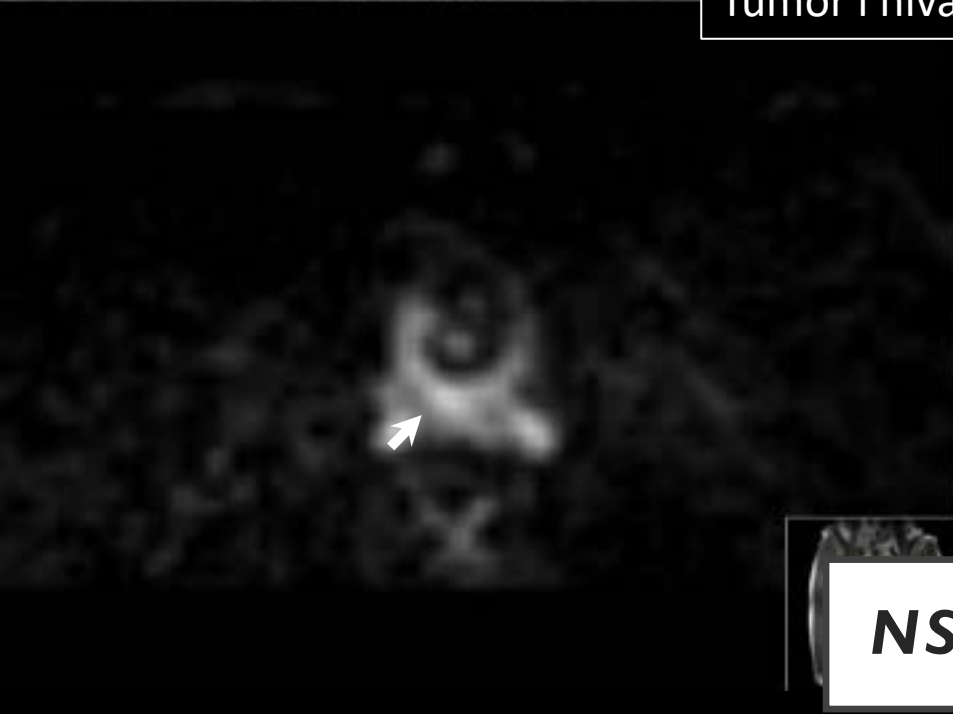
NSI 4

Fall 1

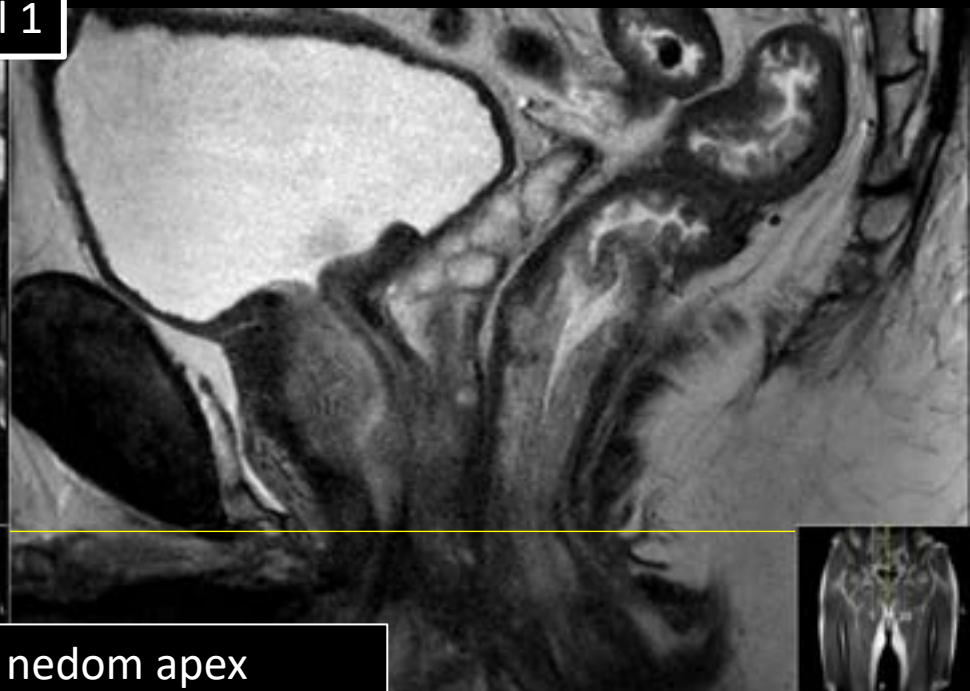
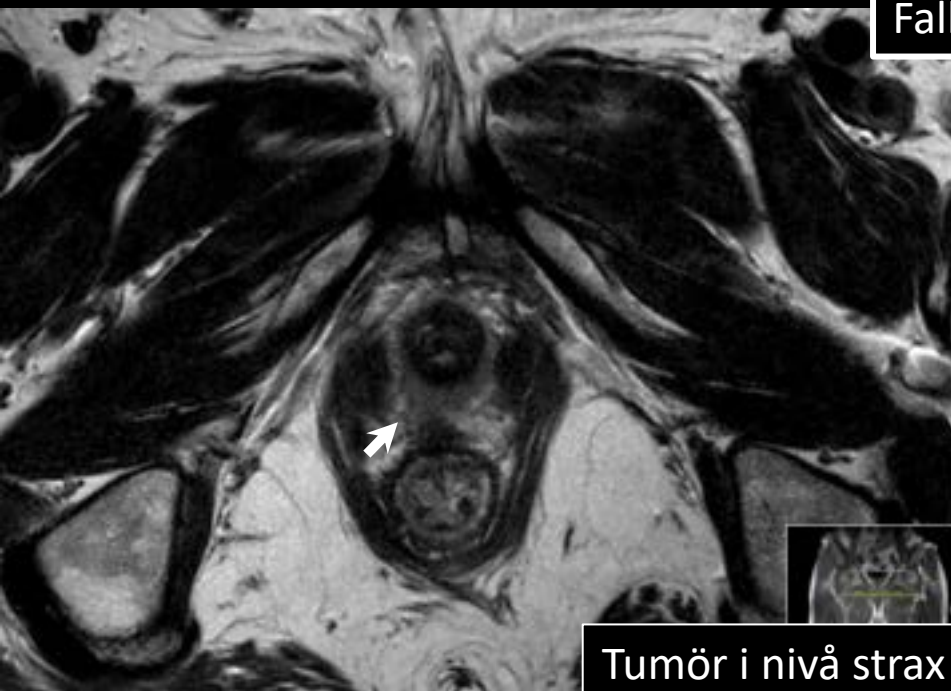

Tumör i nivå med apex

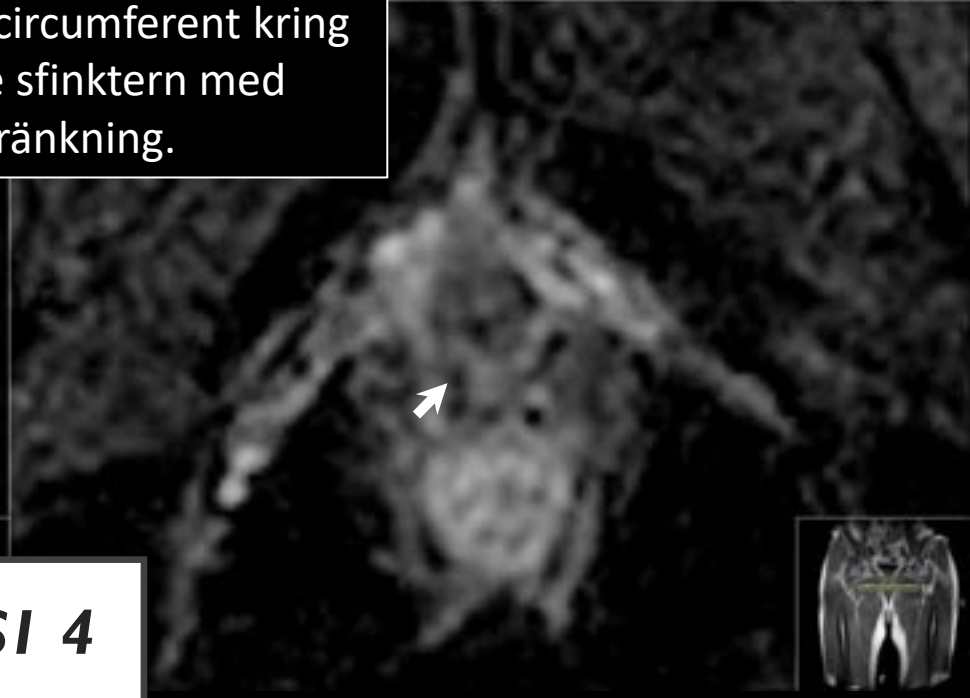

NSI 4

Fall 1

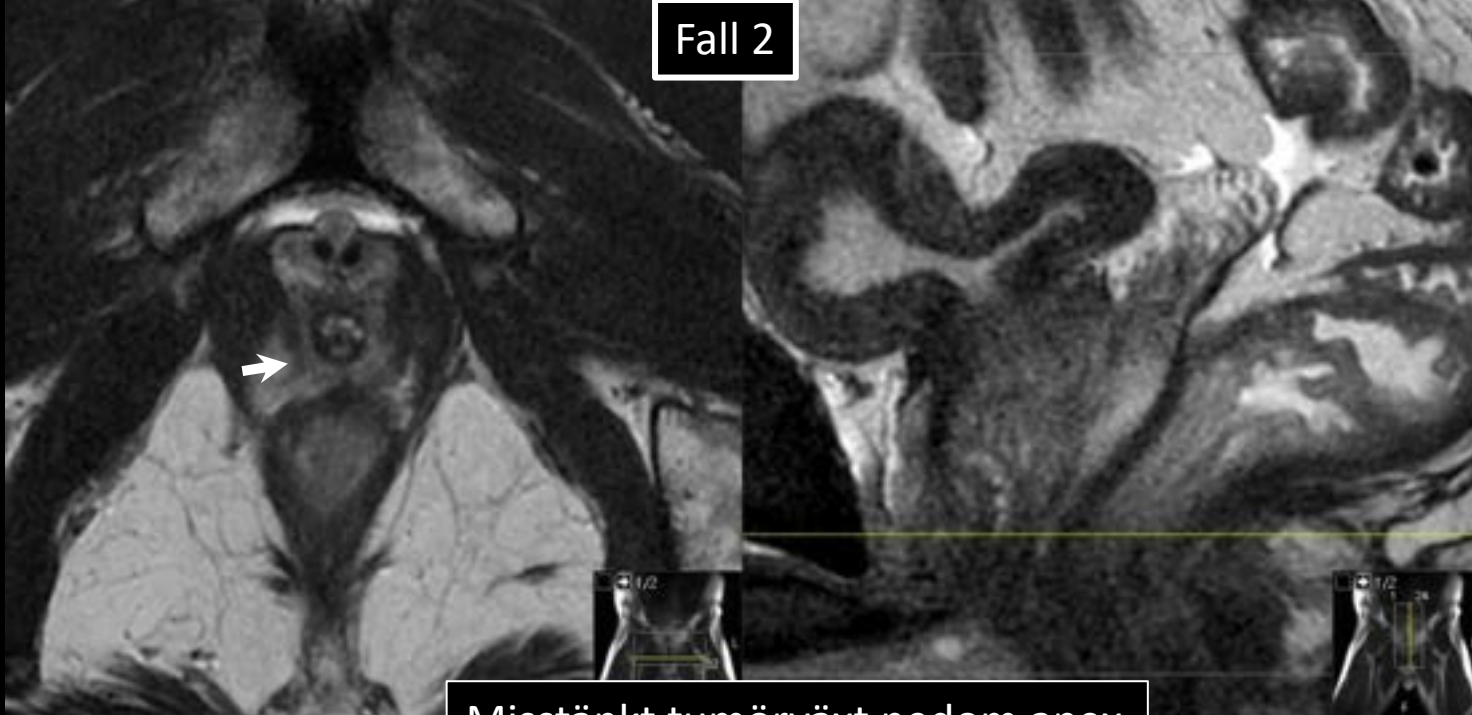

Tumör i nivå strax nedom apex med vävnad semicircumferent kring urethra och nedre sfinktern med lätt diffusionsinskränkning.

NSI 4

Fall 2

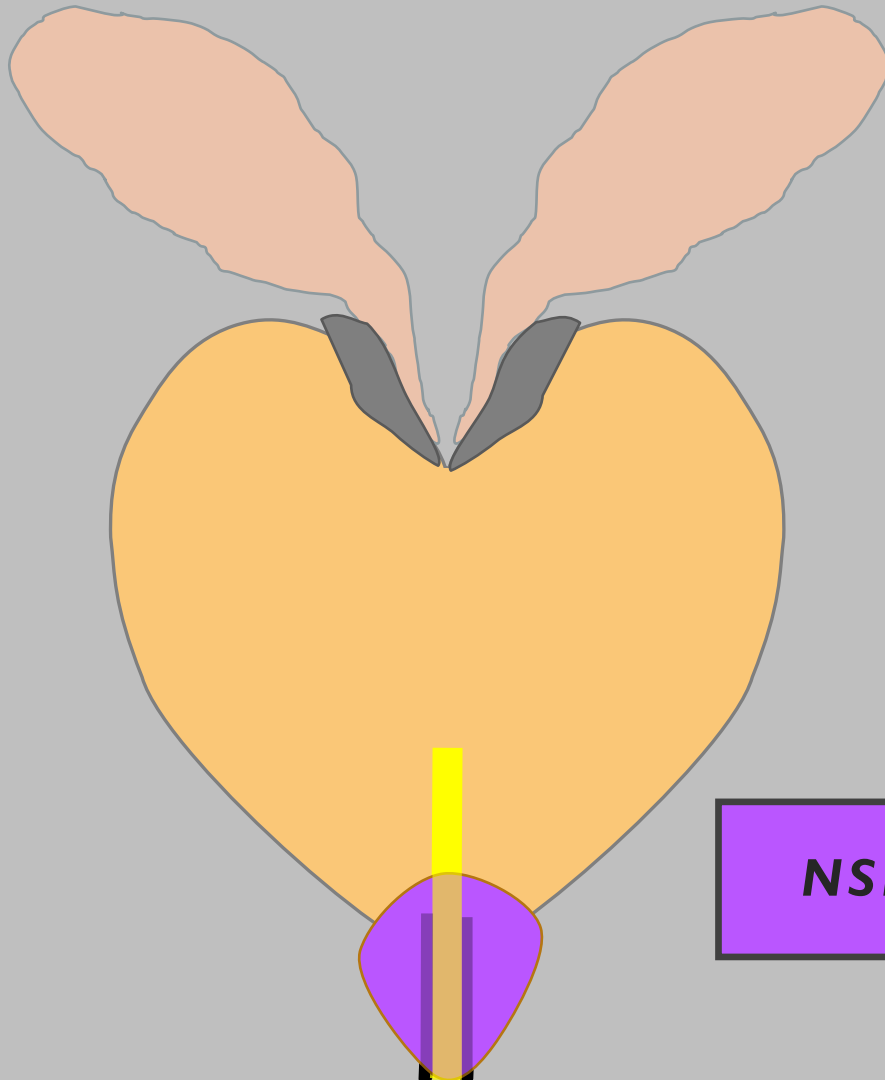

Misstänkt tumörväxt nedom apex

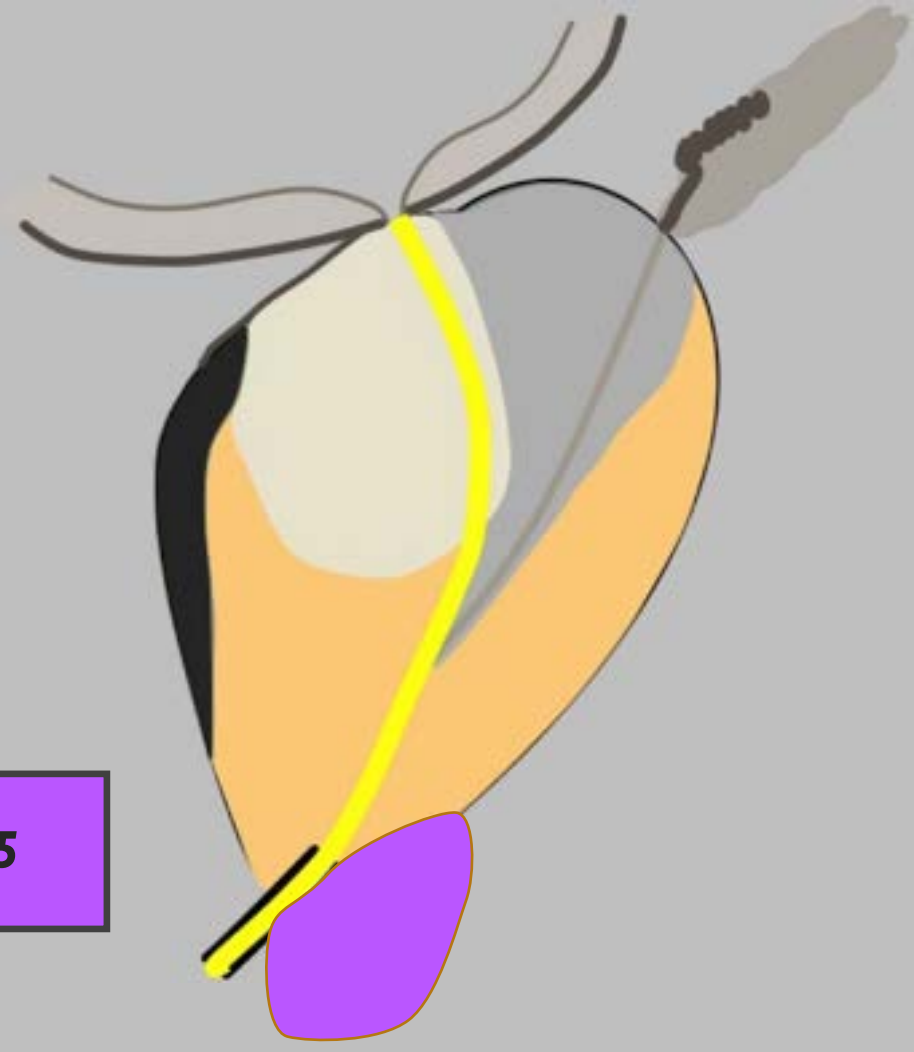

NSI 4

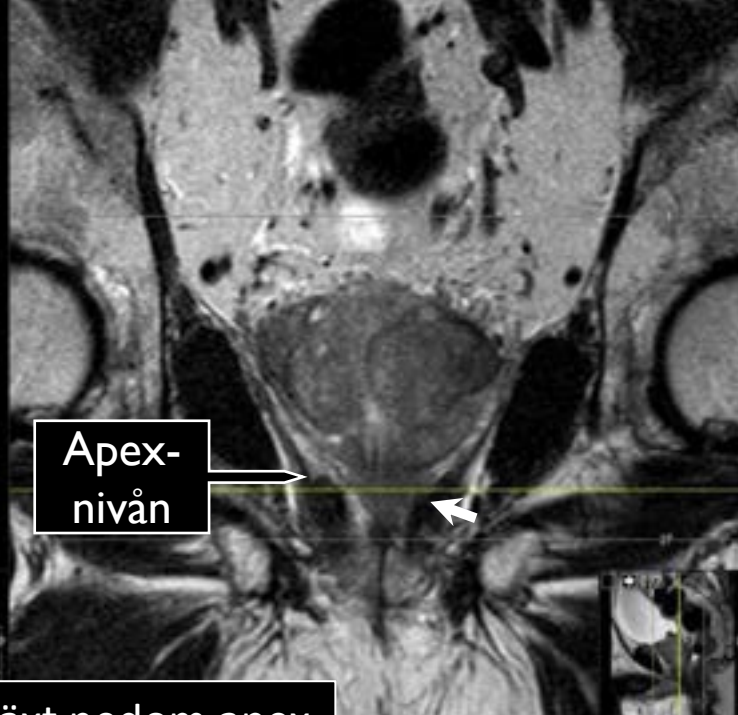
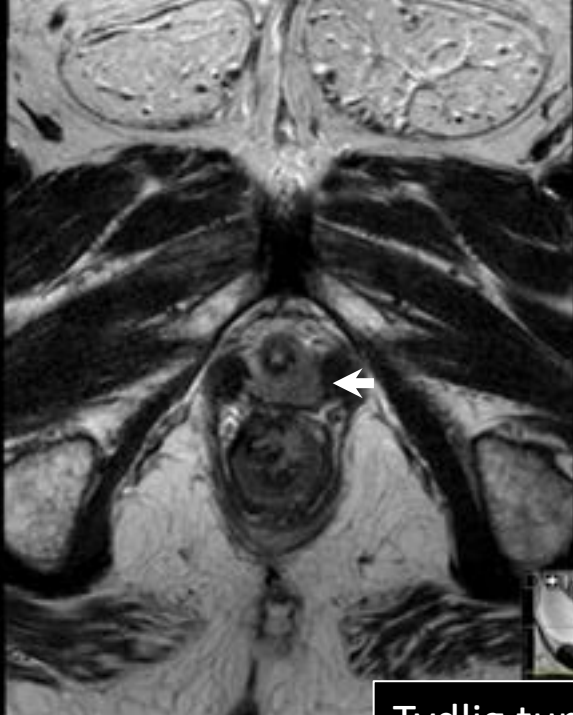
NEDRE SFINKTER-INVASION (NSI)

NSI 5

Tydlig tumörväxt nedom apex

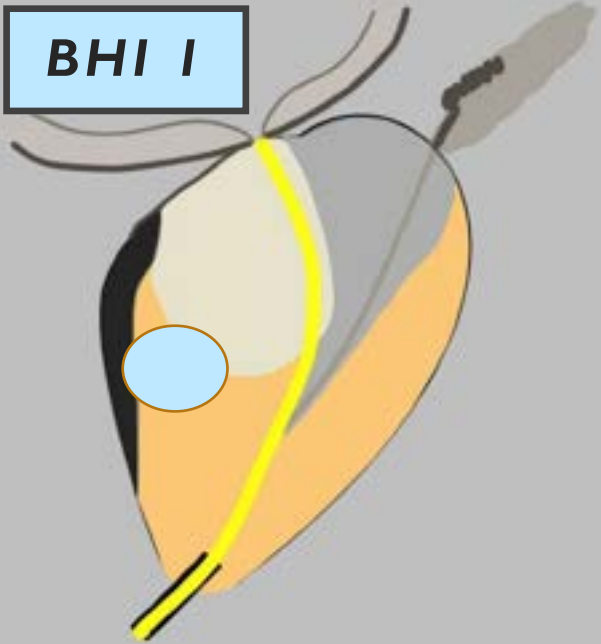
NS 5

STADIEINDELNING

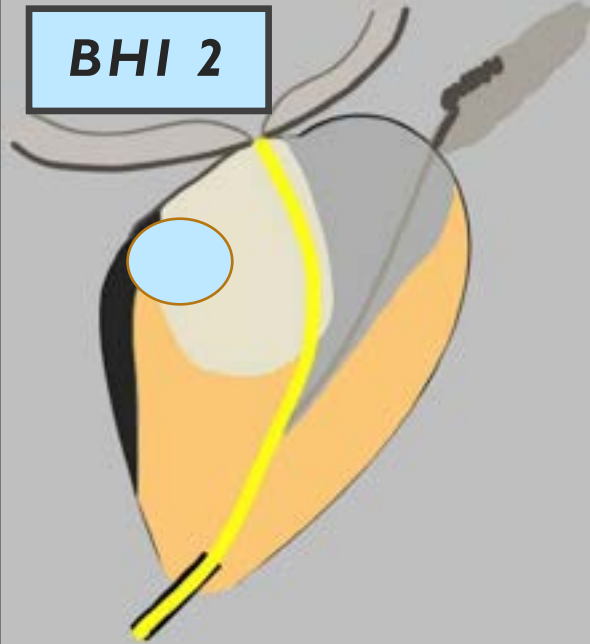
- LOKAL STADIEINDELNING
  - Extraprostatisk extension (EPE)
  - Seminalvesikel-invasion (SVI)
  - Nedre sfinkter-invasion (NSI)
  - ***Blåshals-invasion (BHI)***

BLÅSHALS-INVASION (BHI)

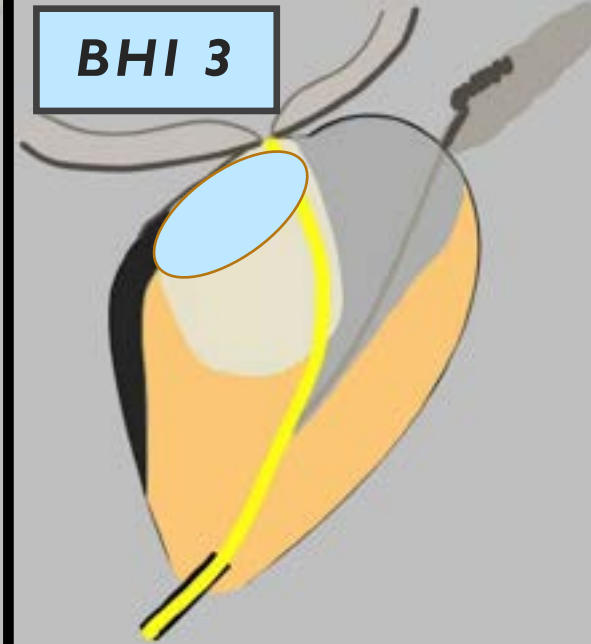
BHI 1

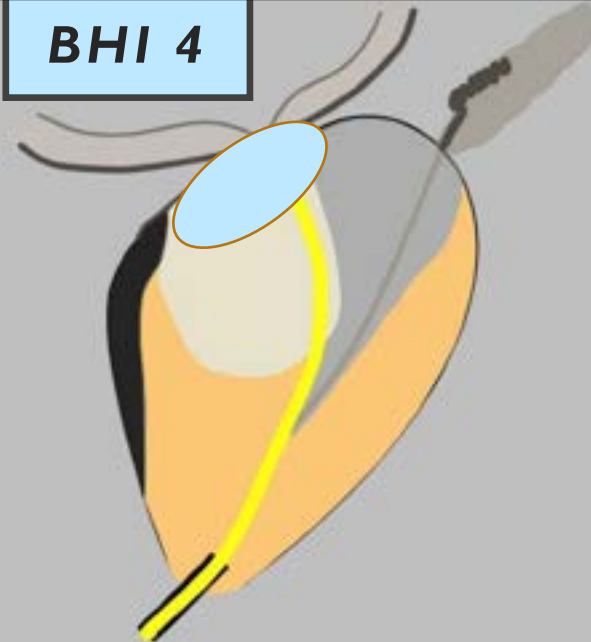
BHI 2

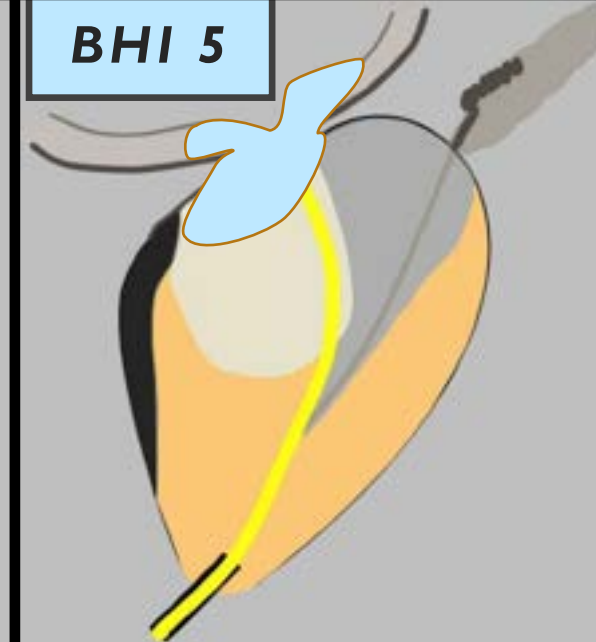
BHI 3

BHI 4

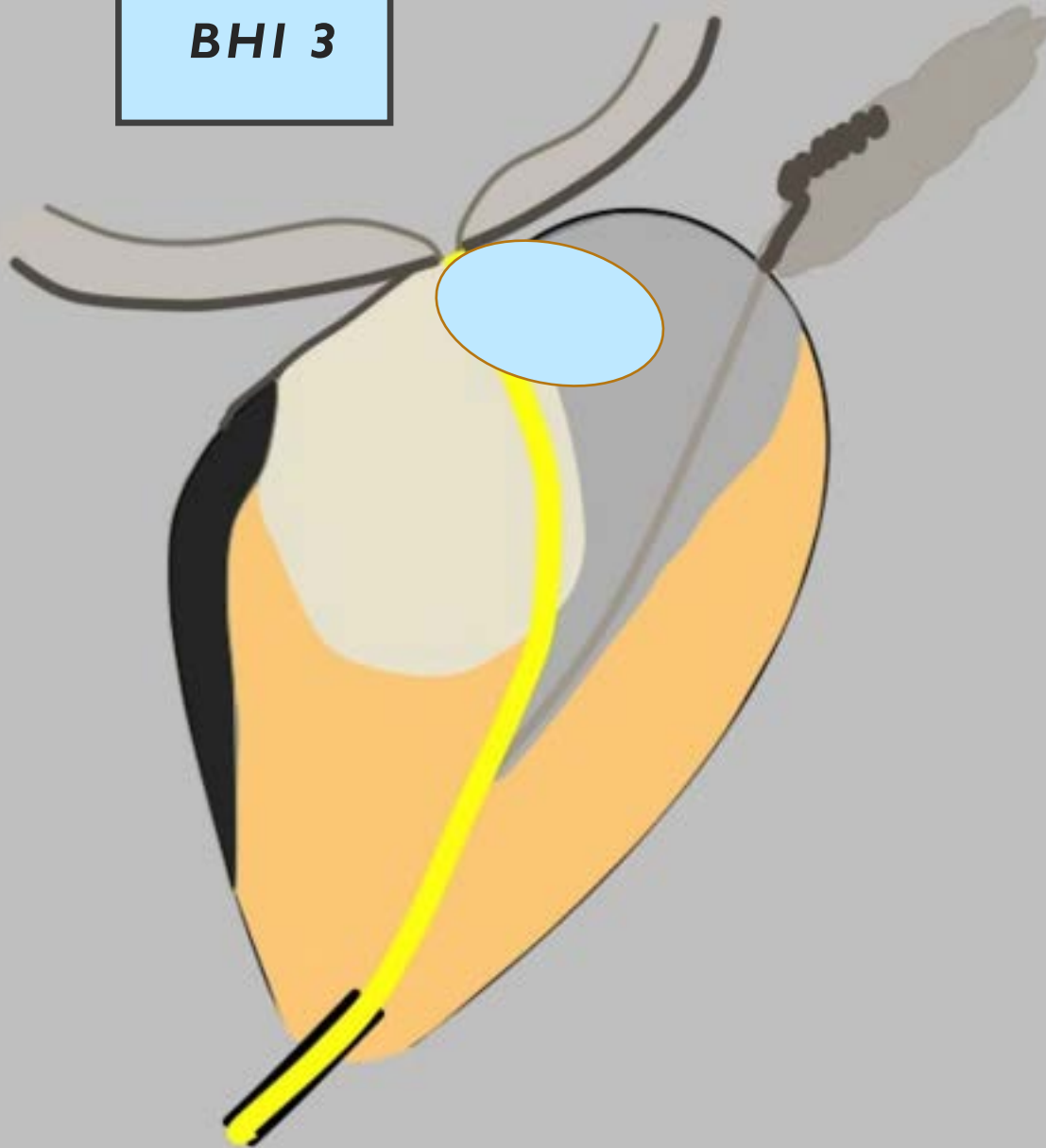

BHI 5

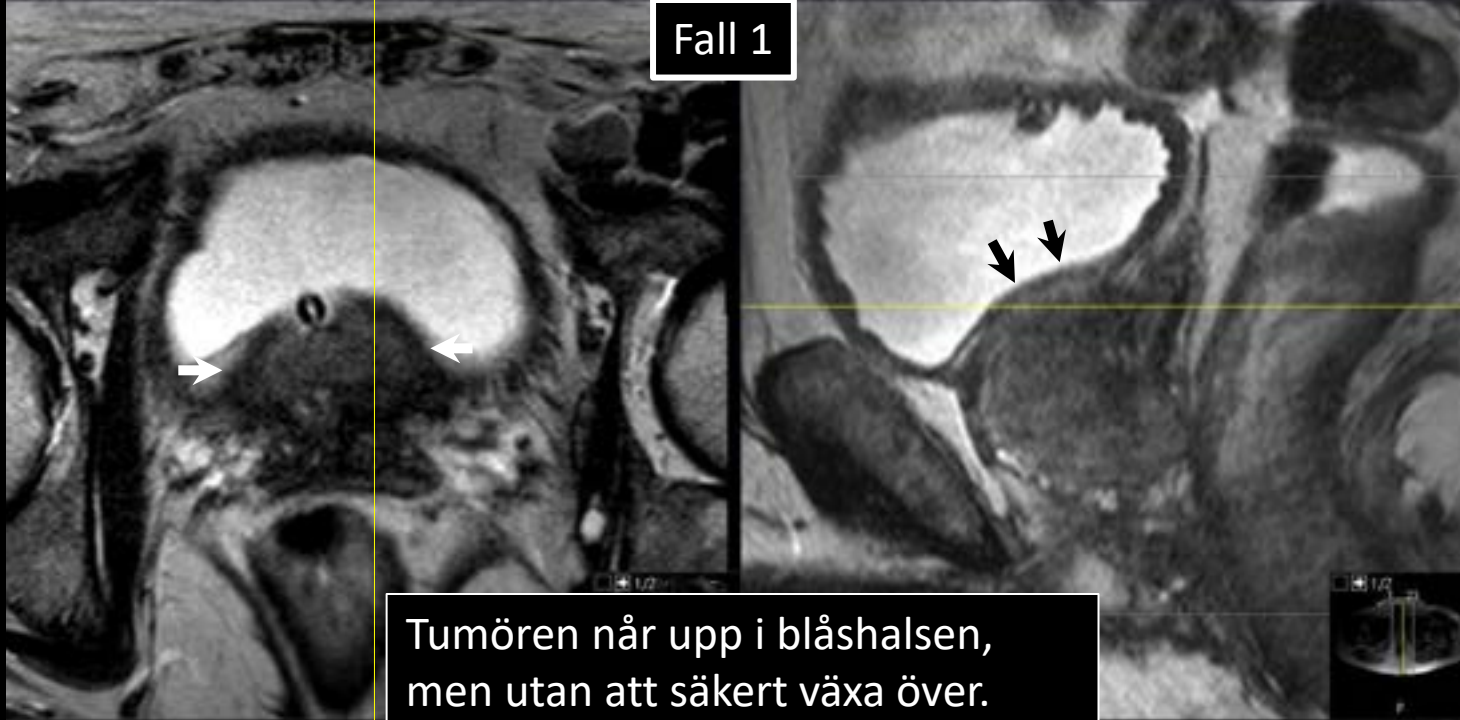

BLÅSHALS-INVASION (BHI)

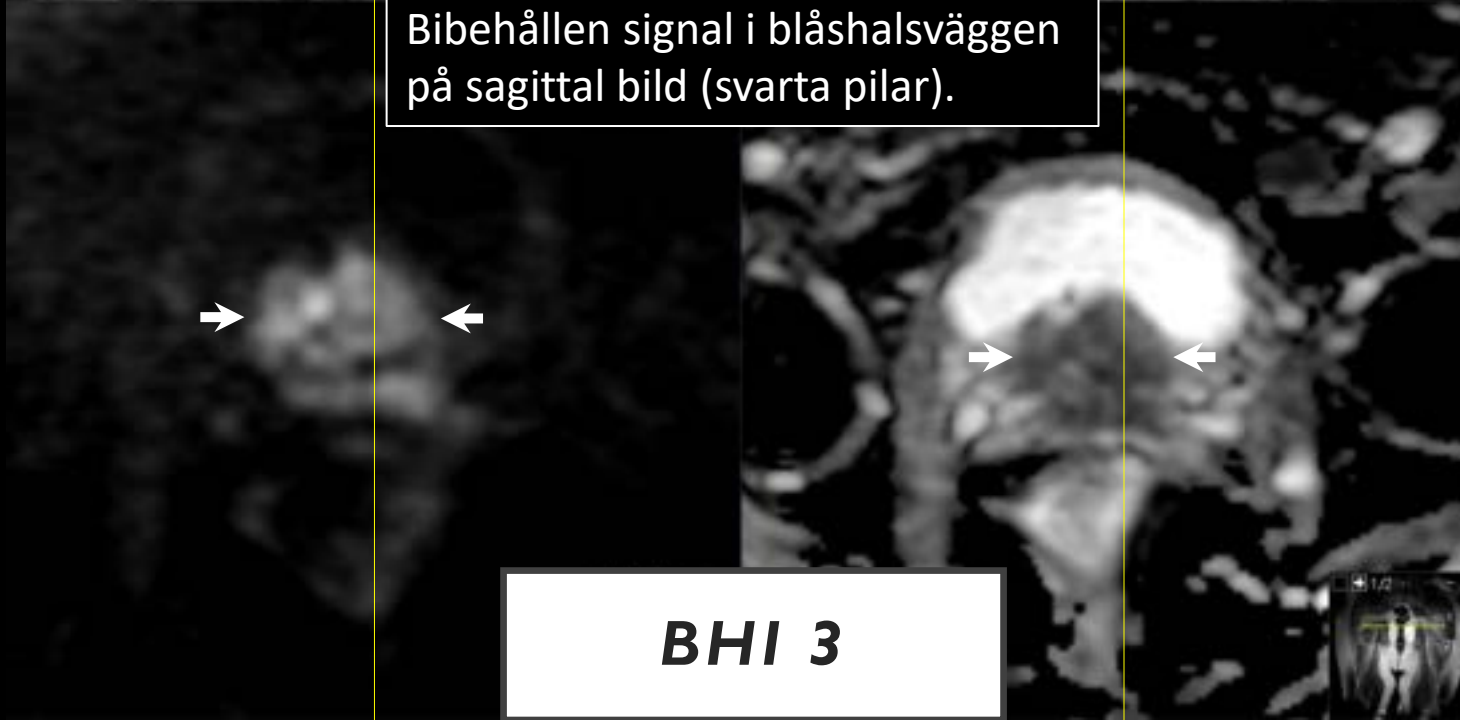
BHI 3

Fall 1

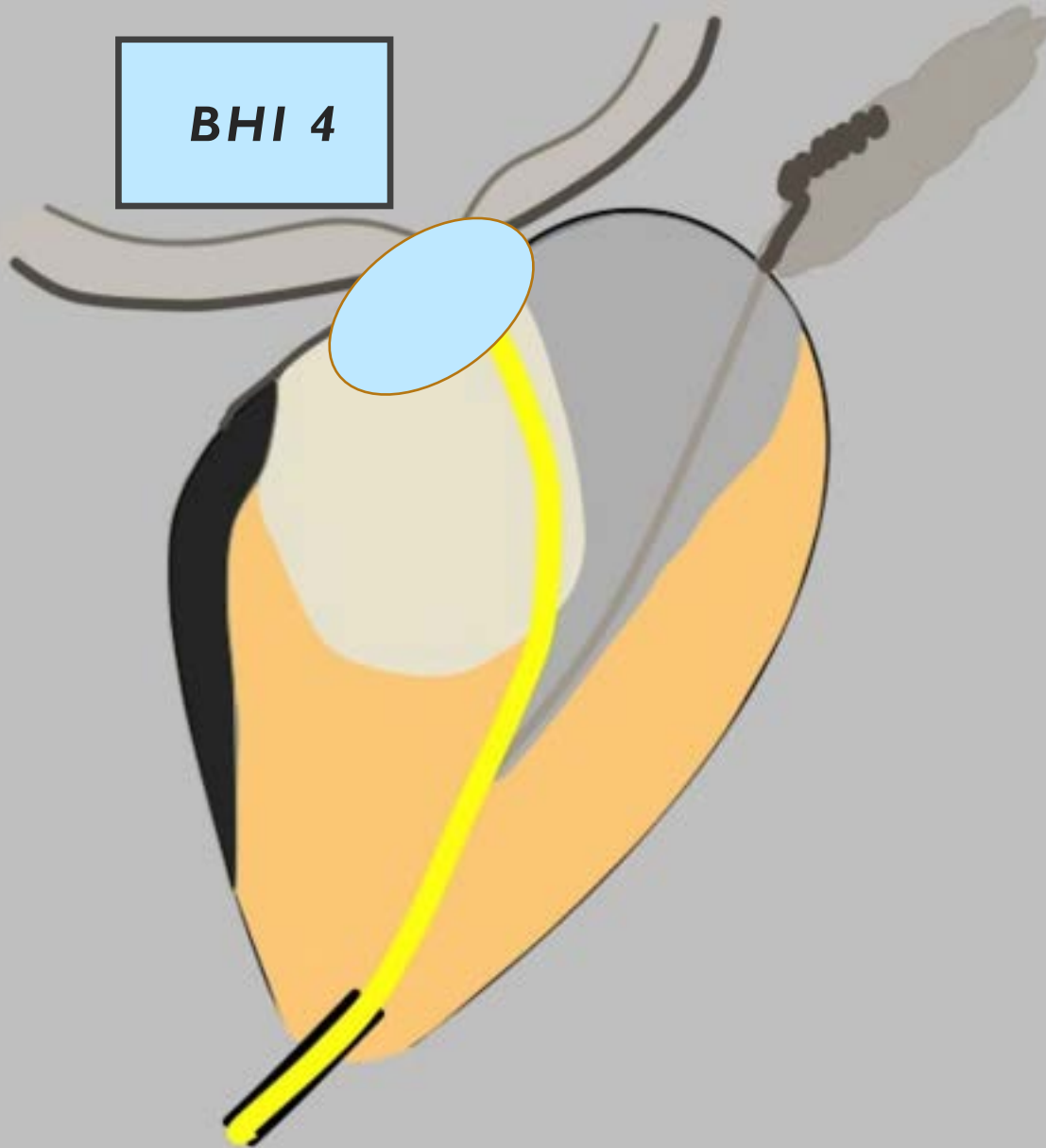
Tumören når upp i blåshalsen, men utan att säkert växa över. Bibehållen signal i blåshalsväggen på sagittal bild (svarta pilar).

BHI 3

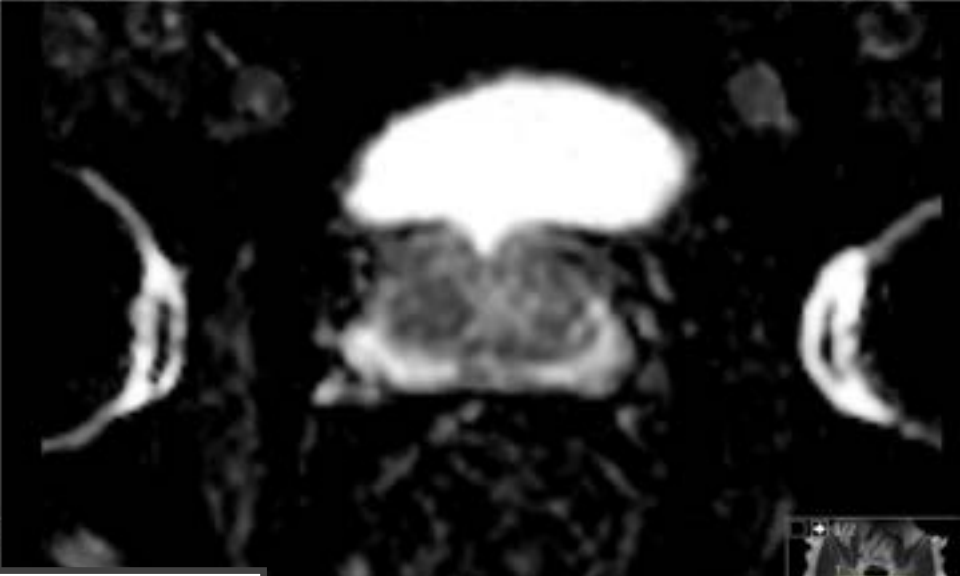
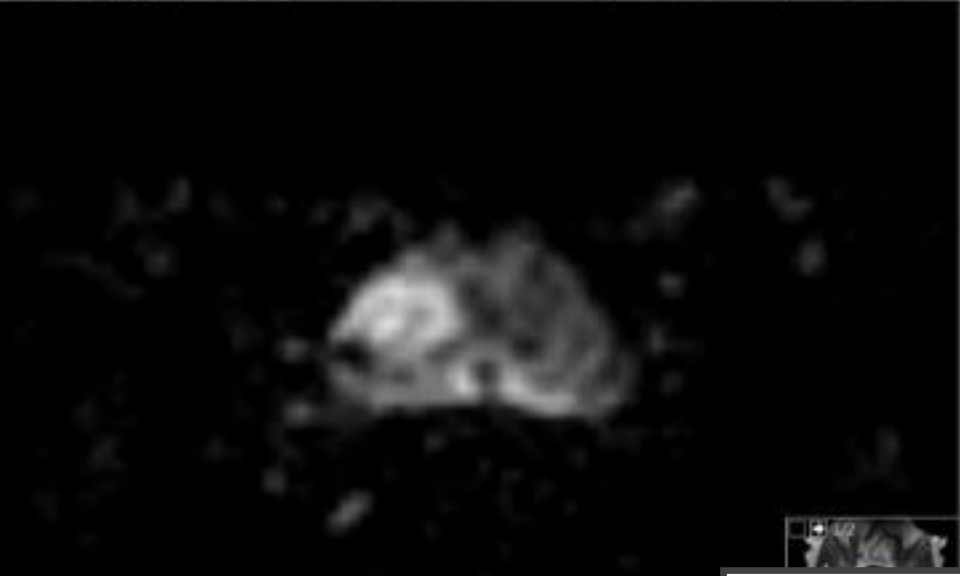
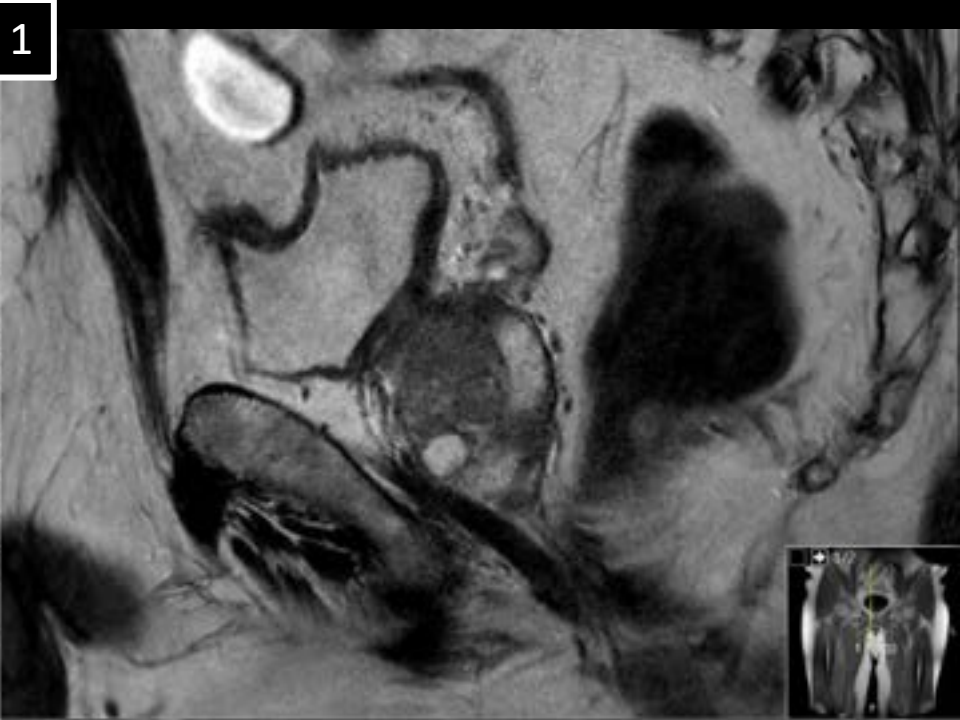
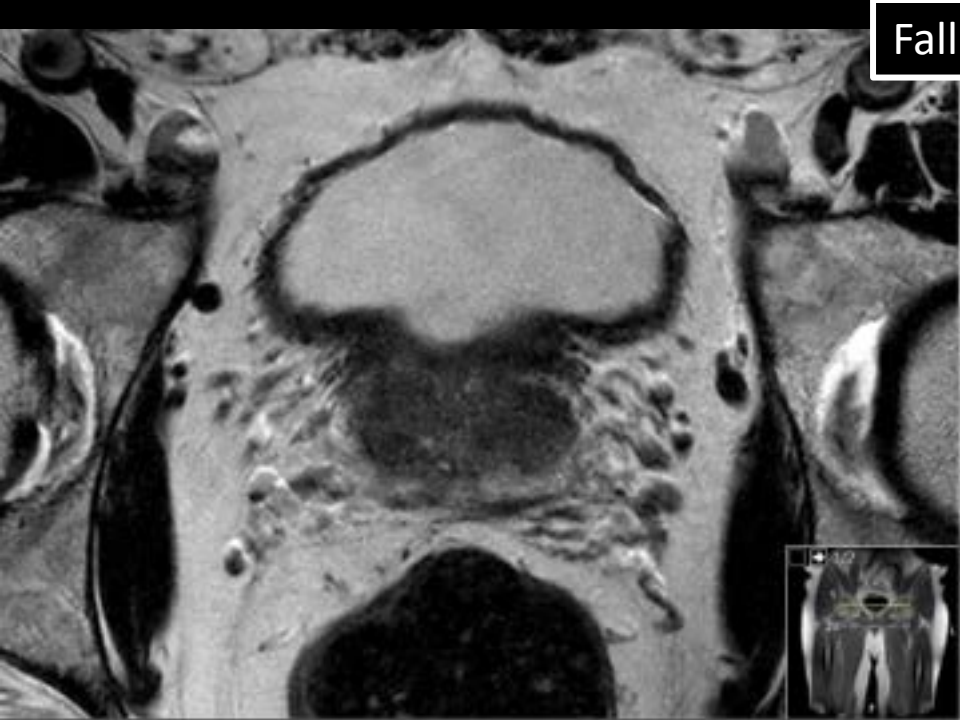
BLÅSHALS-INVASION (BHI)

BHI 4

Fall 1

BHI 4

Fall 1

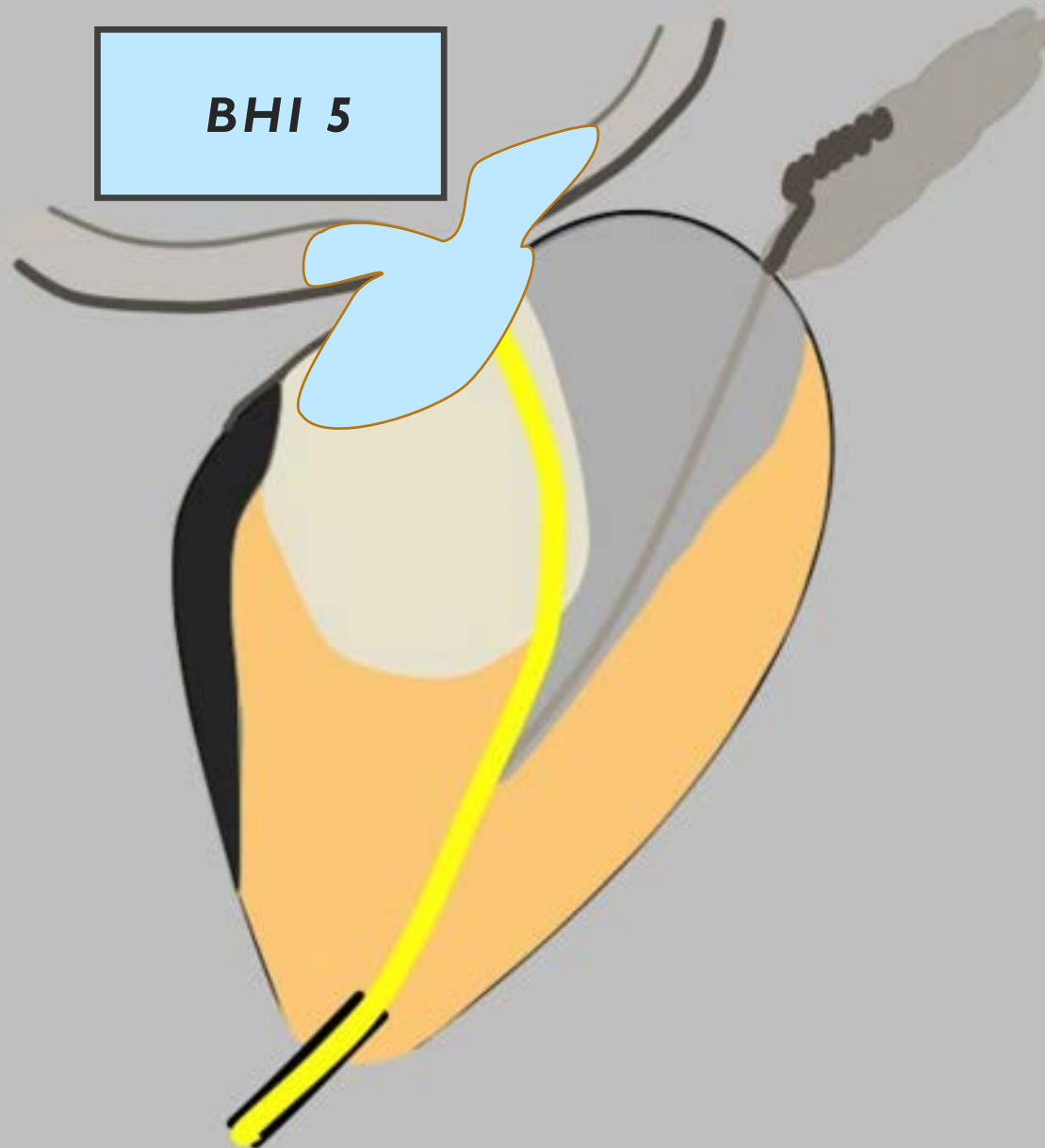
Tumörsignal i blåshalsväggen

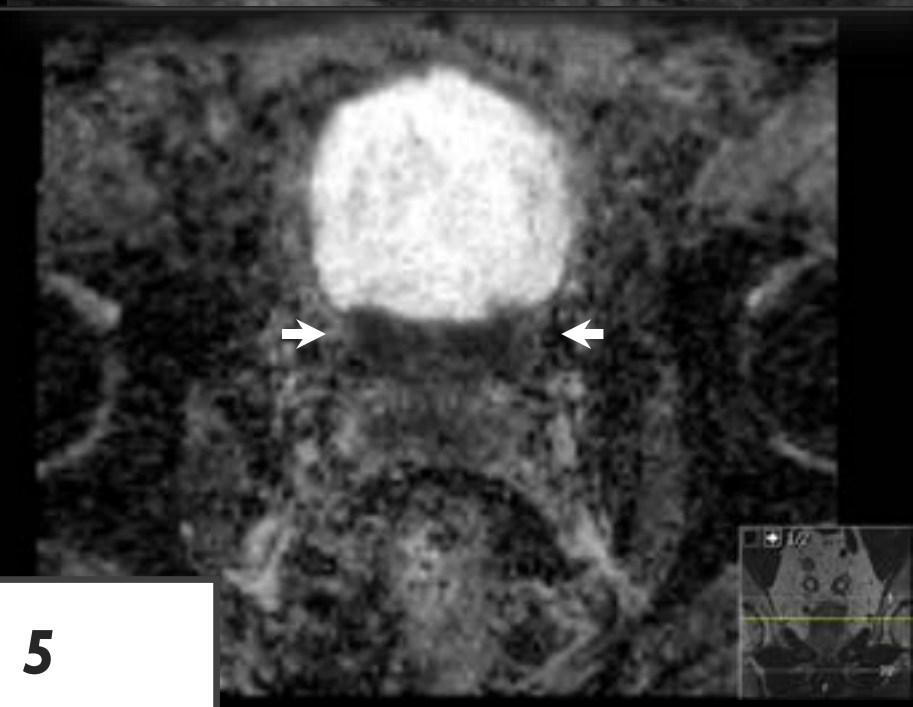
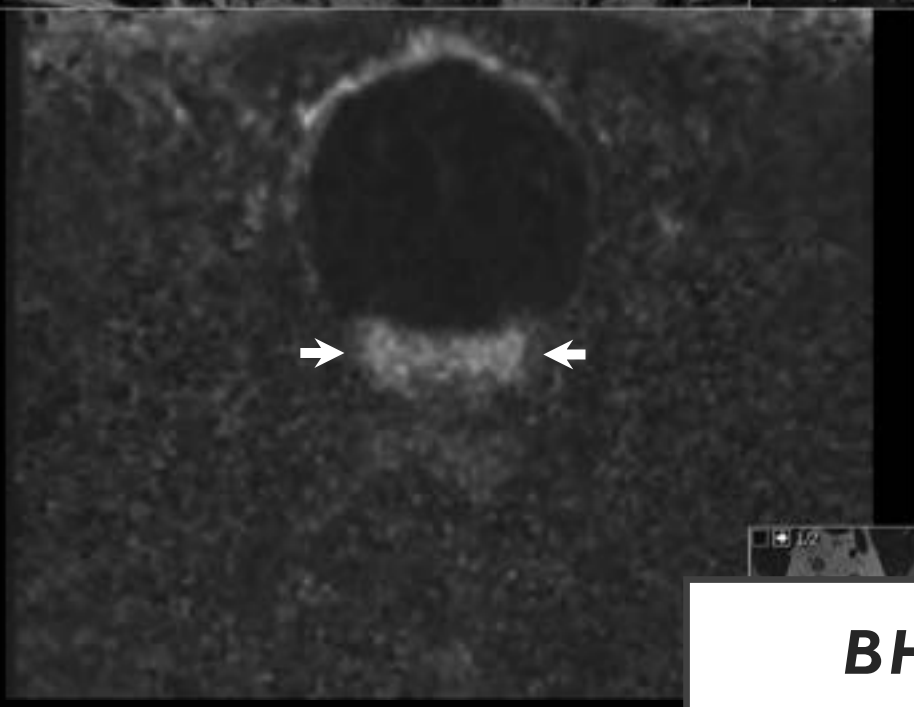
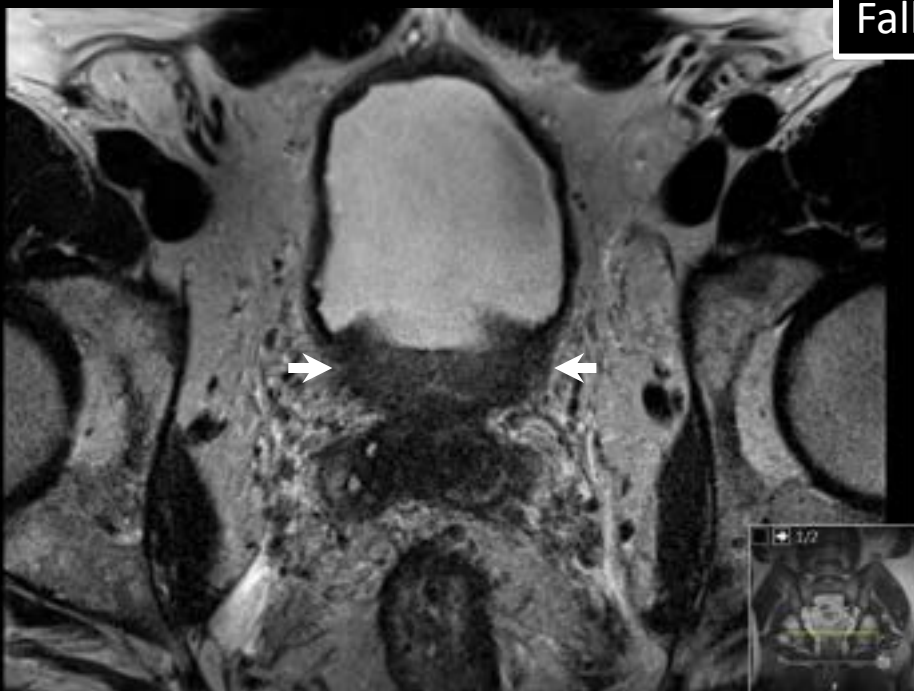
BHI 4

BLÅSHALS-INVASION (BHI)

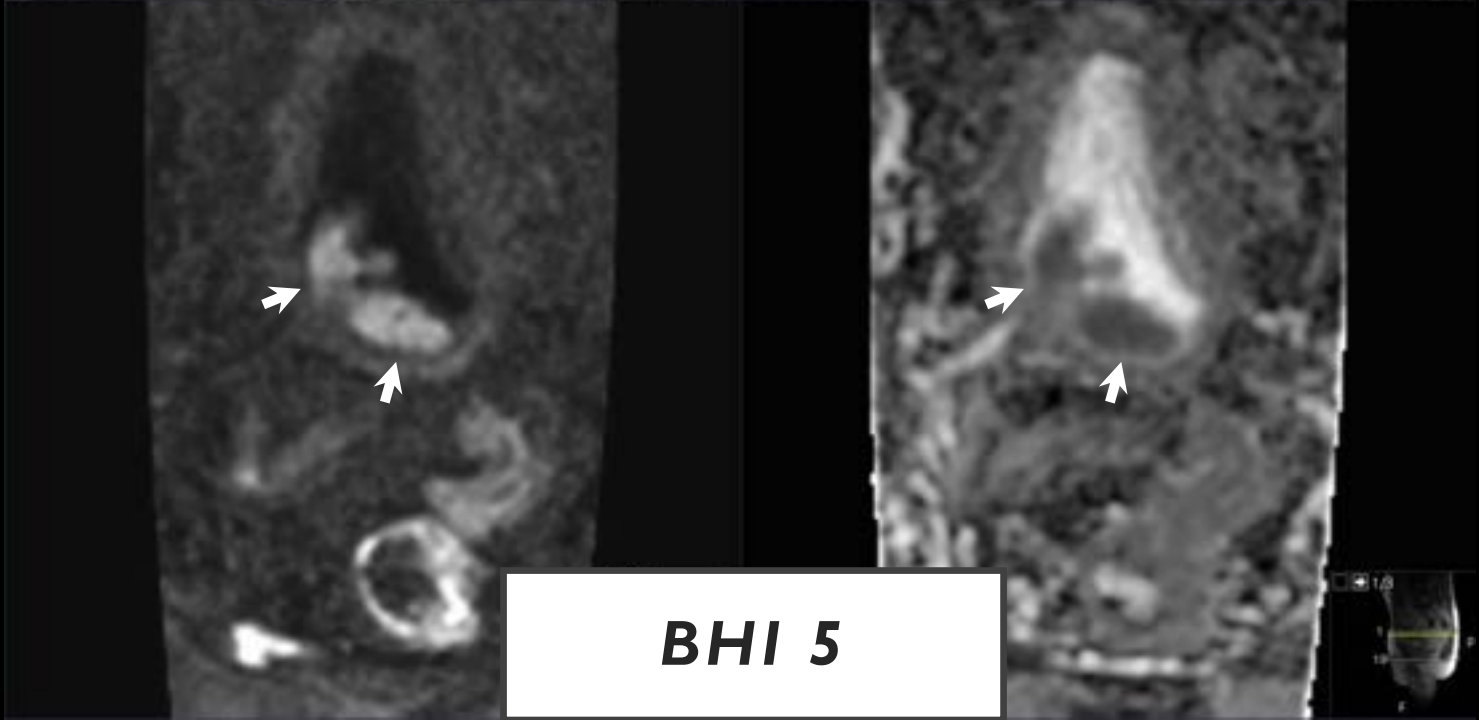
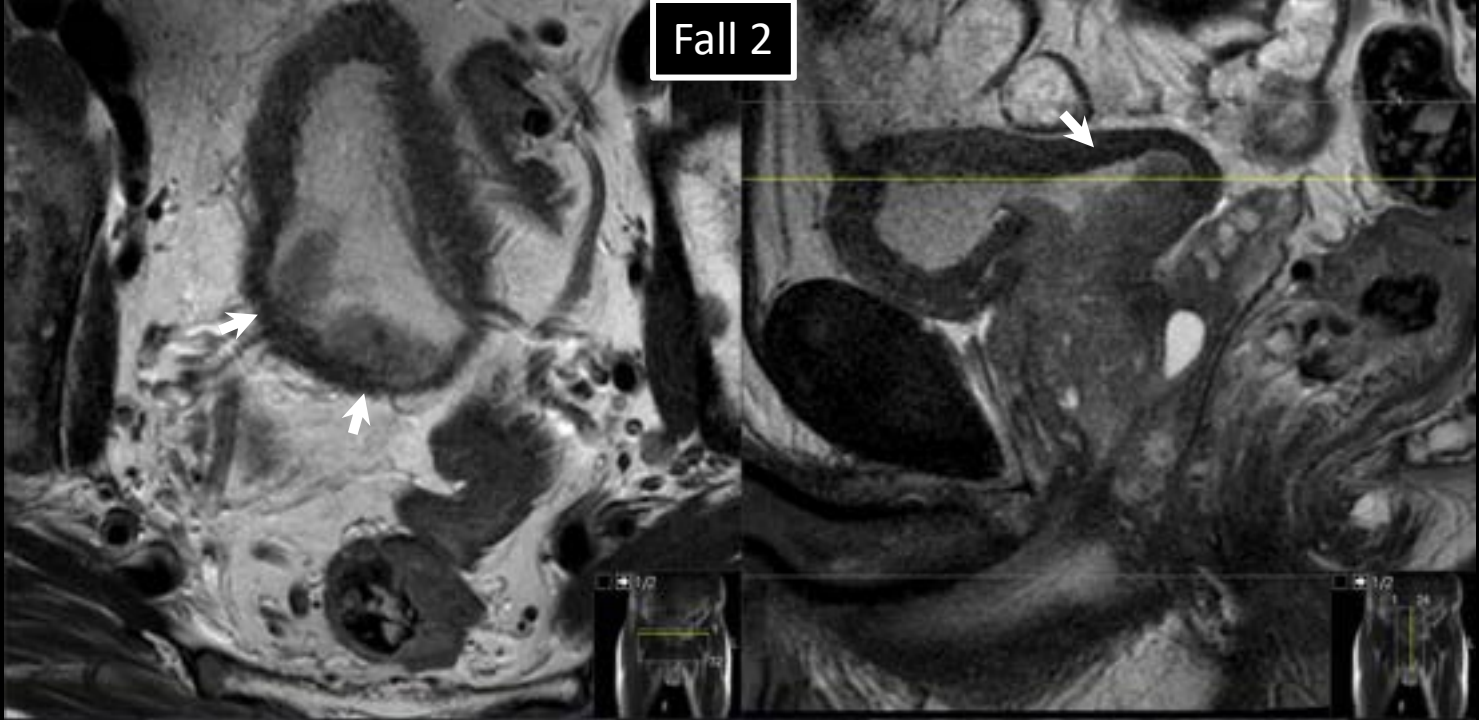

Fall 1

BHI 5

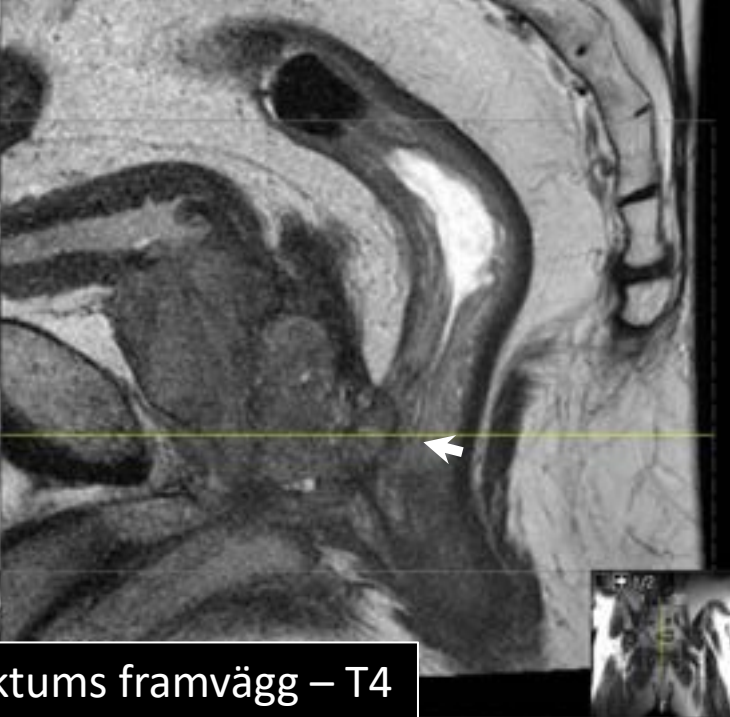
Fall 2

BHI 5

STADIEINDELNING

- LOKALT AVANCERAD TUMÖR T4

Inväxt i rektums framvägg – T4

